

ŽELEZAR

JESENICE, 17. MAJA 1984

ŠTEVILKA: 19 • XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Van - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oprosten prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 42/1-72.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRTLETJU

Družbene obveznosti Železarne so v prvem četrtletju letos znašale 418,9 milijona dinarjev, kar je 18 % več kot v enakem obdobju lani. Prispevki iz osebnega dohodka so znašali 144 milijonov dinarjev, 135,1 milijona dinarjev so znašali prispevki iz dohodka, 139,7 milijona dinarjev družbenih obveznosti pa smo financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev.

ANALIZA POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV

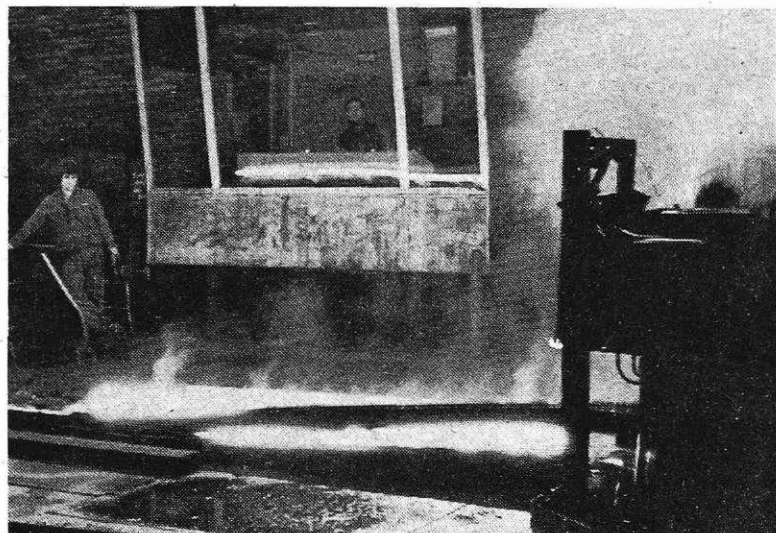
I. Prispevki iz osebnega dohodka so se glede na prvo četrtletje lanskega

leta povečali za 16 % oziroma za 19,8 milijona dinarjev.

Najbolj se je povečal republiški davek iz OD na dopolnilno delo (za 109 %). S 1. januarjem 1984 je začela

veljati precej višja prispevna stopnja (od 18,33 % na 25,0 %), višja pa je tudi osnova za izračun (bruto osebni dohodek). Tudi vsi ostali prispevki iz OD so višji zaradi povečane osnove in to ob zmanjšanih oziroma nespremenjenih prispevnih stopnjah. Glede na lansko prvo četrtletje so ostale nespremenjene prispevne stopje občinske skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu), stopnja prispevka solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu) ter davka na pogodbeno delo. Precej pa so se zmanjšale prispevne stopnje. Skupnosti otroškega varstva SRS, Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, Skupnosti zdravstvenega varstva ter stopnje prispevkov, ki so zajete v zbirni prispevni stopnji (od 12,19 % na 10,06 %). V zbirni stopnji se je najbolj zmanjšala stop-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Valjarna žice in profilov (foto I. Kučina)

USTAVITI PADANJE REALNEGA OSEBNEGA DOHODKA IN REPRODUKTIVNE SPOSOBNOSTI GOSPODARSTVA

Na deseti seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so osrednjo pozornost namenili delovanju sindikatov pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in ciljev družbeno-gospodarske politike v letošnjem letu, pri čemer je temeljni cilj sindikatov ustaviti padanje realnega osebnega dohodka in reproduktivne sposobnosti gospodarstva. Na seji so ugotovili, da so bili v lanskem letu kljub zaostrenim gospodarskim razmeram, ob velikih naporih in pripravljenosti delavcev, doseženi nekateri ugodnejši rezultati od pričakovanih, predvsem pri rasti proizvodnje, produktivnosti dela, izvoza in pri usklajevanju vseh vrst porabe z materialnimi možnostmi. Seveda pa se na tem ne bi smeli uspravati, še manj pa zadovoljiti, kajti čakajo nas še zelo zahtevne in težke naloge, kot so brzdanje inflacije in rasti cen, finančna konsolidacija gospodarstva, zmanjševanje izgub in številne druge, vključno z ukrepi za razbremenjevanje gospodarstva vseh vrst porabe in ukrepi, ki bodo spodbujali h gospodarjenju na ekonomskih načelih.

To pa pomeni, da morajo biti vse naše sedanje in bodoče delovanje, ukrepi in rešitve usmerjeni v korenit preobrat pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, ki zajema pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev in drugih delovnih ljudi glede uporabe, upravljanja in razpolaganja z družbenimi sredstvi. Pri tem pa bodo morali vsi dejavniki v naši družbi temeljito spremeniti ravnanje, od državnih organov, ki so z etatičnim vpletanjem v urejanje gospodarskih tokov in s prevzemanjem funkcij, ki jim ne pripadajo, zoževali prostor za samoupravno urejanje in poslabševali družbenoekonomski položaj delavcev; volutaričnega planiranja, ki ni bilo znanstveno in strokovno utemeljeno in je delovalo stihijno in destabilizacijsko ob zanemarjanju ekonomskih zakonitosti; zajemanja dohodka z davki in prispevki za splošno porabo, za financiranje funkcij države in njenih organov in za družbene dejavnosti, ki je po obsegu in obliki neustrezno in nad ravni, ki jo omogoča ustvarjeni dohodek in ki bi ga obstoječa produktivnost in učinkovitost poslovanja lahko prenesli, poleg velike odvisnosti organizacij združenega dela od raznih oblik kreditov z visokimi obrestmi in težav zaradi hitrega povečevanja tečajnih razlik; izraženega državnostninskega, zasebno-lastninskega ali skupinsko-lastninskega monopola itd. od vseh subjektivnih sil družbe — družbenopolitičnih in družbenih organizacij, znanosti, strokovnih služb in vseh drugih organiziranih faktorjev idejnega, političnega, strokovnega, materialnega, znanstvenega in kulturnega ustvarjanja, ki na različne načine lahko vplivajo na družbeno zavest in na reševanje družbenih problemov.

Ta naš koreniti preobrat pa mora biti usmerjen tudi v odgovorno bitko za hitrejši razvoj samoupravljanja, to je za ustvarjanje pogojev, v katerih se bo delavec potrdil kot delavec — ustvarjalec nove vrednosti in kot upravitelj družbenih sredstev, celotnega delovnega procesa, ustvarjanja in delitve družbenega proizvoda. V »Izhodiščih dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije« je v zvezi s tem rečeno, da je »boj za ekonomsko stabilizacijo v bistvu boj za krepitev dejanske družbene moči in odgovornosti delavcev v združenem delu.« To pomeni, da je od položaja delavcev in njihove motivacije in odgovornosti za dosežene rezultate in od stopnje njihove integriranosti v sistem svobodnega združenega dela odvisen razvoj, samoupravljanje, ekonomski in celotni družbeni razvoj.

Zato so na v uvodu omenjeni seji med nalogami poudarili, da: »V Zvezi sindikatov Slovenije moramo doseči, da bodo delavci spoznali, da pomeni izpolnitev zastavljenih nalog uresničevanja dolgoročnih interesov delavskega razreda in da se bodo sposobni v kar najširši povezanosti celotnega združenega dela upreti tako administrativno-etatičnim pritiskom kot kolektivno-lastninskemu ravnanju, ki jih izpodrivata z njihovih ustavnih pozicij, da odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela.« Izvrševanje na tej seji opredeljenih zelo konkretnih nalog pa »zahteva pospešeno in okrepljeno dejavnost organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije pri mobilizaciji vseh notranjih sil tako v združenem delu kot v uveljavljanju delegatskega sistema v samoupravnih interesnih skupnostih in v zborih družbenega dela za učinkovitejšo gospodarjenje in zagotavljanje socialne varnosti delavcev in njihovih družin.«

O korenitih spremembah v nadaljnjem razvoju samoupravljanja, družbenih odnosov v gospodarjenju, v strukturi gospodarstva in reprodukcije nasploh, v ravnanju vseh družbenih dejavnikov, organizacij, organov in institucij gospodarskega in političnega sistema govorimo že leto dni in več, vendar se stvari premikajo zelo počasi. Ponašamo slabosti, ne da bi jih poskušali v konkretnih okoljih tudi korenito odpravljati, za kar je nedvomno vzrok tudi v tem, da za uresničevanje stabilizacijskih nalog nismo dovolj usposobljeni, pa tudi ne dovolj organizirani, čeprav nas izkušnje iz preteklosti učijo, da se je treba za tako obsežne in odgovorne naloge pripraviti, razporediti sile in zagotoviti sinhronizirano delovanje vseh družbenih dejavnikov.

Vse to predvsem velja za našo železarno pa tudi občino, v kateri delujemo še precej »na pamet« in neorganizirano. Na osnovi posameznih razprav in celo odločitev pa se večkrat lahko upravičeno vprašamo, če so v nekaterih predvsem vodilnih organih prebrali dokumente, ki opredeljujejo dolgoročni program ekonomske stabilizacije na posameznih področjih življenja in dela. Zato je prav gotovo ena od pomembnih nalog sindikata, predvsem pa organov, da se usposobijo in organizirajo za uresničevanje nalog, ki so jih opredelili na zadnji seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Pri tem pa bo seveda poleg dobrega poznavanja omenjenih nalog potrebno poseči tudi po zakonu o združenem delu, pa po Kardeljevih brionskih diskusijah, njegovi knjigi Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja in še po čem.

PRI POGLABLJANJU DELEGATSKIH ODNOSOV IN SPLOH OBLASTI DELAVSKEGA RAZREDA SE MORAMO SOOČITI TUDI Z ZAVESTNIMI IN PODZAVESTNIMI OVIRAMI IN NASPROTOVANJI

Predsedstvo CK ZKS je na seji dne 6. maja ocenilo, da bi bilo »vsako razdvajanje oziroma posamično obravnavanje vloge institucij političnega sistema, ne da bi razprave povezali z uresničevanjem dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, škodljivo, saj bi spodbujalo miselnost, ki je bila najbolj izrazita v prejšnji sestavi ZIS, da je sistem socialističnega samoupravljanja eno. konkretno upravljanje pa drugo.«

Razpravljalci na tej seji so tudi opozorili, da je slišati glasove, »ki bi radi spremenili temeljni proizvodni odnos socialističnega samoupravljanja, ki temelji na družbeni lastnini, na odločujočem položaju delavca in njegovi pravici do dela na sredstvih v družbeni lastnini in do razpolaganja z rezultati svojega dela.« Pouda-

rili so, da »gre pri tem očitno za razredni spopad, za spopad večine (delavskega razreda) z interesi manjšine, ki pa ima v rokah položaje in moč pri upravljanju družbenih sredstev in se temu ni pripravljena odreči.«

Med najbolj pogostimi tarčami napadov omenja časnik Delo v poročilu

s te seje: ustavni položaj delavca in njegove pravice, da odloča o dohodku in presednem delu, pravico naroda v skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti, da razpolaga s svojim dohodkom, samoupravne interese skupnosti nasploh ter delegatski in volilni sistem. Pri tem pa »kritiki največkrat izhajajo iz prakse, torej nedoslednega uresničevanja sistema, jo posplošujejo in kot izsledek svojih opažanj postavljajo pod vprašaj ves politični sistem.«

S temi dejstvi se bo morala seveda soočiti tudi že pred leti imenovana (in že enkrat razpuščena) (ne)delovna skupina, ki naj bi delala na projektu poglobljanja delegatskih odnosov v Železarni. Skupina še zlasti ne sme zaobiti škodljivega ločevanja sistema socialističnega samoupravljanja od konkretnega upravljanja in svojega dela znotraj zgolj na takšna formalna vprašanja, kot je vprašanje udeležbe delegatov na sejah ipd. Izhajati mora iz ugotovitev, katere so tiste strateške točke in okoliščine — vodilo pri tem naj bi bile ugotovitve in analize Kraigherjeve komisije — na katerih je delavski razred kot upravitelj z družbenim kapitalom izgubljal bitke in doživljal poraze (dokaz za to je sedanje stanje, toda o

(Nadaljevanje na 7. strani)

PLAVŽ 2 SPET DAJE GRODELJ

V torek, 8. maja, so spet prižgali ogenj v plavžu 2. Pred tem so opravili sušenje obzidave, ki je trajalo 5 dni. Ves remont od ustavitve pa do ponovnega zagona je trajal 62 dni.

»To je za naš velik dosežek,« poudarja Janez Vehar, vodja remonta. »Vse, kar je bilo potrebno za izvedbo remonta, je narejeno doma, od projekta do konstrukcije in materialov, izjema je le ogljična opeka, ki jo je bilo treba uvoziti.«

Zaključek remonta je bil planiran za 22. april. Če k temu dodamo še

pet dni, kolikor traja sušenje peči, bi morali v plavžu zakuriti že 27. ali 28. aprila. Toda prepozna dostava konstrukcije posevnega dvigala, konstrukcijska napaka na njem, nenavadno veliko deževnih dni, prepozna dostava opeke za obzidavo talnilnika

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOBRI KOLIČINSKI REZULTATI PRODAJE V APRILU

V aprilu smo prodali 31.911 ton naših izdelkov in s tem ustvarili 2.454 milij. din osnovne realizacije, kar je pri količini toliko, kot je predvideval družbeni načrt in 1 % več, kot smo načrtali z nekoliko nižjim operativnim programom.

Vrednost prodanih izdelkov je zaradi zaostankov za načrtovanimi prodajnimi cenami manjša, kot je predvideval družbeni načrt, za pol odstotka pa zaostajamo tudi za vrednostnim operativnim programom, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen. Storitve prevajanja, s katerimi smo v preteklih mesecih zapolnjevali neizkoriščene kapacitete ob pomanjkanju vložnega materiala, so v aprilu prav zaradi tekoče oskrbe proizvodnje nekoliko pod pla-

nirano višino, pa tudi storitve vzdrževalnih TOZD so, z izjemo TOZD Remontne delavnice in Transport, zaostale za načrtovano vrednostjo, tako da je skupna zunanja realizacija v višini 2.532 milij. din dosegla 83 % z družbenim planom načrtane višine.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so v aprilu načrtovano količino in vrednost prodaje

(Nadaljevanje na 3. strani)

OSEBNI DOHODKI ZA MESEC APRIL

Povečanje osnovnih tarifnih postavk za 20 % od prvega aprila dalje nam še zdaleč ni dalo takih rezultatov v osebnem dohodku, kot smo pričakovali. Temu je botrovalo nekaj vzrokov. Najvažnejši pa so:

— proizvodni rezultati v mesecu aprilu so precej slabši kot v mesecu marcu, še vedno pa zaostajamo tudi za planirano strukturo proizvodnje. Skupna proizvodnja je manjša kot v marcu za več kot 10 %, gotova s storitvami pa za 8 %. Pri tem nismo dosegli niti zmanjšanih operativnih programov tako v skupni kot v blagovni proizvodnji. Dosežena je bila le načrtovana količina izvoza. Zaradi

takih rezultatov je osebni dohodek skromnejši po vseh merilih učinkovitosti.

— glavni remont plavža 2 se je zaradi nepredvidenih težav zavlekel prek načrtovanega termina. Tako je v aprilu obratoval samo plavž 1, posledica tega pa je bilo pomanjkanje vložka v jeklarni,

(Nadaljevanje na 4. strani)

PLAVŽARJI LOVIJO PLAN

Do 14. maja smo po podatkih statistične službe izdelali 46.830,2 tone skupne proizvodnje, kar je le 81,1 % družbenega plana in 87,8 % nekoliko nižjega operativnega programa za to obdobje.

Pri planiranju proizvodnje grodlja za maj se je predvidevalo, da bo plavž 2 po glavnem remontu pričel obratovati že v začetku maja, vendar je zaradi objektivnih razlogov prvi grodelj iz njega pritekel šele 9. maja. Zato so izdelali le 5.017,2 tone grodlja in za planiranimi obveznostmi zaostajajo kar za 20,6 %. Vsi izgledi pa so, da bodo v naslednjih dneh dosegali planirane količine.

Tudi v TOZD Jeklarna zaostajajo za planom, saj so s 15.634 tonami dosegli le 84,1 % operativnega programa.

Do 14. maja smo odpremili 11.738,3 tone gotovih izdelkov in storitev, kar je 92,9 % operativnega programa. S povečano odpremo končnih izdelkov se zmanjšujejo tudi, zaloge gotovih izdelkov.

AKTIVNOSTI V ZVEZI S PRIPRAVAMI ZA GRADNJO JEKLARNE 2

V mesecu aprilu, navaja redna mesečna informacija predsednika poslovnega odbora Železarn, so se še nadaljevale aktivnosti pri zaključevanju finančne konstrukcije in na pripravah pogodb z dobavitelji opreme in izvajalci del za jeklarno 2.

Ker je konec aprila potekel rok za rezervacijo kredita HERMES, smo se po dogovoru z republiškimi izvršnim svetom odločili, da podpišemo namero o nabavi investicijske opreme pri firmi Mannesmann Demag, s čimer smo si zagotovili nadaljevanje veljavnosti že sprejetih dogovorov. Pripravljeni je bil podpis pogodb za tuje kredite. Do podpisa pogodbe ni prišlo, ker na dan podpisa še ni bilo vseh garancij za vračilo deviznih sredstev. Temeljna banka Kranj je pripravljena garantirati vračilo deviznih sredstev, ki jih ustvarjamo z izvozom Železarn Jesenice in del sredstev, ki naj bi jih združevali izvajalci investicije. Drugi del, približno 50 %, naj bi zagotovile temeljne banke izvajalcev in delovne organizacije, ki bodo izvajale kompenzacije v okviru pogodbe z Mannesmann Demagom. Ta del zagotoviti ni bil pripravljen. Zaradi tega je bil izdelan podpis pogodbe s klavzulo, da je pogodba veljavna v trenutku, ko pridobimo manjkajoče garancije. Tuji partnerji (KFW) se s takim predlogom niso strinjali. Njihov predlog je bil, da vsi pogoji ostanejo v veljavi do 31. julija 1984, v tem času pa moramo brezpogojno urediti vse formalnosti. V zvezi s to nalogo tečejo intenzivne priprave predvsem na področju izbire izvajalcev.

Razpis za izbiro izvajalcev je zaključen. Vsi ponudniki so svoje porudbe dopolnili z eventualnimi manjkajočimi podatki in tako zagotovili, da je sedaj skupaj z Ljubljansko banko v izdelavi ožji izbor. Ta naj bi bil pripravljen do 15. maja 1984, na kar bomo od ponudnikov v ožjem izboru izbirali izvajalce in od njih pridobili ustrezna zagotovila za dinarsko kreditiranje in vračanje deviznih anuitet.

Temeljne banke, vključene v konzorcij, sklicujejo zbere oziroma izvršne odbore, na katerih se odločajo o odobritvi kreditov za jeklarno 2 in izdajo garancij za sovlagatelje. Prva je sklepala Temeljna banka Gorenjske in v celoti potrdila vse predloge, tako komitenti te banke že zagotavljajo garancije za združenje sredstev, nekaj garancij je že pridobil njih. Razen na področju pridobivanja teh garancij tečejo trenutno največ-

PLAVŽ 2 SPET DAJE GRODELJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

ter druge večje in manjše težave pri izvajanju posameznih del so povzročile, da se je remont zavlekel čez prvomajске praznike.

»Kljub vsem težavam je remont plavža 2 izveden v rekordnem času,« pravi Janez Vehar. »Vedeti je namreč treba, da je bil ves plavž s posebnim dvigalom in spremljajočimi objekti podrt do tal in na novo zgrajen.

Rušenje peči z betonskimi temelji vred je potekalo brez zastojev, tako da smo imeli dan in pol prednosti, ko smo začeli peč postavljati na novo. Toda kmalu so se začele težave. Ognjevzdržna opeka, ki bi nam jo iz ZRN morali poslati do 10. marca, je prispela štirinajst dni kasneje. Zaradi tega smo pri postavljanju obzidave imeli štiri dni zamude, vendar je bilo to še v okviru plana. Od 25. marca naprej smo imeli slabo vreme s snegom in dežjem, kar je tudi oviralo delo. Tudi to bi lahko nadoknadili z večjo zavzetostjo. Konstrukcija posebnega dvigala, ki bi nam jo iz Strojne tovarne Trbovlje morali dostaviti do 22. marca, je prispela na Jesenice s šestindvajsetdnevno zamudo. Potem pa smo pri montaži ugotovili še konstrukcijsko napako,

je aktivnosti tako na finančnem kot komercialnem področju.

Še vedno se uspešno nadaljuje združevanje dinarskih sredstev. V mesecu aprilu je bilo o izgradnji jeklarn 2 več informacij in člankov. Najširše je bilo objavljeno v glasilu Mladina. Menimo, da je bilo to objavljeno za Železarno Jesenice negativno, čeprav ni direktno vplivalo na potek priprav za začetek izgradnje jeklarn 2. Povzročene so bile širše razprave in nekatere neprimerne pripombe na račun investicije, poslovanja ter samoupravljanja v Železarni Jesenice. Delno so bile povezane s tako pisanje objavljeno, v pripravi pa je tudi širša akcija za informiranje javnosti o izgradnji jeklarn 2 in nadaljnjem razvoju Železarn Jesenice.

ki jo je bilo treba odpraviti. Spremeniti smo morali pritrditev tračnice mačka. To je zahtevalo veliko dela, še posebej, ker je konstrukcija izdelana iz nioval jekla, ki zahteva posebej pazljivo varjenje. Trudili smo se, da vse kasnitve, kolikor je to mogoče, nadoknadimo, zato smo tudi med prazniki delali z enako zavzetostjo kot sicer, največ pa pri postavitvi posebnega dvigala.

Ta remont lahko ocenimo kot zelo uspešen tudi zato, ker so se vsi izvajalci zavedali, kaj pomeni plavž za našo delovno organizacijo. Zavedali smo se namreč, da v jeklarni potrebujejo vložek.

Vsi, od projektantov do izvajalcev, so delali prizadevno in želimo si lahko le, da bi tudi v prihodnje tako sodelovali. Pri remontu sta sodelovala kot projektanta Inženiring Bled in Tehnično biro Jesenice, kot izvajalci del pa: Hidromontaža Maribor, Vatrostalna, Gradbinec, Pleskar Ptuj, Elim Jesenice ter temeljni organizaciji Remontne in Strojne delavnice, vodenje remonta pa je bilo v rokah vzdrževalcev TOZD Plavž. Omeniti je treba tudi sodelavce iz TOZD Transport zaradi strpnosti, ko smo jim zasedli transportne poti, pa tudi zaradi velike pripravljenosti za sodelovanje. Ravno tako moramo omeniti geometre iz oddelka novogradenj in še posebej tesarje iz TOZD Remontne delavnice, ki so se res dobro odrezali. Postaviti so morali veliko odrov in tudi drugega dela so imeli na pretek.

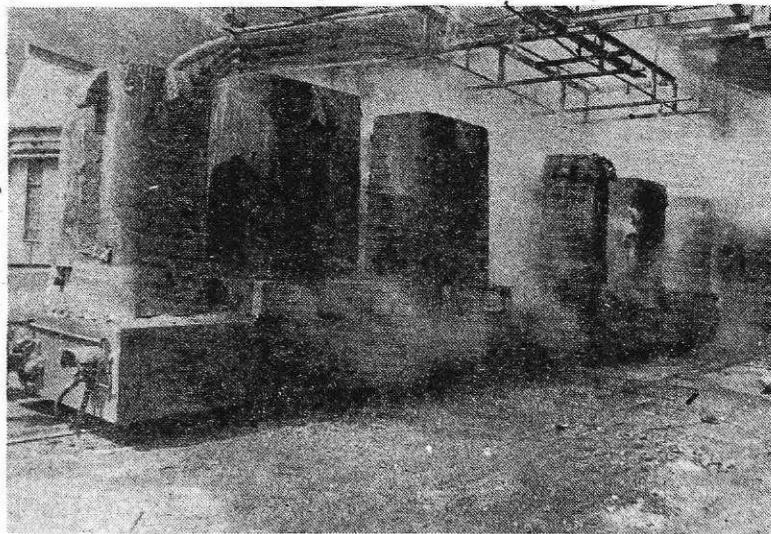
Poudariti moram tudi, da se ves čas trajanja remonta ni pripetila nobena večja nezgoda pri delu, kar je zelo razveseljujoče.

Od osmega maja naprej plavž 2 normalno obratuje. Sedaj dokončujejo še regulacijo posameznih naprav in odpravljajo razne pomanjkljivosti, ki so vidne šele potem, ko peč začne delovati, vendar to ne moti rednega obratovanja.

»Plavž 2 ima sedaj nekoliko večjo prostornino,« pravi tovariš Vehar. »Pripravljen sem, da bodo delavci TOZD Plavž znali izkoristiti, saj lahko pričakujemo, da se bo proizvodnja zaradi tega nekoliko povečala. Sama konstrukcija peči in posebnega dvigala je sodobnejša in bo zato odpadlo tudi nekaj težkega fizičnega dela.«

Remont so naredili po sodobnem tehnološkem postopku. To jim je omogočilo veliko 280-tonsko dvigalo Hidromontaže iz Maribora, ki mu je bil podrejen potek del. Na tleh so postavili posamezne večje konstrukcijske sklope in jih šele nato montirali na peč. S klasičnim načinom, ki so ga uporabljali prej, tega v tako kratkem času prav gotovo ne bi mogli. Tudi ERC naše železarn je veliko pripomogel k uspehu pri usklajevanju dela, kontroli in zasledovanju podatkov.

Na koncu naj še kot zanimivost navedemo, da je bilo v plavž vgrajeno okoli štiristo ton pločevine in okoli 380 ton ognjevzdržnega materiala. Pri izvajanju remonta je bilo vsak dan na delovišču okoli 135 ljudi, kar je veliko glede na to, da je prostor, na katerem so delali, zelo omejen.

Hlajenje blumov pred martinarno (foto S. Kokalj)

KAJ PRINAŠA NOVA ŠTEVILKA »ČELIKA«

V teh dneh bodo bralci dobili novo, to je 106. številko »Čelika«, glasila Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije. V tej številki bodo bralci lahko prebrali naslednje sestavke:

- Novi predpisi — staro obnašanje
- Daleč smo še od dolgoročnega programa razvoja
- Kombinirano vpihavanje in naše konvertorske jeklarn, avtorja Nikola Gakovića
- Kompleksne legure — modifikatorji v celoti delo Tovarne Ruše, avtorja Zlatana Malenška
- Hotenja in omejitve v planih OZD RMK Zenica, avtorja Boža Martinovića
- Delovni razgovori na VIII. sestanku kontaktne skupine SFRJ — EEŽ za sodelovanje v črni metalurgiji
- Oktobrski sestanek komiteja za jeklo ECE
- Iz dela organov Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije
- Popoln uspeh tretjega jugoslovanskega simpozija o metalurgiji
- Jeklo in avtomobilska industrija (Knjige, študije ...)
- V spomin: Slavko Kovačić
- Tržišče jekla: Rahla okrepitev v svetu: Nezadosti jekla v državi
- Cena jekla: Jekleni izdelki; Ferolegure
- Iz glasil delovnih organizacij članic Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije.
- Čelik v naši železarni prejemajo vse TOZD in delovne skupnosti ter posamezne službe. Nekaj izvodov pa je na voljo tudi v strokovni knjižnici Železarn (RO). Skupaj Železarna prejema 110 izvodov »Čelika«.

Obisk sodnikov sodišča združenega dela Slovenije v tehničnem muzeju Železarn 8. maja (foto I. Kučina)

ZA INDIVIDUALNO IZPOPOLNJEVANJE ZNANJA JE POTREBNA USTREZNA LITERATURA

V uvodniku Železarn smo 19. aprila med drugim prebrali: »... Posebno poglavje v tem pogledu predstavljajo delavci na najbolj odgovornih delih in opravilih, ki bi morali individualno nenehno izpopolnjevati svoje znanje, za kar ne manjka ustrezne domače in tuje literature, ...« Glede tega imamo nekaj pripomb.

Kot vzdrževalci elektronskih naprav že od leta 1978 dajemo pobudo za naročanje strokovnih knjig oziroma literature s področja elektronike in mikroročunalnikov. Le malo vej tehnike se tako hitro razvija kot elektronika. Če hočemo svoje delo dobro opravljati, moramo slediti temu razvoju. Najceneje lahko pride do znanja s pomočjo strokovne literature.

Domača strokovna literatura precej zaostaja za napredkom v svetu. Poleg tega ni usmerjena v specifično področje vzdrževanja in testiranja naprav z elektronično in mikroročunalniki. Zaradi tega v nobenem primeru ne more nadomestiti tuje literature. Na srečo z domačo literaturo za zdaj nimamo težav.

Naročanje tujih strokovnih knjig prek strokovne knjižnice Železarn je v začetku potekalo dokaj dobro, čeprav so bila že takrat nekatera naročila zavrnjena. Razmere so se v nekaj letih zelo poslabšale. Zadnja knjiga, ki smo jo s tematiko dobili iz tujine, je bila naročena januarja

leta 1981. Torej že tri leta ni bilo izpolnjeno nobeno naše naročilo za tujo strokovno literaturo. V tem času smo spoznali, da takšno naročanje nima nobenega smisla. Od takrat pišemo le zase seznam knjig, ki bi jih potrebovali. Ta spisek je dolg že precej več kot dvajset knjig. Upamo na boljše čase, če le ne bodo prišli prepozno.

Mogoče se bo kdo vprašal, čemu potrebujemo elektronično tako mnogo knjig. Čeprav »v Železarni delamo železo,« kot pravijo nekateri, tudi metalurgija potrebuje podporo strojništva, elektrotehnike, elektronike, računalništva in drugih vej tehnike. Brez tega si tudi v črni metalurgiji ne moremo predstavljati uspešne proizvodnje. Sicer pa je bila smer razvoja tehnoloških postopkov nakazana tudi v omenjenem uvodniku.

Za konec še vprašanje: ali ne poznamo prave poti za naročanje tuje strokovne literature ali pa pisec omenjenega uvodnika ni bil o tem informiran.

Bogdan Bricelj

V APRILU — IZPOLNILI PLAN IZVOZA

Program izvoza za april je bil določen v vrednosti 2.526.500 dolarjev, od tega za 2.010.000 na konvertibilno področje. Skupna izpolnitev plana je bila 2.531.250 dolarjev ali 100,2 odstotka. Na konvertibilno področje smo izvozili za 1.824.000 dolarjev naših izdelkov (91 odstotno izpolnjevanje plana), na klirinško pa za 707.150 dolarjev (137 odstotno izpolnjevanje plana).

Mesečni plan izvoza so zelo dobro izpolnjevale temeljne organizacije Valjarna debele pločevine, Valjarna bluming-štel, Valjarna žice in profilov, Jeklovlek, Željarna in Elektrode (vse so svoje izvozne obveznosti v celoti izpolnile).

TOZD Hladna valjarna Bela je planirano količino nerjavne pločevine sicer izvozila, vendar je zaradi pomanjkanja licenc tujih kupcev zaostala v izvozu navadnih hladno valjanih trakov, vendar to lahko nadoknadi v prvi polovici maja.

Tudi TOZD Profilarna ni izpolnila mesečnega plana izvoza, saj je od naročenih 800 ton hladno oblikovanih profilov v Zvezo republiko Nemčijo izvozila le 650 din.

Železarna Jesenice bi morala v prvih štirih mesecih glede na obveznosti iz letnega družbenega plana izvoziti za 11.210.000 dolarjev izdelkov. V prvih štirih mesecih je bil izvoz iz-

polnjen v vrednosti 10.663.850 dolarjev ali 95 odstotno. Plan ni bil izpolnjen, ker iz tehnoloških razlogov v prvem tromesečju nismo izvozili zaostalih 380 ton nerjavne pločevine na Poljsko.

V štirih mesecih letošnjega leta smo na konvertibilno področje izvozili za 7.491.360 dolarjev naših izdelkov (97 % od načrtovanega), na klirinško pa za 3.172.490 dolarjev izdelkov (91 % od načrtovanega).

Za mesec maj smo določili izvoz vrednosti 3.172.800 dolarjev in sicer za 2.315.300 dolarjev na konvertibilno področje in za 857.500 dolarjev na klirinško področje. Večji izvoz na klirinško področje so nam omogočila naročila za izvoz varilnih elektrod v Sovjetsko zvezo, kar bomo storili v okviru blagovne menjave za uvoz starega železa.

Lilijana Kos

OBISK PREDSTAVNIKOV SKUPNOSTI SOCIALNEGA VARSTVA SRS

Pred dobrim tednom (v torek, 8. maja) so obiskali Železarno predstavniki republiške Skupnosti socialnega varstva. S strokovnimi delavci Železarn in samoupravnih interesnih skupnosti jeseniške občine so se pogovarjali o tem, kako v praksi zagotavljamo celovito socialno varstvo aktivnim delavcem ter koliko pri tem pomagajo delegatske poti. Predstavniki republiške skupnosti so poročali tudi o predlogu samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic, ki bo prihodnji mesec v postopku sprejemanja.

Samoupravo organiziranost in socialno strukturo delavcev v Železarni je gostom na kratko predstavila Albina Tušar, članica poslovnega odbora. Jože Božič, predsednik skupščine skupnosti socialnega varstva Slovenije, pa je opozoril, da organizacije združenega dela problematiko socialnega varstva navadno le obravnavajo, njeno »reševanje« pa je prepuščeno občini, republikli.

Udeleženci so se največ pogovarjali o zagotavljanju socialne varnosti invalidom, poleg tega pa še o politiki nagrajevanja, izobraževanju, stanovanjski politiki, varstvu otrok, zaposlovanju žena in podobno.

Pri usposabljanju in zaposlovanju (oz. prerazporejanju) invalidov poteka dobro sodelovanje z invalidsko komisijo, težki delovni pogoji v Žele-

zarni pa pogojujejo to sodelovanje s temeljnimi organizacijami. Zato bi morali razviti tako proizvodnjo, da bo vse več umskega in vse manj fizičnega dela. Že sedaj bi lahko več pomoči poiskali v centru za usposabljanje in rehabilitacijo invalidov v Ljubljani.

Sistem pomoči v klasičnem pomenu besede (enkratne oz. občasne pomoči tistim delavcem in njihovim družinam, ki jo v določenih trenutkih potrebujejo) je v Železarni dobro organiziran, zlasti prek sindikata. V razgovoru je bilo ocenjeno, da samoupravni sporazum o uresničevanju socialnovarstvenih pravic (ki smo ga oblikovali v Sloveniji), predstavlja boljše rešitev zagotavljanja socialnega varstva kot težnje v drugih republikah, da bi uvedli »druginjske« dodatke.

Delegatski sistem bo treba v naslednjem mandatu organizacijsko tako spremeniti, da bo zagotavljal dejansko odločanje o vseh vidikih socialnega varstva.

Predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti v naši občini so poudarili, da večina ugotovitev Železarn velja tudi za druge organizacije združenega dela v občini, čeprav se v manjših organizacijah združenega dela nekateri problemi, ki so jih v Železarni že rešili, še pojavljajo.

Nada Dejak

DANES SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik Edo Kavčič sklicuje danes, 16. maja, ob 15. uri sedmo sejo delavskega sveta Železarn. Delegatom, poleg pregleda izvajanja sklepov zadnje seje, imenovanj in delegatskih vprašanj, predlaga v razpravo, odločitev in informacijo naslednja vprašanja:

- poročilo s prve seje delavskega sveta SOZD Slovenske železarn,
- poslovni rezultat Železarn v prvem tromesečju 1984,
- program strokovnih ukrepov za sanacijo poslovnih rezultatov v Železarni,
- priprava srednjeročnega plana za obdobje 1986–1990 in prilagoditev rokovnika za dolgoročni plan,
- samoupravni sporazum o ustanovitvi interesne skupnosti za razvoj obmejne gospodarskega sodelovanja z Italijo,
- poročilo o izidu glasovanja na volitvah, referendumu in nadomestnih volitvah 12. aprila letos.

DEJAVNOST OBČINSKE ORGANIZACIJE ZKS JESENICE V APRILU

Iz mesečne informacije o dejavnosti občinske organizacije Zveze komunistov Slovenije Jesenice, ki jo izdaja občinski komite ZKS, je razvidno, da je bila v aprilu živahna dejavnost, ki je bila predvsem usmerjena v ocenjevanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja, uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu.

Predsedstvo OK ZKS Jesenice je v preteklem mesecu obravnavalo program ukrepov in aktivnosti za nemoten potek družbene reprodukcije po odmrznitvi cen in uveljavljanju ukrepov za finančno stabilnost gospodarstva ter poročilo o četrtletnem gospodarstvu na območju. O vsem tem je bilo govora tudi na posvetu s sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov. V zvezi z uresničevanjem družbeno-ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu pa je bil organiziran razgovor za okroglo mizo.

Predsedstvo je na svoji seji poudarilo, da sedanje zaostrene razmere zahtevajo zavestno in trajno aktivnost vseh osnovnih organizacij zveze komunistov za spreminjanje razmer na osnovi dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Pri tem je opozorilo na ključne naloge, ki so predvsem: povečanje proizvodnje in konvertibilnega izvoza, začetek sanacije finančnega položaja združenega dela in ohranitve akumulativne sposobnosti gospodarstva z discipliniranim prilagajanjem vseh oblik porabe ustvarjenemu dohodku.

Ugotovilo je tudi, da gospodarska gibanja v občini zahtevajo konkretne ocene spremenjenih pogojev poslovanja ter načrtno aktivnost za doseganje z resolucijo postavljenih ciljev v letu 1984. Zaradi spremenjenih obremenitv mer in zagotavljanja obratnih sredstev je predsedstvo opozorilo na probleme likvidnosti, ki se bodo stopnjevali v organizacijah združenega dela. Zaradi nadaljnjega poslabšanja finančnih rezultatov v občini v letošnjem letu in zaradi pričakovanih povečanih izgub je predsedstvo zahtevalo, da osnovne organizacije spodbudijo in zahtevajo izdelavo sanacijskih programov v organizacijah združenega dela.

Ukrepi za razbremenitev dohodka in osebnega dohodka, so opozorili na seji predsedstva, odpira večje možnosti za pospešeno dogovarjanje, samoupravno sporazumevanje in krepitvi odnosov v svobodni menjavi dela. Brez odlašanja je v organizacijah združenega dela potrebno aktivirati vse notranje rezerve in spodbuditi ter motivirati produktivnejše delo. Člani osnovnih organizacij zveze komunistov morajo tudi spodbuditi vse subjekte za masovno obveščanje delovnih ljudi o nalogah dolgoročnega

programa gospodarske stabilizacije in njihovem reševanju, kot neposrednega interesa delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Ob tem je treba povečati finančno disciplino in ne dovoljevati zidanja cen.

Predsedstvo je tudi opozorilo, da je še vedno preveč administriranja v TOZD in da se morajo poslovne funkcije izvajati na nivoju delovne organizacije. Ugotovili pa so tudi, da je še vedno premalo integracijskih procesov, delitve dela in specializacije. Še vedno se vztraja pri linearnem nagrajevanju, brez že dogovorjene diferenciacije. Vse napore je potrebno še naprej vlagati v samoupravno reševanje vseh nakopičenih proble-

mov in spodbuditi delegatski sistem in doseči boljše delo zbora združenega dela Skupščine občine Jesenice.

V preteklem mesecu se je na pobudo stalne akcijske konference zveze komunistov v sodelstvu sodelovali tudi aktiv komunistov Vzgojnoizobraževalnega zavoda Jesenice in obravnavali ekonomski položaj delavcev v vzgoji in izobraževanju ter uveljavljanje nagrajevanja po delu.

Poročilo tudi ugotavlja, da se je v preteklem obdobju povečala aktivnost za kadrovske krepitve zveze komunistov v občini. S tem bo treba nadaljevati in predvsem evidentirati za možne kandidate za sprejem v zvezo komunistov mlade delavce iz neposredne proizvodnje in strokovnjake. Ugotavljajo tudi, da je bila aktivnost članov v jeseniški občini v medobčinskem svetu ZKS za Gorenjsko v preteklem obdobju relativno dobra.

ZELO ZAHTEVNA NALOGA SINDIKATA BO SPREMLJANJE IZVAJANJA SANACIJSKEGA PROGRAMA

To je bil glavni poudarek seje družbenopolitičnih organizacij Železarne, ki je bila v sredo, devetega maja. Na seji so obravnavali proizvodne rezultate v prvem tromesečju in strokovne ukrepe za sanacijo poslovnih rezultatov.

Jelka Vidali, članica poslovnega odbora, je prisotne seznanila z razmerami oziroma dogodki, ki so vplivali na poslovanje Železarne v zadnjem tromesečju lanskega leta in prvem tromesečju letos. Tako so kljub nadpovprečnim proizvodnim rezultatom vrednostni rezultati manjši kot lani, saj v planu niso bili upoštevani razni administrativni ukrepi in zamrznitev cen.

Zadnje tromesečje lanskega leta smo zaključili z izgubo, ki je bila posledica slabših razmer na cenovnem in tržnem področju. Za 60 odstotkov so se namreč povečale cene energije, medtem ko so se cene naših izdelkov povečale le za 20 odstotkov. Zaradi položaja dolarja se je dotok surovin iz uvoza poslabšal, na poslovni rezultat pa je vplivala tudi ustavitve ene ga plavža.

Tako se je izguba iz lanskega zadnjega tromesečja prenesla v letošnje leto, martinarski postopek pa je z visokimi proizvodnimi stroški še po-

slabšal poslovni rezultat. Na višino izgube v prvem tromesečju so vplivale tudi cenovne in inflacijske razlike.

Kljub slabim poslovnim rezultatom pa smo dosegli tudi nekatere uspehe. Zelo uspešni smo bili pri izvozu, nekoliko slabši pa pri uvozu, predvsem zaradi povečav z domačimi proizvajalci. Pokrivanje uvoza z izvozom je boljše, pa tudi devizno združevanje poteka hitreje.

V okviru sestavljene organizacije so v železarnah Ravne in Store v izgubi tiste temeljne organizacije, ki se ukvarjajo z metalurško dejavnostjo. Ker pa so ostale temeljne organizacije njihovo izgubo pokrile, je izguba v ZOZD Slovenske železarne samo Železarne Jesenice.

Strokovne ukrepe za sanacijo poslovnih rezultatov je predstavil Božo Bartelj, član poslovnega odbora. Ukrepi zajemajo področje proizvodnje, porabe energije, komercialne in kadrovanja. O teh ukrepih smo zelo podrobno že pisali (Železar št. 16-17/xxxiII, Program strokovnih ukrepov za sanacijo poslovnih rezultatov železarne, str. 1-8). Novost je, da morajo tudi tiste temeljne organizacije, ki v programu niso posebej navedene, izdelati svoj program ukrepov in ga tudi dosledno izpolnjevati.

Pri uresničevanju zastavljenih nalog bo imel sindikat veliko dela in odgovornosti, saj bo moral v temeljnih organizacijah spremljati izvajanje sanacijskih ukrepov. Pri tem se bomo morali izogniti sentimentalnosti in razmišljanju, da se morajo vsi stroji vedno vrteti. Takšno razmišljanje nas ne vodi iz sedanjega težkega položaja, saj bomo nujno morali ustaviti nedonosno proizvodnjo.

Program ukrepov je znan, prav tako tudi njihovi nosilci in najodgovornejši za njihovo izpolnjevanje. Sedaj je treba te ukrepe resno in odgovorno izpolnjevati, zaradi neizpolnjevanja zastavljenih nalog pa bo potrebno poleg drugih ukrepov tudi sankcioniranje in kakšna zamenjava.

Lilijana Kos

DOBRI KOLIČINSKI REZULTATI PRODAJE V APRILU

(Nadaljevanje s 1. strani)

preseglj v TOZD Valjarna žice in profilov in Profilarna, boljše količinske rezultate od planiranih so dosegli še v TOZD Valjarna bluming-štel, Hladna valjarna Bela, Jeklovlek in Elektrode, medtem, ko v vseh ostalih TOZD tako količinsko kot tudi vrednostno zaostajajo. Dosežena prodajna cena je preseгла načrtovano le v TOZD Livarna, v vseh ostalih TOZD pa zaostajajo, zaostanki pa se gibljejo med 36 % v TOZD Elektrode in 5 % v TOZD Žičarna.

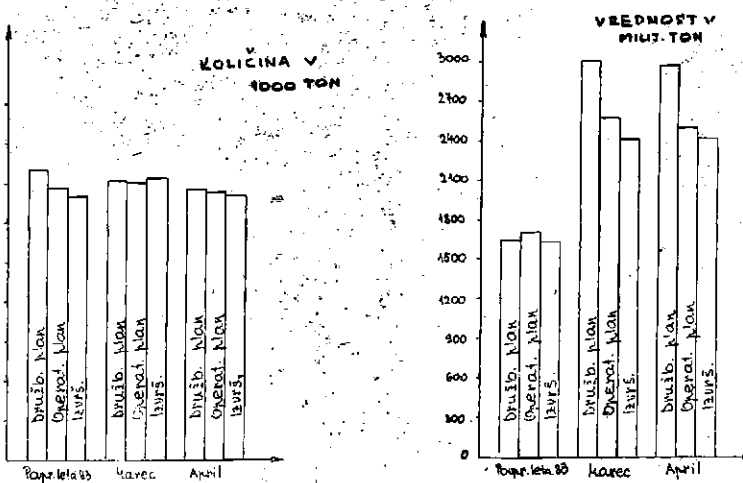
Na zaostanke v doseganju načrtovanih prodajnih cen vpliva tudi 3,2 % slabša struktura prodaje, kot smo načrtovali, pri tem pa nam je izračun doseganja strukture prodaje po TOZD s pomočjo metode izračuna agregatnih indeksov pokazal, da so v aprilu slabšo strukturo prodaje, v primerjavi z načrtovano, dosegli v TOZD Hladna valjarna Bela zaradi zaostankov v proizvodnji nerjavne pločevine. Izboljšanje strukture proizvodnje bi, ob še nadaljnjem preseganju načrtovane količine, sigurno izboljšalo prodajno ceno naših izdelkov, s tem pa zmanjšalo razkorak med visokimi nabavnimi cenami naših surovin in materialov ter nizkimi prodajnimi cenami naših izdelkov, kar bi pozitivno vplivalo na slabe rezultate, ki jih Železarne izkazuje v prvem tromesečju.

Tudi ob pregledu kumulativnih rezultatov pridemo do istih zaključkov kot v analizi za mesec april in to, da dobrim količinskim rezultatom, za katere Železarne zaradi visokih nabavnih cen izkazuje precejšnje stroške, ne sledijo ugodni vrednostni rezultati prodaje, saj so prodajne cene naših izdelkov v precejšnjem zaostanku za načrtovano višino, kar vpliva na slabšanje poslovnih rezultatov Železarne.

Tako smo v štirih mesecih letos prodali 129.293 ton naših izdelkov,

kar je 2 % več, kot je predvideval družbeni načrt in ustvarili 9.504 milij. din, kar je le 82 % načrtovane vrednosti. Tudi upoštevanje storitev prevajanja proizvodnih TOZD in realizacije storitvenih TOZD ni izboljšalo odstotek doseganja plana skupne zunanje realizacije, ki je v štirih mesecih znašala 9.861 milij. din. Gledano po posameznih TOZD so boljše vrednostne rezultate od načrtovanih dosegli le v TOZD Livarna, medtem ko višjo količino od planirane izkazujejo v večini TOZD, izjeme so le TOZD Hladna valjarna Jesenice, kjer zaostajajo za 12 %, Žičarna za 5 %, Vratni podboji za 18 %, Elektrode za 3 %, Želbarna za 6 % in Monter Dravograd, kjer so prodali 15 % manj, kot so načrtovali. S.

GRAFIČNI PRIKAZ PRODAJE V APRILU — OSNOVNA REALIZACIJA IN STORITVE PREVALJANJA

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

OD 21. DO 27. MAJA

21. maja, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2/a, tel. št. 82-726.
22. maja, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Jesenice, Hrušica 12.
23. maja, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, tel. št. 83-734.
24. maja, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.
25. maja, Miha STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 49/a.
26. maja, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. maja 58.
27. maja, Janez TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava 16/b, tel. št. 83-082.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 21. 5.	ALOJZ LEBAR	MARTIN BRUMAT
TOREK — 22. 5.	SAŠO DOJŽAN	JANEZ FALETIČ
SREDA — 23. 5.	EDO KAVČIČ	IVAN KAVČIČ
ČETRTEK — 24. 5.	BOGO SVETINA	ANTON KAVČIČ
PETEK — 25. 5.	KERSNIK MITJA	PETER SEKLOČA
SOBOTA — 26. 5.	AHMED TELALLOVIČ	MIROSLAV ZUPAN
NEDELJA — 27. 5.	JOŽE CEJ	VOJKO MENCINGER

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 21. do 26. maja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš. Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.

V soboto, 26. maja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražisar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej. Za borce vsak dan od 11. do 12. ure.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi. Za Vatrostalno vsak dan od 15.30 do 16.30.

V soboto, 26. maja, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

19. in 20. maja, Ivan KLOKOČOVNIK, Jesenice, Kurirska 1/a, tel. št. 83-830.

Dežurstvo Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-85. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv doma.

PREGLED ODSOTNOSTI V APRILU

	bolovanje %	rev. let. dopust %	ustav. odsotnost %	skupna odsotnost %
FLAVŽ	8.40	8.97	1.54	18.91
JEKLAJNA	6.70	6.94	0.78	14.42
LIVARNA	4.90	6.53	0.89	12.32
VALJ. BL. ŠT.	8.63	7.02	0.96	16.61
VALJ. ŽICE	5.34	6.93	0.73	13.00
VALJ. DEB. PL.	7.68	5.14	0.86	13.68
HL. VALJ. BELA	3.96	5.76	1.80	11.52
HL. VALJ. JES.	8.78	6.42	0.64	15.84
ŽIČARNA	10.51	6.63	1.62	18.76
PROFILARNA	10.81	2.27	0.61	13.69
V RATNI PODBOJI	8.21	2.02	0.45	10.68
JEKLOVLEK	3.95	5.40	0.71	10.06
ELEKTRODE	9.03	6.34	1.15	16.52
ŽELBJARNA	7.77	4.89	0.58	13.24
STROJ. DELAVNICE	7.09	8.22	1.27	14.58
REMONT. DELAVNICE	6.37	4.69	0.57	11.63
VZDRŽEVANJE	9.14	5.35	0.92	15.41
ENERGETIKA	3.01	6.36	0.54	9.91
TRANSPORT	9.21	5.38	1.14	15.73
KO - FI	3.98	4.26	0.69	8.93
K S I	6.75	4.57	1.41	12.73
E T N	8.86	5.27	1.19	15.32
DROŽ. J. REHRANA	13.46	2.57	0.38	16.41
ŽELEZARNA	7.08	5.73	0.98	13.79

OSEBNI DOHODKI ZA MESEC APRIL

STRUKTURA OD ZA MESEC APRIL 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

— april izkazuje v povprečju 2,4 ure manj na zaposlenega kot marec, krajši je bil delovni mesec za delavce v nepretrganem proizvodnem procesu — opravljenih je bilo 6193 nadur manj kot meseca marca — tudi obseg dela za manjkajoče se je zmanjšal za 892 ur,

— obseg sobotnega dopusta je bil v aprilu še manjši kot v marcu,

— povečane prispevne stopnje iz osebnega dohodka (za 0,15 %).

Aprilski proizvodni rezultati so bili pod pričakovanjem zlasti v TOZD Jeklarna, kjer je bila proizvodnja za 5.302 tona nižja kot v marcu. Dobre proizvodne rezultate so dosegle nekatere predelovalne TOZD. Večina med njimi je presežila mesečne zadolžitve po družbenem planu: Plavž za 25,7 %, Livarna za 20,8 %, Jeklovlek za 5,4 %, HV Bela 5,5 %, Vratni podboji za 3,0 %, Elektrode za 2,7 %, Profilarne 0,3 %, HV Jesenice 0,9 %.

Povprečni osebni dohodek za april je v povprečju višji za 10,5 % ali za 2363 din na zaposlenega.

Pogojev za obratovanje s petimi SM peči ni bilo, za štiri-pečno obratovanje pa so bili doseženi solidni rezultati. Tako so si delavci TOZD Jeklarna zaslužili drugo najvišjo premijo, ki pa je mnogo manjša kot za rekordni rezultat v marcu. Osebnih dohodkov jeklarjev se je kljub povečanju osnov zelo malo povečal. Poleg premij se je slabši rezultat odražal tudi v manjši osnovni učinkovitosti in stimulaciji za rast produktivnosti, manj je bilo nadur in ur za manjkajoče, delovni mesec je bil za večino delavcev krajši, zaradi rednih delovnih sobot je bilo manj dodatka za sobotno delo.

Najvišji indeks rasti OD na zaposlenega so dosegli v aprilu v TOZD Vratni podboji 133,5, sledijo TOZD Valjarna debele pločevine 124,7, Plavž 117,8, Livarna 117,0, HV Bela 116,8. Visoka rast OD delavcev TOZD Vratni podboji je posledica izjemno nizkega OD v prejšnjem mesecu, ko so pri 60 % slabših proizvodnih rezultatih zaslužili daleč najnižji OD v Železarni, ta mesec pa so prvič presežili družbeni plan proizvodnje v letošnjem letu.

Odstotek učinka je v povprečju padel za 1,5 %. Najvišjega so dosegli TOZD: Strojne delavnice 58,2 %, Vratni podboji 58,1 %, Remontne delavnice 56 %, najnižjega pa izkazuje TOZD Žebliarna 44,5 %. Na manjše poprečje OD iz učinkovitosti so vplivale zlasti TOZD Jeklarna, Valjarna žice in delovne skupnosti, kjer je učinek odraz skupnih rezultatov Železarn.

Tudi stimulacija za rast produktivnosti je v povprečju za 1,9 % nižja. Povečala se je največ v Vratnih podbojih za 6 % in v Livarni za 3 %, v storitvenih TOZD in delovnih skupnostih pa je za 2 % (Vzdrževanje) do 6 % (Energetika) nižja kot v marcu.

Pri doseganju izvoznih rezultatov smo bili uspešnejši kot za domače kupce. To dokazuje razmeroma visoka stimulacija za izvozno proizvodnjo, zlasti za Žebliarno (7 %), Profilarne (7 %), Valjarno debele pločevine (8 %), HV Bela (8 %). Zadnji mesec sta močno povečali izvozno proizvodnjo Valjarna debele pločevine in Valjarna bluming štekel, kjer pa izvoz predstavlja še vedno le majhen delež proizvodnje.

Pri stimulaciji za izboljšanje strukture proizvodnje ni bistvenih

sprememb. Zaostanek za planirano strukturo je očiten in tudi poprečno strukturo proizvodnje iz lanskega leta izboljšujemo le v posameznih TOZD.

Manjši osebni dohodek kot v marcu je bil dosežen tudi zaradi manjših premij za nadpovprečne proizvodne rezultate. Daleč največjo razliko so občutili delavci Jeklarn, kjer je bila razlika v rezultatih največja. Krepro so se zmanjšali deleži OD za nadpovprečne rezultate še v TOZD Žebliarna, Energetika, Transport in v vseh treh delovnih skupnostih. Več kot v marcu so iz tega naslova prejeli delavci v TOZD Valjarna debele pločevine in Vratni podboji, minimalno povečanje pa je doseženo v TOZD HV Jesenice, Profilarne in Livarna z novim rekordom v količini proizvodnje in daleč najvišjo premijo na delavca.

Iz strukture OD je razvidno, da je v aprilu redno plačanih dopustov nekoliko več kot v marcu, sobotnega dopusta nekoliko manj, precej je tudi bolezenske odsotnosti, dopusti so plačani s poprečjem treh mesecev za nazaj, zaradi česar se je poprečni osebni dohodek tudi manj povečal, kot smo morda pričakovali ob sprejemanju povečanih osnov.

Skupaj z osebnim dohodkom za april so izplačani tudi regresi za letni dopust po 4.800 din na zaposlenega, za nezaposlenega zakonca in otroke nad 10 let 1100 din, za otroke do 10 let pa 1000 din. Na obračunskem listku osebnega dohodka imamo regres prikazan na VP (vrsta plačila) 490, v skupnem znesku, ne glede na število družinskih članov, za katere smo upravičeni do regresa.

Oddelek za nagrajevanje

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fiz. zapos.	Struktura OD v %		
			24=100	21=100	17=100
1. Osnovni OD	59.987.575	9626	38,8	39,7	45,3
2. Učinek	30.287.340	4860	19,6	20,1	22,9
3. Stimul. za pr.	4.799.006	770	3,1	3,2	3,6
4. Ocena del. pr.	7.928.950	1272	5,1	5,2	6,0
5. Skupaj 1-4	103.002.871	16528	66,6	68,2	77,8
6. Nočni dod.	3.843.111	617	2,5	2,5	2,9
7. Pop. dodatek	2.259.548	363	1,5	1,5	1,7
8. Nadur. dod.	805.551	129	0,5	0,5	0,5
9. Nedelj. dod.	1.998.542	321	1,3	1,3	1,5
10. Sobotni dod.	268.517	43	0,2	0,2	0,2
11. Praz. dod.	613.396	98	0,4	0,4	0,5
12. Skupaj 6-11	9.788.665	1571	6,4	6,4	7,3
13. Otež. dod.	2.366.580	379	1,5	1,6	1,8
14. Dod. za del. dobo	4.895.898	785	3,2	3,2	3,7
15. Sob. dopust	649.386	104	0,4	0,4	0,5
16. Ostala dopl.	11.777.396	1890	7,6	7,9	8,9
17. Skup. 5+12 do 16	132.480.796	21257	85,7	87,7	100,0
18. Plačani pr.	5.539.098	889	3,6	3,7	4,2
19. Redni, izred. dop.	7.937.214	1274	5,1	5,3	5,9
20. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	4.971.936	798	3,2	3,3	3,8
21. Skupaj OD iz sred. del. organiz.	150.929.044	24218	97,6	100,0	113,9
22. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	3.417.707	548	2,2	2,2	2,6
23. Ostala refun.	2.274.836	44	0,2	0,2	0,2
24. Izplačani neto OD	154.621.587	24810	100,0	102,4	116,7

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV APRIL 1984

Obdobje	Ur na zapos.	OD na uro brez bol. nad 30 dni	DIN na fiz. zap.	DIN na 182 ur	% učinka	INDEX OD 1983=100
L 1978	182,7	32,19	5881	5859	34,4	30,24
L 1979	183,1	41,89	7688	7620	36,7	39,34
L 1980	182,3	50,35	9176	9164	40,0	47,31
L 1981	181,8	67,12	12367	12377	45,4	63,89
L 1982	181,7	83,55	15181	15206	47,3	78,49
L 1983	180,8	106,44	19249	19372	49,0	100,00
I. 1984	183,8	118,03	21691	21481	49,5	110,89
II. 1984	174,2	121,90	21232	22186	50,6	114,53
III. 1984	182,7	119,62	21857	21770	51,9	112,38
IV. 1984	181,1	133,97	24262	24383	50,4	125,87
I-V. 1983	180,6	93,54	16893	17024	49,9	87,88
I-IV. 1984	180,5	123,38	22256	22448	50,6	115,88
I-IV 1983	178,9	93,30	16693	16981	48,7	87,66

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulem tednu smo prejeli večino zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin, tako da jih bomo morali povzeti verjetno v kakšnih treh nadaljevanjih, saj so teme kar zanimive. SDS so namreč obravnavale poslovne rezultate prvega tromesečja, ki ga je Železarna, kot je znano, zaključila s precejšnjo izgubo, hkrati pa tudi »program strokovnih ukrepov za sanacijo poslovnih rezultatov«. Poleg tega so SDS obravnavale še vprašanje »alkoholizma v Železarni« ter informacijo o prehrani delavcev med delom in stanarinih v samskih domovih. Mimogrede kaže omeniti, da je bilo prav v zvezi s prehrano izrečenih največ kritičnih pripomb (prav zato jih v pregledu ne kaže povzemati) ter da so SDS brez kakšnih posebnih pripomb podprle stališča v zvezi z alkoholizmom, pa tudi ukrepe za sanacijo poslovnih rezultatov. V povzetkih zapisnikov se bomo torej osredotočili predvsem na stališča SDS v zvezi s poslovnimi rezultati v zvezi z ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1, 2, 3 in 4 ter plavž 1, 2, 3 in 4. SDS izpostavljajo predvsem problem pomanjkanja delavcev ter osebnih dohodkov. SDS vodstvo TOZD je zavzelo dokaj ostro stališče do enomesečnega razporejanja rezijskih delavcev v njihovo temeljno organizacijo (to je eden od takimiimovanih strokovnih ukrepov kadrovskega sektorja). SDS nasprotuje premeščanju rezijskih delavcev v TOZD Plavž predvsem zato, ker je čas premestitve prekratek za usposobitev za dela pri plavžih, zaradi visoke cene zaščitnih sredstev, ki jih prejmejo za tako kratek čas zaposlitve, zaradi njihove lastne ogroženosti, pa tudi zaradi njihovega odnosa do dela. SDS predlaga naj se pomanjkanje delavcev v težkih obratih (Plavž, Jeklarna) rešuje z zaposlitvijo stalnih delavcev in z nadpovprečno stimulacijo njihovega dela. SDS se seveda strinja z ugotovitvijo, da je potrebno število zaposlenih v službah znižati, zlasti tam, kjer je delo podvojeno ali potrojeno in kjer se v opravičilo lastnega obstoja povečuje obseg administriranja, saj to predstavlja odvečne izdatke v dohodku, ki ga ustvarjajo proizvodne TOZD. SDS aglomeracija 1, 2 in 3 opozarjajo, da zaradi pomanjkanja delavcev ne morejo priti s trojzmenkim obratovanjem ter da jim z delom na dve izmeni ne bo uspelo izdelati dovolj vložka za plavže. V objektih 17 in 13 je treba urediti gretje (ni treba čakati do zime), na objektih 30 in 13 pa popraviti streho. V objektu 17 je treba popraviti tudi sanitarije, v garderobi aglomeracije pa popraviti okna, da bo možno zračenje. SDS plavž 1 je na sestanku dne 21. aprila opozorila, da jim manjka delavcev-pečarjev. »Peč 2 bo treba dati v pogon, pa ne bo posade?« SDS plavž 2 na sestanku dne 11. maja ugotavlja, da nujno potrebuje dva delavca, saj eden odhaja v pokoj, eden pa v JLA. »Zaskrbljeno se sprašuje, kako bo z obratovanjem, ker se bliža polejte in bo odsotnost mnogo večja zaradi dopustov, pa tudi odsotnosti zaradi boleznih je pri plavžih nadpovprečna. Delovna skupina meni, da tudi osebni dohodek, še zlasti v TOZD Plavž, ni toliko nad poprečjem, kolikor se objavlja po radiu, kajti, če bi to držalo, bi bilo tudi povpraševanje po tem delu večje.« Podobnega mišljenja sta tudi SDS plavž 3 in 4. SDS plavž 4 pa poleg tega omenja, da so se delovni pogoji na plavžu 2 po remontu še poslabšali (opozarjajo predvsem na probleme v zvezi z granulirano žlindro in pomanjkanje dobrih banj). »Kdo bo odgovarjal, če bomo zaradi tega občasno prisiljeni ustavljati plavž?«

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, kontiliv 1 in 2, BBC peč, priprava fero legur, kamnolom Trebež ter ponovično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS SM peči 4 meni, da bi bilo v prihodnjem tromesečju mogoče uspešneje delati, saj so »rezerve tako v tehnologiji kot v disciplini in bo temu treba posvetiti več pozornosti«. SDS elektropeč 1 opozarja na stanje peči in na pomanjkanje ponovic. Na sestanku SDS ponovično gospodarstvo 1, 2 in 3 je bilo postavljeno

no vprašanje, če morajo žlebarji avtogeno čistiti žleb, tako kot to zahtevajo delovodje na elektropeči. Odgovor: »Da ne, ker ni strokovno usposobljeni za to delo.« Postavljeno je bilo tudi vprašanje, če je smiselno zidati s šamotno opeko radial, ki ne zdrži več kot 2 do 3 sarže, saj se zato za obzidavo ponvic porabi veliko časa. Sicer pa so imele SDS največ pripomb v zvezi s prehrano, nekaj pa tudi v zvezi z alkoholizmom.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štekel 1 in 2, ter adjustaža štekel in lužilnica Javornik. Na sestanku SDS vodstvo TOZD je bilo v zvezi s poslovanjem v prvem tromesečju izrečenih več ostrih pripomb in vprašanj: »V planskih dokumentih se planira zahteven asortiman, čeprav se že vnaprej ve, da ga ne bomo mogli izpolniti, kar že vnaprej prinaša izgubo — zakaj? Prevaljali smo vse jeklo iz jeklarn in dodatno še hladni vložek, vendar to ni bilo zadosti za pozitivno poslovanje — zakaj? Postavlja se vprašanje pravnega odnosa deleža lastnega dela v stroških predelave jekla za našo TOZD. Ali so zaloge pravilno vrednotene, zakaj so tako drage? Postavlja se vprašanje realne vrednosti zalog v TOZD in DO. Kdo je v Železarni odgovoren, da se ne ve za realne stroške (lastno ceno) posameznih kvalitet jekel? Delamo vse na pamet ali kampanjsko, čeprav imamo sodoben računalnik, ki bi lahko v vsakem trenutku odgovoril, kakšni so stroški za posamezna jekla in če jih je smotno izdelovati. V TOZD mase za OD nismo izkoristili; vodja TOZD je odgovoril: zato, ker je bilo manj zaposlenih in se niso OD v prvem tromesečju nič povečali. Vprašanje je tudi pravilna delitev OD v okviru Železarn, če vemo, da je v Jeklarni šesta ali sedma grupa več vredna kot osemnajsta v naši TOZD. Vprašanje je, če je tako razmerje spodbudno za boljše delo? Vprašljivo je razmerje in brezenitve HVB naše TOZD zaradi 2. A kvalitete. Potrebno je rešiti z Jeklarno tudi vprašanje rene, ki jo vračamo. SDS postavlja tudi sledeče delegatsko vprašanje: »Lansko leto je bila slabo izvaljena kampanja kromov (risi). Zaradi tega je bilo 11 ljudi iz TOZD poklicano na disciplinsko komisijo, kjer so bili nekateri kaznovani zaradi nastale škode. Letos smo dobro izvaljali krome, vendar se izkazuje pri njih izguba za delovno organizacijo. Kdo je v tem primeru odgovoren za nastalo škodo?« Z ukrepi za sanacijo poslovnih rezultatov se SDS sicer strinja, vendar pa pripominja, da če se stanje ne popravi ne bo izboljšalo (zastoj), tudi ti ukrepi ne bodo učinkoviti. Opozarjajo tudi, da po odhodu vodje v tretji hali nihče več ni pripravljati kataloga del in nalog. SDS bluming 2 opozarja, da je »ukrep 4.1.« znan že dalj časa, da pa je njegovo izvajanje v največji meri odvisno od Jeklarn in prometa (razmerje vročih in toplih sarž je 60:40), pa tudi, da je obratovanje dveh globinskih peči možno samo, če na skladišču ni zaloge in če je program vlijanja bolj usklajen. Predpogoj za dobro delo pa so seveda kvalitetna popravila in podani bi morali biti ukrepi tudi zanje. SDS bluming 3 v zvezi s predlaganimi ukrepi meni, da mora biti program takšen, da omogoča dobro valjanje trakov. »Posebno med kampanjo potisne peči ne bi smelo biti večjih količin ingotov za žično, da bi imeli dober pretrakt.« Od »gospodarja« pa zahtevajo, da naroči nove avtomatske klešče ali pa poskrbi za stare. Opozarjajo, da se ta problem vleče že več let. SDS adjustaža bluming 1 ugotavlja, da je kljub pomanjkanju delavcev postavljene plane v redu izpolnjevala, vseeno pa ponovno sprašujejo, kdaj se bo število delavcev uredilo. SDS adjustaža bluming 3 sprašuje: »kako je mogoče, da se v Železarni vsak mesec piše, kako dobro delamo — izpolnjujemo plane, ko pa pride poslovno poročilo, se izkaže velika izguba (100 starih milijard).« In dalje: »Ali to pomeni, da če več delamo, ustvarjamo tudi več izgube? Zakaj se finančni rezultat poslovanja ne objavlja bolj pogosto, ne pa vsake tri mesece?« Zahtevamo informacijo, koliko je Železarna Jesenice dolžna svojim dobaviteljem in koliko so Železarni dolžni kupci. Ali je mogoče ustvariti tolikšno izgubo v treh mesecih, pa da nihče od vodilnih ni odgovoren?« Glede predloga ukrepov pa SDS meni, da je »lepo napisan in bi, če bi se dosledno izvajal, verjetno dal pozitivne rezultate, vendar pripominjajo, da smo podobnih ukrepov napisali že veliko, pa kaj pomaga, ko jih ne izvajamo.« Za ilustracijo naj se le pogleda vložek v III. hali, katerega vsak dan vračamo v jeklarno kot izmeček ali pa tisti, katerega flemamo 100 % (slabi za potisno peč in valjarno 2400). Ali pa razporeditev kadra — v proizvodnji manjka zelo veliko delavcev, ne manjka pa jih v administraciji? Zakaj ne bi tehniki ipd.

delali v neposredni proizvodnji, ali pa kot vzdrževalci, seveda ob primerni plači?« Svoje razmišljanje zaključujejo z mislijo, da je še veliko notranjih rezerv, da pa te niso le pri navadnih delavcih. SDS opozarja tudi na prenatrpanost hale, saj je »zaradi pomanjkanja prostora delo pri transportu zelo nevarno.« Kot sindikalna skupina pa so razpravljali o organizaciji piknikov. »Naša dnina bi rada imela piknik junija meseca in menimo, da bi nam lahko sindikat dal za piknik po 500 din na zaposlenega ali na udeleženca. Menimo, da je dovolj, da se na leto organizira le en izlet, ostali denar pa naj se da za piknike, ne pa da se organizirata dva izleta, ker se ponavadi obeh udeležijo eni in isti člani sindikata in to največ taki, ki delajo v sistemu 5+2, ker so izleti vedno ob sobotah in nedeljah. Zaradi pojasnila in ureditve nejasnosti pozivamo predsednika OOS тов. Celarca, da pride na sestanek naše sindikalne skupine, kjer bi se pogovorili glede piknikov ter o še nekaterih nejasnih vprašanjih v zvezi s sindikatom.« SDS adjustaža štekel 1 predlaga, naj se dela tak material, ki ne bo prinašal izgube, »saj so v oddelku kljub dvozmenskemu obratovanju delali dobro, pa je izguba«. Plan za maj se jim zdijo previsoko postavljen, ker bodo delali le 21 delovnih dni. »Rezati bi morali samo dober material in ne kvalitete in imeti dosti delavcev, pa bi ga še težko dosegli.« SDS adjustaža in lužilnica Javornik v zvezi s poslovanjem menita, da za nastalo izgubo in neizpolnjevanje plana niso krivi delavci adjustaže ter lužilnice adjustaže na Javorniku. SDS menita, da iz meseca v mesec svoje obveznosti izpolnjujeta več kot 100 % kljub pomanjkanju delavcev v neposredni proizvodnji. Od vodstva TOZD zahtevajo pisni odgovor na vprašanje, zakaj se usluge ne upoštevajo v planu, pa tudi, zakaj ima vodstvo največji faktor pri izračunu premije. Menijo, »da bi morala vodstvo TOZD in služba, ki jo vodi Oto Kelih, priti na Javornik pogledat vsa delovna mesta v lužilnici in adjustaži oziroma ravnalne stroje in žarilne peči. Ponovno tudi sprašujejo, zakaj se plačilne liste vseh v TOZD zaposlenih ne izobesi na oglasne deske. Delegati v delavskem svetu pa so povedali, da so vprašanje, zakaj se usluge ne štejejo v planu, že izpostavili, da pa so »naleteli na gluha ušesa« in da vodstvo TOZD premalo skrbi, kaj delajo in v kakšnih pogojih dela skupina na Javorniku.«

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2, OTOP in odprema. SDS vodstvo TOZD v zvezi s periodičnim obračunom omenja, da jih delo na novogradnjah ovira pri proizvodnji (preša in peč bi morali biti že dokončani). SDS proga 2400-1 v zvezi z ukrepi za sanacijo poslovnih rezultatov meni, da bo treba »program dela prilagoditi tako, da bo več narejenega z boljšim delom in disciplino in da bo dovolj kadra tudi za tista dela, kjer ga sedaj primanjkuje«. SDS proga 2400-2 pa ugotavlja, »da kot delovna skupina nimajo dosti vpliva na sam poslovni rezultat temeljne organizacije«. Razpravljali so tudi o sindikalnem izletu v Portorož, za katerega na izmeni ni bilo prijavi ter se dogovorili, da bi sami (izmena) organizirali izlet. Zanimaja jih, »koliko denarja od sindikata TOZD dobi v ta namen?« Če ga ne more dobiti, hoče izmena dobiti odgovor od IO sindikata Železarne Jesenice, zakaj ni mogoče organizirati izleta po izmenah. Predlagajo tudi, naj sindikat podpre sodelavca tudi, če mu umre najbližji svojec. Zanimaja jih tudi, kdaj bo rešeno vprašanje avtomata za čaj ter pranja oblek in kdaj bodo na izmeni spet dobili čistilko garderobnih prostorov. Na ta in še na nekatera druga, na prejšnjih sestankih postavljena vprašanja, SDS še vedno ni dobila odgovora. Opozarja tudi, da je treba v kopalnicah namestiti nove klopi in ogledala. V prvih treh mesecih zaradi pomanjkanja vložka ni izpolnjevala plana. Zato so predlagali, naj se spremenijo pravilnik o premijah v tem smislu, da se premije obračunavajo na dnevni plan ali pa naj se pri večji količini valjanja kvalitete (krom, niovali, HP in podobno) za tekoči mesec zmanjša operativni plan. SDS adjustaža 1 meni, da bi morala valjarna izdelati več kvalitetne pločevine, ki ima ceno, in manj navadne, ki jo delajo z izgubo. SDS OTOP sprašuje, »kdo je kriv za slabo prestavitve sektorja, če bo krivec klican na odgovornost in kdo bo nosil stroške nekvadratne prestavitve.«

CPSI — Božidar Lakota

VTISI S POTOVANJA PO ČSSR IN ZDRAVLJENJA V SKLENIH TEPLICAH

Na termalno zdravljenje v Sklene Toplice v ČSSR smo odšli na osnovi večletne izmenjave delavcev Železarnice Jesenice in aluminijanskega kombinata Žiar nad Hronom na Slovaškem. Naši delavci koristijo termalno zdravljenje v Sklenih Toplicah in športno rekreativni odmor, ki ga tudi omogoča aluminijanski kombinat v svojem zimsko športnem središču Donovaly. Delavci aluminijanskega kombinata iz Žiara nad Hronom pa hodijo na letni dopust v Biograd na moru in Crikvenico. To je pravzaprav enakovredna zamenjava vrednosti storitev z obeh strani.

V letošnji prvi skupini za termalno zdravljenje v Sklenih Toplicah je bilo štirinajst naših delavcev, in sicer dve ženski in dvanajst moških. Na zdravljenje smo odpotovali 1. aprila ob 4. uri z Jesenice, čez Ljubljano, Celovec, Dunaj, Bratislavo, Nitro, Hlinik in v Sklene Toplice.

Potovanje je bilo zelo prijetno, ker smo imeli ugodno vreme in prijaznega soferja. V Sklenih Toplicah sta nas v popoldanskih urah pričakala predsednik sindikata Josef Baran in prevajalka Božena Spišjak. Z nami sta potovala zaradi nadaljnjih dogovorov tudi Stefan Ščerbič, predsednik sindikata Železarnice in Albina Tušar, članica poslovodnega odbora Železarnice, ki se z imenovanima že poznata in je bilo snidenje zelo prisrčno.

Uradni in svečani sprejem v jedilnici zdravilišča je obetavno nakazal, da bomo preživeli dvajset dni v zelo skrbni negi in spoštovanju vredni pozornosti, česar vsekakor prej v toliki meri nismo pričakovali.

Vljudo in nadvse prijazno smo se seznanili z zaposlenim osebjem, kajti domačih pacientov ta dan v domu ni bilo; prišli so šele drugi dan po 14. uri s ponedeljkove dopoldnske dneve. Delavci aluminijanskega kombinata Žiar nad Hronom, ki so lastniki Sklenih Toplic, namreč na svojstven način koristijo zdravstvene usluge, in sicer:

— zdravljenje, ki jim ga predpiše zdravnik, traja 30 dni in to brez prekinitve aktivnega dela v kombinatu. Z dela jih pripelje avtobus na kosilo, nato imajo kopeli in masažo, po navodilih zdravnika večerjo, spanje in naslednji dan gredo ob 5. uri ponovno na delo. Enako je z delavci, ki

delajo v izmenah. Za vsako tako koriščenje termalnega zdravljenja, bivanja in za prehrano plača posameznik samo simbolično ceno 10 kron na teden!

Z vsemi domačimi oskrbovanci smo se takoj spoprijateljili. Spoznali smo, da smo vsem dobrodošli in nikoli nismo imeli občutka, da smo le gostje iz Jugoslavije, ampak smo njihovi sodelavci ali tovariši, ki se že dolgo poznajo. Sklepali smo iskrena poznanstva in izmenjali tudi naslove.

Prek vikenda so nas vabili tudi na svoje domove in tisti, ki so šli, so bili nadvse gostoljubno sprejeti in pogosteni. Vsi so zatrjevali, da je bilo to enkratno doživetje, na katerega ni mogoče pozabiti.

Pred pričetkom našega termalnega zdravljenja je vsakega še pregledal njihov zdravnik, ki je strogo upošteval navodila naše zdravnice dr. Novakove in nato določil način zdravljenja. To pa je bilo različno, odvisno od zdravstvenega stanja posameznika: banja ali bazen, masaža podvodna ali suha in uporaba parafina. Te kopalne terapevtske usluge smo bili deležni vsak dan. Na posebnih kartončkih smo imeli predpisan način zdravljenja in obenem je bila to kontrola prisotnosti oziroma udeležbe. Tudi terapevtsko osebje je bilo do nas pozorno in celo tovariško in je presegalo službene dolžnosti. Čutili smo vsestransko pozornost do nas Jugoslovancev, ki nas zelo spoštujejo in cenijo!

Prostega časa pravzaprav niti ni bilo odveč, ker je bilo po vodni terapiji potrebno najmanj eno do dveurno normaliziranje, ker je voda zelo

topla (42°C) in je po njej telo precej »prekuhanov«.

Zaradi tega smo hodili na krajše sprehode po bližnji okolici, ki pa kar precej spominja na našo Kropo. Seveda smo odšli na izlete tudi z avtobusi, in sicer v Žiar, Banské Štvrtice in drugam, zaradi manjših nakupov in na ogled kulturno-zgodovinskih in drugih zanimivosti.

V programu smo imeli tudi enodnevni izlet z avtobusom iz Sklenih Toplic prek Žiara nad Hronom, Banske Bistrice, Donovalov, Ružomberka, Liptovskega Mikolaša do Jasne na drugi poti nazaj v Toplice. Z nami je bila prijazna prevajalka in obenem vodička Spišjakova in dan je bil kar prekratek. Za opis vsega, kar smo lepega in koristnega doživeli in videli, bi porabil preveč prostora.

Vse, kar smo videli, je izvrstno urejeno, tako športna središča in mesta, ki so predvsem nova oziroma obnovljena. Predvsem pa smo bili presenečeni nad avtocestami, ki jih ni malo in sploh niso vrisane na zemljevidih, še posebno pa so na vsej poti po ČSSR zbujala pozornost nadvse vzorno obdelana polja! Vseposod smo presenečeni opazili mnogo simbolov in gesel, ki simbolizirajo in pozivajo k trajnemu miru, ki je edini vir mednarodnega sožitja in blagostanja!

Hrana v zdravilišču je bila zelo okusna, bogata in ne enolična, kot je navadno hrana iz ene kuhinje. Še posebno smo vsi hvalili njihove juhe in omake. Po količini pa je bilo hrane očitno preveč in je tako, žal, ostajala. Po tako izdatni hrani smo si privoščili zares kvalitetno pivo, ki ni morda zastoj svojega tradicionalnega slovesa. Vina smo zelo malo pili, ker je, čeprav kvalitetno, za naše okuse presladko.

Za zabavo je v domu na razpolago manjša dvorana, kjer je barvni televizor, v avli pa sta dve biljardni mizi in pa glasbena omarica — juke box. Sicer pa je v bližnji gostilni ali restavraciji skoraj vsak večer ples, z dokaj dobrim in sodobnim ansamblom.

Ob koncu je bila za nas po programu prirejena manjša, a zelo prijetna svečanost in skupna večerja z domačimi pacienti. Vsak od nas je dobil skromno, a domiselno darilce. Ob tem naj omenim še eno izvrstno domiselnost naših gostiteljev, ki je vsekakor nismo pričakovali: vsi tisti naši pacienti, ki so v času zdravljenja v toplicah praznovali svoj rojstni dan, so bili še posebno obdarovani. Ob tej pozornosti pa smo bili prav zares vsi presenečeni!

V domu imajo tudi knjigo vtisov in spominov, ki jo imenujejo kronika. Tako vsaka skupina vpiše svoje vtise in pohvale — graje ni! Tako smo prebrali z velikim zadovoljstvom tudi vtise sodelavcev iz naše železarnice, ki so že bili tu na zdravljenju. Tudi mi smo v knjigo simbolično narisali našo železarno z našim emblemom in se v verzih zahvalili za veliko pozornost, gostoljubje in skovano prijateljstvo in tovarištvo ter se vsi podpisali.

Pri odhodu domov nas je pozdravil predsednik sindikata Josef Baran in nam zaželel srečno pot s prisrčnimi pozdravi za vse delavce naše železarnice!

France Šterk

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Pred nekaj meseci je pričel obratovati v neki zahodnonemški livarni prvi prototip obločne električne peči z eno elektrodo in na istosmerni tok. Peč s premerom 3,3 m in s težo šarže 12 ton ima, v primerjavi z konvencionalno obločno električno pečjo s tremi elektrodami in na izmenični tok, več prednosti. Pri taljenju je ropota znatno manj, manj je tudi prahu, poraba elektrod in ognjestalnega materiala za obzidavo peči sta manjši poleg tega pa ima tudi vrsto raznih tehničnih novosti. Praktično obratovanje v daljšem obdobju bo pokazalo, ali se bo lahko ta peč tudi dejansko uveljavila v elektro jeklar-nah.

ČEHOSLOVAŠKA

Čehoslovaška rezerve magnezita v 12 nahajališčih v srednji in vzhodni Slovaški cenijo na več kot 800 milijonov ton. Po zalozah tega, za ognjestalno in železarsko industrijo izredno pomembnega minerala, je tako Čehoslovaška na četrtem mestu na svetu. Letna proizvodnja magnezita je okoli treh milijonov ton in ga kopljejo na sedmih nahajališčih. Slaba stran čehoslovaškega magnezita je nekoliko višja vsebnost železa.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Sodobna kirurgija pogosto zahteva, posebno pri odprtem srcu, velike količine krvi, ki jo navadno dobijo od več krvodajalcev. Pri bolnikih po takšnih operacijah so nedavno odkrili še druge bolezni, ki jih povezujejo s krvnimi transfuzijami.

Med njimi je vročinska bolezen, pri kateri se poveča število belih krvničk v krvi približno mesec po operaciji.

Bolniki v bolnišnicah za nalezljive bolezni včasih inficirajo bolniške sestre in zdravnike. Večinoma se veriga infekcije pri bolniški postelji pretrga. Izjema so eksotične bolezni, ki se jih človek nalezne od živali in jih je težje spoznati.

Znana je epidemija, ki jo je v bolnišnici za nalezljive bolezni povzročil lovec, ki se je zdravil za nenavadno vročinsko boleznijo. Inficiral je 18 ljudi, medicinske sestre, zdravnike in druge bolnike ter še nekaj obiskovalcev. Osem bolnikov je umrlo. Bolezen je povzročil mikrob iz skupine KLAMIDIJ. To so bakterije, ki so podobne povzročiteljem pagovke.

Bolnišnična infekcija ima pomembno vlogo tudi pri dveh epidemijah, ki sta se pojavili na jugu Sudana in na severu Zaira leta 1976. Obe žarišči bolezni, ki ju je povzročil virus EBOLA, sta bili med seboj precej oddaljeni, približno 800 km. Povezoval pa ju je promet s težkimi tovornjaki. Epidemija v Sudanu je izbruhnila v predilnici bombaža, zbolelo je zelo veliko ljudi. Dva bolnika, ki sta prišla v krajevno bolnišnico, oddaljeno 150 km, sta zanesla infekcijo med osebje bolnišnice. Med 230 zaposlenimi jih je obbolelo 72 in od teh jih je 41 umrlo. Iz bolnišnice se je virus razširil tudi v mesto, kjer je obbolelo 284 ljudi, od teh pa jih je umrlo 151. Smrtnost je bila 53 %. V Zairu je bila središče epidemije majhna misijonarska bolnišnica. Prvega bolnika niso nikoli našli, vendar je inficiral ogromno ljudi, ki so jih zdravili v bolnišnici z injekcijami. Domnevali so, da uporabljene igle niso bile sterilne. Epidemija se je razširila v 58 okoliških vaseh. Našteli so 318 bolnikov, od teh jih je umrlo 280, smrtnost je znašala 87 %. Bolničarka, ki so jo premestili v Kinšaso, je inficirala še dve osebi v tamkajšni bolnišnici, ki sta obe umrli.

Včasih pride infekcija s trupla bolnika, ki je v bolnišnici umrl. Tako so večkrat opisali, da je zdravstveni delavec zbolel za mrzlico Q, ko je negoval bolnika, ki je nenadoma umrl za hudo pljučnico. Pri neki takšni epidemiji so zbolele vse sestre na oddelku, na katerem je ležal tak bolnik, preden je umrl. Zbolela sta tudi dva patologa, ki sta mrtveca raztelesila.

V posebno skupino iatrogenih infekcij (infekcij, ki jih povzročajo zdravniki) prištevamo redke primere, ki pa se nenehno ponavljajo, da bolezni povzročijo cepiva. Skoraj z vsemi cepivi so se že pripetile nesreče.

Med vsemi cepivi je najvarnejše cepivo proti davici. Hud primer se je pripetil v Lübecku, kjer je umrlo nekaj 100 otrok, ko so jih pomotoma cepili proti tuberkulozi namesto s cepivom BCG z nevarnim človeškim bacilom tuberkuloze. Tudi s cepivom proti poliomielitisu se je ob začetku uporabe mrtvega cepiva zgodila nesreča. »Mrtvo« cepivo je povzročilo pri nekaj 100 otrocih ohromelost, pri mnogih pa meningitis, ker niso dovolj skrbno pregledali cepiva in je bilo v njem še nekaj nevarnega živega virusa. Med vsemi cepivi je skoraj idealno cepivo proti rumeni mrzlici, vendar je tudi to cepivo povzročilo nekaj deset tisoč serumskih hepatitisov in več sto smrti, kajti v zgodnjem cepivu je bil človeški serum, ki virusne rumene mrzlice v cepivu podaljša dejavnost. Ta nesreča se je zgodila leta 1942 pri ameriških vojaki na bojiščih Tihega oceana.

Nevarne so tudi napake cepilnih metod, posebno tedaj, kadar cepijo hkrati večje število ljudi z istim cepivom. Leta in leta so menili, da je zadosten varnostni ukrep, če zdravnik za vsakega cepljenega zame-nja injekcijsko iglo (sterilno), brizgalko pa je dovoljeno uporabiti za vsaj duat cepljenih oseb.

(Se nadaljuje)

KADROVSKA GIBANJA V APRILU

	SKLONILI DEL. RAZMERJE				PREKINILI DEL. RAZMERJE				planirano št. zaposlenih v stanju 30.4.	stanje 30.4.
	iz JLA	skupaj	ostali	SKUPAJ	iz JLA	skupaj	ostali	SKUPAJ		
FLAVČ		2	2	2	1	1	2	6	214	220
JEKLARNA	1	8	9	2	3	6	4	15	692	723
LIVARNA							2	2	82	86
VALJ. BL. ST.		2	2	5		2		7	359	380
VALJ. ŽICE		2	2	1				1	160	165
VALJ. DES. PL.		1	1		1			1	176	170
HL. VALJ. BELA		2	2	1	1	4		6	274	279
HL. VALJ. JES.		1	1	2		1	1	4	214	216
ŽICARNA		1	1	2	1	1		4	229	250
PROFILARNA									65	70
VRAT. FODB.									56	48
JEKLOVLEZ		1	1			1		1	144	148
ELEKTRODE		1	1		2			2	248	255
ŽELJARNA		1	1		1			1	80	95
STROJ. DEL.				4		1	1	6	314	335
REMONTNE D.	1			3		1	1	5	500	505
VZDRŽEVANJE		1	1	4	3	1		9	552	556
ENERGETIKA				2				2	242	247
TRANSPORT		1	1	1	1	1		3	369	374
DS KO-FI							2	2	280	281
DS K S I	2	3	5	2	1			3	357	350
DS E T N				1				1	488	490
DRUŽB. FREMR.		2	2			1		1	168	170
SKUPAJ	9	2	29	33	32	15	21	82	6263	6413

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Jože GRAČNAR, 1925, komercialni sektor — 36 let v ŽJ; Mirko JEREB, 1932, Jeklar — 29 let v ŽJ; Marija JEZERSEK, 1933, FRŠ — 35 let v ŽJ; Matija JUSTIN, 1929, Jeklar — 32 let v ŽJ; Rudolf KOZJEK, 1928, Vzdrževanje — 32 let v ŽJ; Anton KRIZAJ, 1929, Livarna — 34 let v ŽJ; Karel LESKOVSEK, 1924, Jeklar — 30 let v ŽJ; Janez MEGLIČ, 1930, Remontne delavnice — 32 let v ŽJ; Kazimir MRAVINEC, 1929, Hladna valjarna Jesenice — 35 let v ŽJ; Valentin PRISTOV, 1931, Livarna — 35 let v ŽJ; Jože SPRINGER, 1926, Strojne delavnice — 31 let v ŽJ; Dragutin TRIVIČ, 1929, Jeklar — 27 let v ŽJ.

INVALIDSKO UPOKOJENA: Stanko ČRTALIČ, 1933, Plavž — 26 let v ŽJ in Vinko KOSMAČ, 1929, Plavž — 31 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

V »teleobjektivu« (foto B. Grce)

VABILO ZA SODELOVANJE

Vabimo kandidate, ki imajo dokončano poklicno šolo in bi želeli delati v TOZD Transport na delovnih nalogah strojevodje v železniškem oddelku, naj se v roku osmih dni prijavijo na kadrovske sektor Železarnice Jesenice.

S kandidati bo opravljen še razgovor, kjer se bomo dogovorili o načinu kadrovanja in ostalih pogojih.

Tečaj bo brezplačen in bo trajal predvidoma štiri mesece.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Jeklovlek z dne 8. maja 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

1. ORODNI KLJUČAVNIČAR D-4 10. kategorija 1 oseba
POGOJI: Poklicna šola ključavničar ali orodjar in pet let delovnih izkušenj.

Prijave na prijavnica, ki jih dobite na sprejemnem oddelku, pošljite v roku osmih dni na naslov: Kadrovske sektor Železarnice Jesenice, C. železar-jev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI z dne 25. aprila 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge na komercialnem sektorju za nedoločen čas, in sicer:

1) prvi skladiščnik Javornik šifra 5262 D-3 7. ktg. 1 oseba
2) skladiščni delavec šifra 5256 D-2 3. ktg. 1 oseba

POGOJI: pod 1) Poklicna šola elektro ali kovinske smeri, eno leto delovnih izkušenj;

pod 2) Osemletka, pol leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osmih dni na kadrovske sektor Železarnice Jesenice, z oznako »za delovno skupnost KO-FI«.

Posebne prijavitelje dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

DRUŽBENE OBVEZNOSTI V PRVEM ČETRLETJU (Nadaljevanje s 1. strani)

VRSTA PRISPEVKA	I. - III. 1983				I. - III. 1984				Indeks 84/83
	osnova	stopnja v %	vir	zneseek	osnova	stopnja v %	vir	zneseek	
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA				124.162.349				143.983.864	116
Zveza skupn. otroš. varstva SRS	bruto OD	1,02	OD	4.368.114	bruto OD	0,90	OD	5.130.403	118
Skupnost zdravstvenega varstva	"	1,04	"	4.657.499	"	1,00	"	5.156.948	111
Skupnost pokoj. in invalid. zavar. SRS	"	12,64	"	54.384.861	"	12,54	"	64.665.311	119
Občin. skupnost otroš. varstva (po del. mestu)	"	0,81	"	3.723.787	"	0,81	"	4.329.482	116
Dodatni prisp. solidar. za Črno goro (po del. mestu)	"	0,80	"	3.452.087	"	0,80	"	4.313.914	125
Skupnost otroš. varstva občine (po domicilu)	"	1,19	"	"	"	1,16	"	"	"
Temeljna izobraž. skupnost obč.	"	5,53	"	"	"	5,16	"	"	"
Kulturna skupnost občine	"	0,39	"	"	"	0,37	"	"	"
Kulturna skupnost SRS	"	0,54	"	50.063.910	"	0,50	"	53.872.975	108
Telesno kult. skupnost občine	"	0,55	"	"	"	0,52	"	"	"
Skupnost social. varstva občine	"	0,59	"	"	"	0,55	"	"	"
Posebni republ. prispevek (davek) iz OD	"	2,1	"	"	"	0,80	"	"	"
Posebni občini prispevek (davek) iz OD	"	1,3	"	"	"	1,00	"	"	"
Republ. davek iz OD za dopolnilno delo	"	18,33	"	2.207.051	"	25,0	"	4.604.584	209
Davek na pogodbeno delo	Sob. Jes. 40 %	"	"	1.305.040	Sob. Rad. 40 %	"	"	1.910.247	146
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA				229.747.858				274.896.007	120
1. Prispevki za splošne družbene potrebe				53.539.383				53.669.615	100
Davek iz dohodka republiki	osnova za TO: izrač.davka DSSS	3,25	dohodek	2.610.414	osnova za TO: izrač.davka DSSS	3,25	dohodek	1.669.294	64
Prisp. za solidarnost iz dohodka	osnova za izrač.davka	0,2	dohodek	157.158	osnova za izrač.davka	0,2	dohodek	75.484	48
Prispevek za SLO in DS	dohodek	0,18	"	1.580.271	dohodek	0,18	dohodek	2.086.560	132
Prispevek za uporabo mest.zemljišča	od m ² zemljišč odvisno od vrste zemlj.	"	"	1.765.076	od m ² zemljišč odvisno od vrste zemlje	"	dohodek	1.765.074	100
Prispevek za solidar. štipendir.	bruto OD	0,50	"	2.141.236	bruto OD	0,50	"	2.672.596	125
Prispevek za pospešev. konvert. dev. priliva od izvoza blaga	osnova za izrač.davka	2,8	dohodek	2.180.427	osnova za izrač.davka	2,80	"	1.046.515	48
Prispevek za SISEOT	realizir.uvoz	0,03	"	155.596	realizir.uvoz	0,02	"	263.452	169
Del čistega doh. za PS - za posojilo skladu federac. za kreditiranje hitrejšega razvoja	poslovni sklad	1,3 2,1 4,2 (4,8)	lastna sredstva	42.789.195	poslovni sklad	1,3 2,1 4,2 (4,8)	lastna sredstva	43.910.339	103
Druga plačila iz dohodka po predpisih drugih republik - prisp. za gozdar. (SR Hrvatska)	od m ² zemlj. 3,71 din/m ²	"	dohodek	14.018	od m ² zemlj. 6,88 din/m ²	"	dohodek	19.710	141
- prisp. za komunalo (SR Hrvatska)	"	"	"	145.992	"	"	"	160.591	110
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju social. varnosti				50.027.243				62.564.093	125
Prispevek iz dohodka za invalid. in pokojninsko zavarovanje	poslovni sklad	0,27 ali 1,27	dohodek	11.937.755	poslovni sklad	0,27 ali 1,27	dohodek	14.660.886	123
Prispevek iz dohodka za invalid. in pokoj. zavarovanje (nesreče pri delu)	bruto OD	0,80	"	3.459.066	bruto OD	1,50	"	8.097.864	234
Starostno zavarovanje kmetov	"	0,60	"	2.682.801	"	"	"	"	"
Prispevek iz dohodka za dobo, ki se šteje s povečanjem	"	3,50 in 5,20	"	3.518.323	"	3,50 in 5,20	dohodek	4.332.581	123
Prispevek iz dohodka za zaposlov. in social. varnost	bruto OD	0,24	dohodek	1.027.793	bruto OD	0,21	dohodek	1.122.485	109
Stanovanjski prispevek - solidar. gradnja	"	1,055	"	"	"	1,055	"	"	"
- za gradnjo študent. domov	"	0,292	"	5.781.337	"	0,292	"	7.216.015	125
- za bivalne prostore MDA	"	0,003	"	"	"	0,003	"	"	"
- za sofinanc. kadrov. stanovanj manj razvitih	"	0,025	čisti dohodek	107.061	"	0,025	čisti dohodek	133.627	125
- za vzajem. združevanje sredstev	"	1,750	"	7.494.325	"	1,750	"	9.354.096	125
- za lastno stanovanjsko gradnjo	"	2,075	"	8.886.128	"	2,075	"	11.091.289	125
Prispevek za komunalno dejavnost iz sklada skup. porabe za ostale namene	"	1,30	"	5.132.654	"	1,30	"	6.555.250	128
3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družb. dejavnosti				55.764.708				55.361.697	99
Prispevki iz dohodka republiške izobraževalni skupnosti	dohodek	0,24 + 1,33	dohodek	11.752.331	dohodek	0,22 + 1,17	dohodek	8.546.673	73
Prispevki iz dohodka republ., občin. raziskov. skupnosti	"	0,28 + 0,13 + 0,02	"	3.218.791	"	0,28 + 0,11 + 0,014	"	2.484.069	77
Prisp. iz dohodka za zdravstvo	bruto OD	9,48	"	40.793.586	bruto OD	8,24	"	44.330.955	109
4. Prispevki za skupno družb. reprodukc. na področju infrastrukture				43.014.628				68.718.662	160
Združev. sred. za vzdrževanje in izgrad. mag. in reg. cest SRS	ČD poveč. za amort. nad min. in zmanjš. za OD	3,47	lastna sredstva	1.826.964	ČD poveč. za amort. nad min. in zmanjš. za OD	3,47	lastna sredstva	2.435.343	133
Združev. sred. za financiranje luške infrastrukture	"	0,92	"	484.304	"	0,92	"	645.528	133
Združevanje sredstev za financiranje razvoja železnice	"	2,13	"	1.121.539	"	2,13	"	1.495.065	133
Združevanje sred. za razvoj naftnol. gospodarstva	"	1,87	"	984.535	"	1,87	"	1.312.369	133
Združevanje sredstev za financiranje grad. elektroenerg. objektov - SKUPAJ				38.445.791				62.625.749	163
	ČD poveč. za amort. nad min. in zmanjš. za OD	2,11	lastna sredstva	1.110.712	ČD poveč. za amort. nad min. in zmanjš. za OD	2,11	lastna sredstva	1.480.448	"
	odjem na 110 kv (fakt.poraba)	20,0	"	35.873.877	odjem na 110 kv (fakt.poraba)	20,0	"	52.913.101	"
	odjem na 1-35 kv (fakt.poraba)	35,0	"	1.337.600	odjem na 1-35 kv (fakt.poraba)	35,0	"	7.963.028	"
	posebni odjem (faktur. por.)	48,0	"	123.602	posebni odjem (faktur.poraba)	48,0	"	269.172	"
Združ. sred. za razvoj PTT	vrednost impulza	-	lastna sredstva	151.495	vrednost impulza	-	"	204.608	135
5. Prispevki za skupno družbeno reprodukc. na drugih področjih				23.160.305				26.671.055	115
Vodni prispevek SRS - splošni	osnova za izračun davka	1,04	dohodek	757.361	osnova za izračun davka	1,04	dohodek	358.774	47
- za onesnaženo vodo	količina 1) izkoriščene 2) onesnažena voda	1) 0,19 din/m ³ 2) 58,73 din/E	"	3.237.865	1) izkoriščena 2) onesnažena voda	1) 0,22 din/m ³ 2) 68,60 din/E	"	2.440.321	75
Prisp. za uspos. zemljišč za družb. org. kmetij. proizvod.	dohodek	0,3	dohodek	2.245.669	dohodek	0,3	"	1.844.605	82
Prispevek za pokritje dela stroškov enostav. reprodukcije ŽTP	osnova za plač. davka brez davč. olajšav	1,8	"	15.634.668	osnova za plač. davka brez davč. olajšav	1,80	"	20.584.154	132
Prispevek za požarno varnost občine Jesenice	bruto OD	0,30	"	1.284.742	bruto OD	0,27	"	1.443.201	112
				4.241.591				7.910.885	187
6. Prispevki za ostala financiranja									
Prispevek za SIS komunala Jesenice	bruto OD	1,48	dohodek	4.241.591	bruto OD	1,48	dohodek	7.910.885	187
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI OD TEGA:				353.910.207				418.879.871	118
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V OD				124.162.349				143.983.864	116
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V DOHODKU				122.323.867				135.132.744	110
OBVEZNOSTI, KI IMAJO VIR V AKUMULACIJI				85.803.823				112.629.001	131
STANOVANJSKI PRISPEVEK IZ ČISTEGA DOHODKA				21.620.168				27.134.262	126

nja posebnega republiškega prispevka iz OD (od 2,1 % na 0,80 %), ki je namenjen za republiške blagovne rezerve ter za intervencije v proizvodnji hrane. Tudi pri posebnem občinskem prispevku iz OD za občinske blagovne rezerve ter za intervencije v proizvodnji hrane se je prispevna stopnja zmanjšala, in sicer od 1,3 % na 1,0 %.

II. Prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka so se povečali za 20 % oziroma za 45,1 milijona dinarjev.

Prispevki za splošne družbene potrebe (pod točko 1) so se glede na prvo četrtletje 1983. leta le malenkostno povečali.

Davek iz dohodka republiki je za 36 % oziroma 0,9 milijona dinarjev nižji kot v prvem tromesečju preteklega leta. Stopnja za izračun davka je sicer nespremenjena (3,25 %), nižja pa je osnova za izračun, in sicer zaradi upoštevanja davčnih olajšav (delež izvoza na konvertibilno področje v celotnem prihodu, vlaganja v razvoj surovinske dejavnosti, stanovanjsko izgradnjo ter program ljudske obrambe). Po 16. členu zakona o davku temeljne organizacije in delovne skupnosti ne obračunavajo in plačujejo davka za obdobje, za katero so v periodičnem (oziroma zaključnem računu) izkazale izgubo, zato so bile v Železnari nekatere temeljne organizacije opravičene plačila davka, ker niso dosegle osnove za njegov izračun.

Tudi prispevek za solidarnost iz dohodka je nižji za 52 %. Prispevek obračunavamo po 0,2 % prispevni stopnji od osnove za davek iz dohodka temeljnih organizacij brez upoštevanja davčnih olajšav. Po zakonu se ta prispevek obračunava enako, kot se obračunava in plačuje davek iz dohodka. Torej izgubari ne obračunavajo in plačujejo tega prispevka vendar le do velikosti izgube, ugotovljene v periodičnem obračunu.

Tudi prispevek za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva od izvoza blaga domače proizvodnje in storitev je manjši za 52 %. S tem prispevkom naj bi se zagotovila sredstva za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva za uresničitev izvoznih obveznosti iz dogovora o temeljnih družbenega plana SRS za obdobje 1981-1985 ter ustvarile ugodnejše razmere za doseg predvidene stopnje povečanja industrijske proizvodnje in odplačilo anuitet za tuje kredite. Prispevek je stopil v veljavo 1. januarja 1983, zavezanci pa so temeljne organizacije združenega dela s področja gospodarstva. Prispevek obračunavamo po 2,8 % prispevni stopnji od osnove, od katere se obračunava in plačuje davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, brez upoštevanja davčnih olajšav (izvozniki zmanjšajo osnovo glede na delež konvertibilnega izvoza, povečanega za izvozne spodbude, v celotnem prihodu). Tudi za ta prispevek velja, da temeljne organizacije, ki so v prvem četrtletju letos poslovale z izgubo, ne obračunavajo in plačujejo prispevka do velikosti ugotovljene izgube.

Posojilo sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin obračunavamo temeljne organizacije združenega dela od poslovnega sklada po nespremenjenih prispevnih stopnjah 1,3 %, 2,1 %, 4,2 % oziroma 4,8 %.

Prispevki za skupno porabo na področju socialne varnosti (pod točko 2) so višji za 25 %, oziroma za 12,5 milijona dinarjev.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (nesreče pri delu in poklicne bolezni), ki ga obračunavamo od bruto OD, se je povečal za 134 %. S 1. januarjem 1984 se je namreč povečala prispevna stopnja, in sicer od 0,80 % na 1,50 %, istočasno pa je prenehal veljati prispevek za starostno zavarovanje kmetov, ki smo ga lani obračunavali po 0,60 % prispevni stopnji od osnove bruto OD.

Prispevki za skupno porabo v SIS družbene dejavnosti (pod točko 3) so manjši za 1 % oziroma za 0,4 milijona dinarjev.

Nižji kot v letu 1983 sta prispevni stopnji prispevka iz dohodka republiške izobraževalne skupnosti, ki ga obračunavamo od doseženega dohodka. Tudi pri prispevku iz dohodka republiške in občinske raziskovalne skupnosti so se prispevne stopnje nekoliko zmanjšale, zmanjšala pa se je tudi stopnja (od 9,48 % na 8,24 %) pri prispevku iz dohodka za zdravstvo, ki ga obračunavamo od bruto OD.

Pri financiranju družbene reprodukcije na področju gospodarske infrastrukture (pod točko 4) smo skupno združili 60 % več sredstev kot v prvem četrtletju 1983. Obveznost je znašala 68,7 milijona dinarjev, poravnali pa smo jo iz lastnih sredstev akumulacije.

Pri združevanju sredstev za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest SRS smo združili 2,4 milijona dinarjev, pri financira-

nju luške infrastrukture pa 0,6 milijona dinarjev, za razvoj železniškega gospodarstva 1,5 milijona dinarjev in za naftnoplinsko gospodarstvo 1,3 milijona dinarjev. Prispevne stopnje omenjenih prispevkov so ostale nespremenjene.

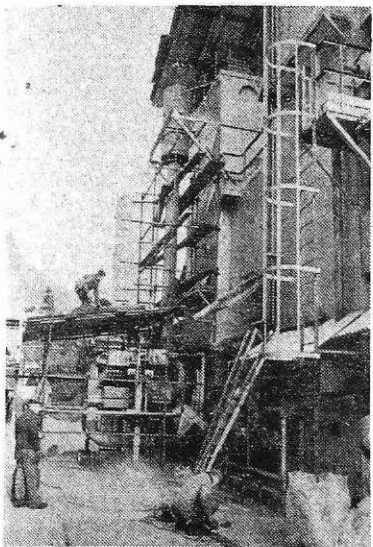
Za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov smo skupno namenili 62,6 milijona dinarjev, kar je 63 % več kot v prvem četrtletju lani. Prispevne stopnje so ostale nespremenjene.

Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (pod točko 5) so znašali 26,7 milijona dinarjev, kar je 15 % več kot v prvem četrtletju 1983. leta.

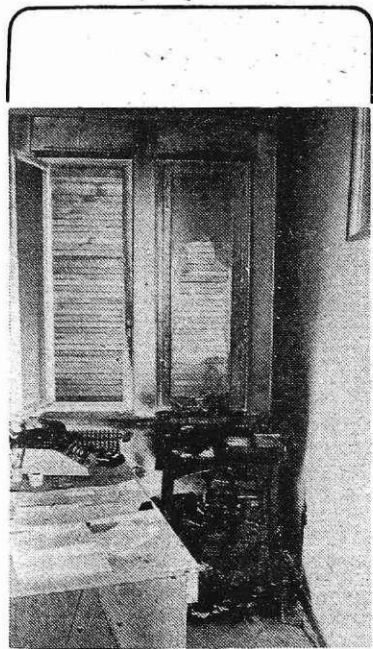
Največje povečanje je pri prispevku za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega gospodarstva Ljubljana, in sicer za 32 % oziroma za 5,9 milijona dinarjev. Večji je tudi prispevek za požarno varnost občine Jesenice, in sicer za 12 %. Prispevna stopnja se je sicer zmanjšala (od 0,30 % na 0,27 %), višja pa je osnova, to je bruto OD.

Prispevek za Komunalno skupnost (pod točko 6) je višji za 87 % oziroma za 3,7 milijona dinarjev, ker je višja osnova za obračun prispevka.

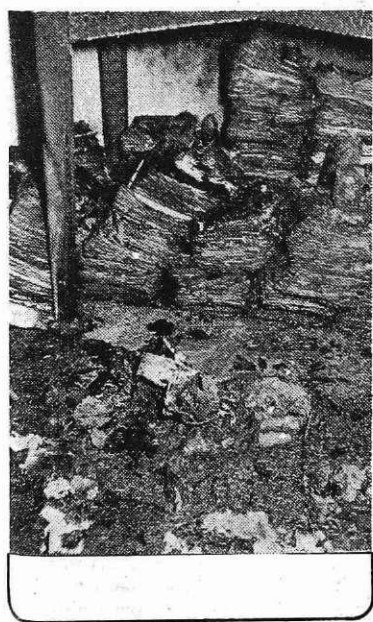
Oddelek za analize
in org. fin. rač. sistemov

Kisikarna »Sava« je od 14. maja do konca meseca v remontu, zato skrajno varčujemo z energetskega viri, ki nam jih daje (foto S. Kokalj)

Tudi v pisarniških prostorih preti nevarnost požara, če nismo previdni, ali pa prostor ogrevamo z neustreznimi električnimi pečmi

PRI POGLABLJANJU DELEGATSKIH ODNOSOV IN SPLOH OBLASTI DELAVSKEGA RAZREDA SE MORAMO SOOČITI TUDI Z ZAVESTNIMI IN PODZAVESTNIMI OVIRAMI IN NASPROTOVANJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

tem več pozneje) v taktičnih spopadih, ki mu jih je vsiljevala birokracija in tehnokracija. Poraze, ker se ni z dovoljšnjo resnostjo oziral na ne-nehna opozorila in svarila tovariša Kardelja, ki mu prav taista birokracija in tehnokracija, ki je vseskozi, kot ugotavlja tudi Kraigherjeva komisija, obvladovala centre ekonomske moči, skuša naprtiti (kot tvorcu delegatskega sistema) krivdo za sedanje stiske. Bomo ostajali neprizadejeti tudi ob analizah in usmeritvah Kraigherjeve komisije in apatično, z nekakšnim nevrotičnim nemirnim pričakovali, da nas bo nekdo drug v imenu delavskega razreda rešil iz sedanjih zagat?

Nič nenavadnega pravzaprav ni, da v idejni zmedbi in razhajanjih sedanjega trenutka, kot posledicah ekonomske krize, vpitje po spremembah političnega sistema postaja vse glasnejše, ne da bi se jasno in naravnost povedalo, kaj naj bi to pravzaprav pomenilo. Valovi tovrstnih razmišljanj pljusajo tako od skupščine SFRJ do zadnje vaške beznice. Če že očitke, ki jih vsebujejo, lahko spravimo na skupni imenovalec, češ, da je ta sistem drag, počasen in neučinkovit, ker se ni dokazal pri reševanju tekočih vprašanj ekonomske politike, pa tega ne moremo trditvi za rešitve, ki jih nakazujejo ali nanje samo skrivoma namigujejo. Osnovno vprašanje je, ali so razmišljanja naravnana v izboljšanje učinkovitosti sistema, ali pa se za njimi skrivajo težnje po spremembi temeljnega produkcijskega odnosa, po uveljavitvi dominantnega položaja tehnokracije in birokracije nasproti delavskemu razredu.

Vprašanje je toliko bolj resno zaradi že dalj časa trajajočih teženj po padanju stopnje gospodarske rasti, zmanjševanju osebne in družbene standarda, trganju reprodukcijskih verig, zunanje in notranje nelikvidnosti, nezaposlenosti itd. ter malodušja, ki ga povzročajo napovedi strokovnjakov, da se bodo ti trendi močnejše, ob nenehnem odrekanju in ob maksimalnih naporih vse družbe, stabilizirali šele proti koncu tega desetletja. Položaj je torej primeren za ribarjenje v kalnem, da se pojavi pred delavskim razredom, omamljenim od lahkega življenja na račun tuje akumulacije, od socializacije slabega dela in od kvazirevolucionarnega leporečja, tak ali drugačen odrešenik ter ga z demagoško frazo preslepi, da mu prodaja prvenstvo (iz dela izvirajoče samoupravne pravice), kot svetopisemski Ezav Jakobu prvorojenstvo za skledo leče.

To je toliko lažje, saj generaciji, ki se je kalila v neposredni konfrontaciji s sistemom privatne lastnine (kapital-odnosom), zmanjkuje moči in se umika novim generacijam, ki nimajo teh revolucionarnih izkušenj. Slepili bi se, če bi trdili, da delavski razred, poneumljen od agit-propovske propagande, ne zavedajoč se svojih avtentičnih zgodovinskih interesov in razočaran nad njenimi neizpolnjenimi obljubami, ne more podležiti kot lahek plen pretkani demagogiji birokracije ali tehnokracije, saj se dileme, ki se postavljajo pred nas, porajajo iz samih nasprotij in protislovij naše družbene prakse. Že Kardelj je od leta 1977 pa vse do svoje smrti izražal izjemno zaskrbljenost zaradi poslabševanja našega gospodarskega položaja ter svaril, da če položaja radikalno ne spremenimo, lahko doživimo »usodo Čila« (NIN — Branko Vukočič).

Nasprotje med našo normativno opredelitvijo, da naj delavci odločajo o celotni družbeni reprodukciji in dejansko praksi, ko s levjim deležem teh sredstev (emisija, tuji krediti, bančni kapital) upravljajo odtujeni centri moči (glej Kraigherjev program), se skriva v samem načinu socialistične blagovne produkcije kot nasprotje med »tržno« in »dogovorno ekonomijo«. Producent, delovna organizacija, realizira vrednost, o kateri naj bi odločali delavci na tržišču. V njenem interesu je, da tako ustvari čim več dohodka. Ta dohodek je njena last, hkrati pa ni njena last, temveč tudi last občine, republike, federacije, družbe, vseh delavcev. Ti dejavniki, ki imajo delež v dohodku producenta, so seveda tudi zainteresirani, da producent ustvari čim več dohodka, hkrati pa imajo možnost, da z različnimi ukrepi — v skladu s svojimi teritorialnimi interesi — vplivajo na pogoje gospodarjenja producenta. Gruppolastniški interes, interes do čim večjega svojega dohodka, se tako pojavlja na več ravneh in se spreminja v gruppolastniške odnose. Instrumenti, s katerimi posamezni dejavniki razpolagajo (fiskalna politika, carine, emisija, kreditno monetarna politika, intervencije na trgu ipd.), se spreminjajo

v instrumente prerazdelitve vrednosti, se pravi v instrumente prisvajanja tujega dela, v instrumente, ki omogočajo življenje na tuj račun. Bitka za cene se prenese v občinske, republiške in federacijske pisarne. Namesto tržne se pojavlja dogovorna, administrativna cena, ki v pogojih, ko obstoj producenta ni odvisen od njegovega dela, ko se vse izgube socializirajo, ne motivira producenta za iskanje notranjih rezerv, za bolj produktivno delo, boljše organizacijo dela itd.

Takšno ponašanje pa seveda vodi v vse večje siromašenje celotne družbe in v pogojih gospodarske povezanosti z ostalim svetom in pod težkim jarmom tujih kreditov ne odpira nikakršne možnosti, hkrati pa destabilizira in ogroža temeljni produkcijski odnos, sistem družbene lastnine kot sistem odnosov med ljudmi.

V takšnem položaju zato ni nič nenavadnega, če svoj glas povzdigne tehnokracija, češ, prepustite nam strokovnjakom proste roke pri organiziranju proizvodnje in upravljanju z dohodkom, pa vam bomo stvari postavili na noge. Po drugi strani pa tudi birokracija trdi, da bo za celoto in za vsak njen del posebej najbolje, če se njej zaupa, da organizira in v skladu s svojimi zamislimi prerazporeja družbeni kapital.

Seveda sta obe ponudbi v nasprotju z zgodovinskimi interesi delavskega razreda, saj mu jemljeta in zase prisvajata z revolucijo priborjeno pravico, da upravlja vrednost, ki jo ustvarja, hkrati pa ga ponovno postavlja v položaj meznega delavca. V bistvu, glede na dejansko stanje in razmerja, pa s takšno ponudbo hočeta le še formalno legalizirati odnose, ki že obstajajo, se pravi odnose, ko o sredstvih razširjene reprodukcije in o razvoju v glavnem odločajo odtujeni centri moči.

Tega verjetno ni treba posebej dokazovati. Vprašajmo se samo, ali so delavci odločali o najemanju tujih posojil (do nedavnega se jih o tem niti ni obveščalo) in kontrolirali njihovo porabo, ali so delavci odločali o emisiji in kontrolirali racionalnost porabe tega fiktivnega denarja, ali so delavci odločali in kontrolirali uporabo bančnih sredstev za neproduktivne naložbe... Ali niso imeli nad vsemi tistimi centri, kjer je prihajalo do koncentracije družbenega kapitala in delitve, kontrole ter so o njem tudi odločali odtujeni centri moči in jo imajo še danes.

Seveda pa zaradi te trdoživosti in vpliva odtujenih centrov moči ne moremo zanikati zavestnih prizadevanj, formalno pravno legaliziranih v temeljnih družbenih opredelitvah, dokumentih in zakonih, da bi delavci postali neposredno ali posredno subjekt odločanja o celotni družbeni reprodukciji.

Kardelj je leta 1973 takole označil ta prizadevanja: »Prehod na samoupravljanje je zahteval korenito decentralizacijo na področju razpolaganja s proizvodnimi sredstvi, s tem pa tudi razpolaganja z družbeno akumulacijo. V tej decentralizaciji smo, grobo povedano, prešli dve obdobji. V prvem obdobju je bilo samoupravljanje tako po svoji materialni bazi kot tudi po družbenoekonomski vsebini in celo po svoji demokratični vsebini omejeno, ker ni bilo mogoče takorekoč čez noč preiti v docela nov sistem. Uvedli smo ga, tako rečem, na ravni neposrednega upravljanja s proizvodnjo in je postopoma prehajal v prosto tržno menjavo izdelkov. Vendar je bil največji del družbene akumulacije še naprej osredotočen v centralnih državnih skladih, predvsem na ravni federacije. To je bila seveda določena in močna meja za samoupravljanje delovnih ljudi.

V drugem obdobju smo zato morali začeti tako imenovano deatizacijo razširjene reprodukcije. Da bi omogočili ta proces, je bilo treba državne investicijske in druge sklade decentralizirati, njih upravljanje pa je moralo preiti na množico gospodarskih subjektov. S tem se je naša družba usmerila v razširjanje sistema samoupravljanja na celotno področje družbene reprodukcije. To se je načelno začelo z ustavo iz leta 1963, praktično pa je bilo uresničeno šele z gospodarsko reformo leta 1965.

Toda, kot pravi pregovor: volk dloko menja, kože pa ne! Kardelj namreč ugotavlja, da »medtem, ko smo s prejšnjimi ukrepi naše družbe, predvsem pa z gospodarsko in družbeno reformo leta 1965, radikalno spodrezali korenine ekonomske in politične državolastniške birokratizma, se je ta moč začela seliti v upravljalске vrhove centrov koncentracije in centralizacije družbene akumulacije. Na podlagi te svoje vse večje moči so ti centri začeli vplivati tudi na delovanje organov državne

oblasti v občinah in republikah, prek njih ali neposredno pa tudi na delovanje organov v federaciji. Naša družba se je torej znašla pred svojevrstno nevarnostjo zraščanja nastajajočega tehnokratsko-upravljalškega monopola v gospodarstvu z aparatom državne oblasti, samo da to pot, rekel bi, v zamenjanih vlogah: »prva violina« je iz rok državnega aparata začela prehajati v roke nosilcev tega tehnokratsko-upravljalškega monopola v gospodarstvu.

Dejal bi, nadaljuje Kardelj, »da so takšne tendence začetek svojevrstnega spreminjanja tehnokratsko-upravljalških struktur v nekakšne »vršilce dolžnosti« kolektivnega lastnika družbenega kapitala, vendar brez odgovornosti od tega kolektivnega lastnika, se pravi delavskega razreda. Če bi družba dovolila, da se takšne tendence razvijejo v sistem, potem bi družbeni kapital, ki bi se tako odtuževal od delavcev, od njihovih temeljnih organizacij združenega dela; delovne ljudi privedel v nekakšen položaj meznih delavcev, ki morajo izpolnjevati politiko upravljalcev takšnega osamosvojenega kapitala, namesto da bi bilo narobe.« Tehnostruktura bi tako dobivala »dominanten položaj v sistemu politične oblasti«, »samoupravno demokratično diktaturo delavskega razreda bi zamenjala diktaturo upravljalške tehnostrukture«. Toda, ker se z družbeno akumulacijo upravlja decentralizirano, lahko »dobe tako vzpostavljeni tehnokratsko-upravljalški centri celo večjo moč, kot jo imajo v državolastniškem sistemu, in celo večjo, kot sem rekel, kakor v kapitalističnem monopolističnem sistemu, saj ekonomsko niso odgovorni niti delavcu niti državi niti lastniku kapitala«. Zato moramo s to nevarnostjo računati kot s poglavitnim protislovjem v naši družbi, ki bo še dolgo porajalo tendence, da se prav na teh tendencah reproducirajo tudi nekateri elementi skupinsko-lastniških odnosov in da se ekonomska oblast odtužuje od delavcev ter celo elementi razrednih odnosov in razrednih nasprotij.

Ekonomska kontrola delavca nad družbenim dohodkom pomeni povezano ekonomsko funkcijo kapitala z ekonomsko funkcijo dela, saj »ne smemo pozabiti, da je razredni sistem kapitalistične družbe ravno nastal na ločitvi ekonomske funkcije kapitala od ekonomske funkcije dela. S tem, da je razredu kapitalistov pripadla ekonomska funkcija kapitala kot njegov monopol, je bil delavec avtomatično obojen na to, da razpolaga le s svojo delovno silo, to je, lahko je bil samo meznik delavca.« Zato »za oceno narave proizvodnih odnosov v socialistični državi kot je naša, ni dovolj samo ugotoviti, da so proizvodna sredstva v družbeni lasti. Odločilno vprašanje pri tem je: kako nastaja zgodovinsko nujna koncentracija in centralizacija tistega dela opredmetenega minulega dela, ki sestavlja družbeno akumulacijo ter kdo razpolaga z njo in kako.

Toda ker se pri nas zdaj največji del te akumulacije odtužuje od delavca, ki jo ustvarja, ugotavlja Kardelj leta 1973, »se skoraj v enaki meri izgublja tudi povezava med tem neposrednim delavčevim ekonomskim interesom in razpolaganjem s skladi akumulacije. S tem nastajajo možnosti, da kakšni drugi interesi, ne pa interesi delavskega razreda, usmerjajo razpolaganje z družbenim kapitalom. Tako začenja delavčeva neposredna ekonomska kontrola slabeti celo v sami delovni organizaciji, zlasti pa še, kadar gre za širše integracijske sisteme, banke, trgovine itd.

Razredni spopad delavskega razreda s tehnokracijo in birokracijo poteka torej okrog vprašanja koncentracije družbene akumulacije in razpolaganja z njo. Prva faza koncentracije kapitala poteka že prek tržnega mehanizma v tistih delovnih organizacijah, ki so zaradi svoje tehnologije, večje produktivnosti in drugih ugodnosti v boljšem položaju na trgu. Toda tehnologija, produktivnost ipd. ni nujno zasluga prav tega kolektiva, ampak je najpogostejši rezultat družbenih vlaganj v modernizacijo, torej tudi zaslug minulega dela drugih delavcev in zato ni vseeno, kako ta kolektiv razpolaga z ustvarjenim dohodkom. Dohodek je v tem primeru družbena kategorija, je tudi rezultat minulega dela drugih delavcev in neupravičeno bi bilo, da bi si ta del dohodka, ki je tudi rezultat dela drugih delavcev, kdorkoli gruppolastniško prilaščal in ga delil za svoje osebne dohodke, saj bi to

pomenilo tudi vnašanje socialne neenakopravnosti in celo elementov izkoriščanja v odnose med delavci. Do centralizacije dohodka temeljnih organizacij prihaja tudi na ravni velikih organizacij oziroma sistemov, vendar pa je praksa pokazala, ugotavlja Kardelj, »da se v velikih organizacijah dohodek pogosto centralizira tako, da delavcu oziroma združenim kolektivom onemogoča, ali vsaj močno otežuje ekonomsko kontrolo nad razpolaganjem s temi centraliziranimi sredstvi. Še več, pri nas so bile tudi takšne integracije, ki so v svojih centralnih skladih koncentrirale tako velik del dohodka delovnih organizacij iz svoje sestave, da te niso bile več zmogljive niti za normalno samoupravno upravljanje enostavne reprodukcije.« Podatki opozarjajo tudi na to, »da je največji del akumulacije centraliziran v bankah, v delu zunanje in notranje trgovine, v zavarovalnicah, v državnih skladih itd. Delavci v bazi združenega dela pa imajo najmanj vpliva na razpolaganje s tem največjim delom akumulacije, centralizirane v vseh teh oblikah.

Tako leta 1973 komentira Kardelj ta centralna vprašanja, ki so vodila v ustavne spremembe, osmislile delegatski sistem in razvoj političnega sistema sploh in seveda tudi zakon o združenem delu. Kljub tem organizacijskim in normativnim spremembam se zdi, da se moč tehnokracije in birokracije v naslednjem desetletju ni zmanjšala, temveč se je celo okrepila in so delavci kot formalni lastniki kapitala v borbi s centri moči povlekli krajši konec.

V gradivu »Prilaganje gospodarskega sistema zahtevam stabilizacije«, ki ga je sprejela komisija zveznih družbenih svetov za vprašanja ekonomske stabilizacije maja 1983, se ponovno pojavljajo ugotovitve, ki govorijo o trdoživosti odtujenih centrov moči: »O razširjeni reprodukciji in sredstvih za njeno financiranje se odloča o osamosvojenih centrih ekonomske in politične moči — bankah, raznih interesnih skupnostih in organih družbenopolitičnih skupnosti, ne tako redko pa tudi v neformalnih skupinah, v katerih najvplivnejši člani organov družbenopolitičnih skupnosti skupaj z enako vplivnimi člani organov družbenopolitičnih organizacij in poslovnimi organi organizacij združenega dela in bank resnično sprejemajo najpomembnejše odločitve na tem področju, dopuščajoč, morebiti, delavcem in delavcem v organih organizacij združenega dela, bankah ali interesnih skupnostih, da jih samo formalno potrdijo.

»Temelj moči in osamosvajanja teh centrov, ki odločajo proti delavcem je v koncentraciji sredstev razširjene reprodukcije zunaj organizacij združenega dela. Ta se namreč v dobršni meri ne oblikuje v obliki akumulacije sredstev organizacij iz njihovega čistega dohodka, marveč iz drugih virov, predvsem tistih, iz katerih banke oblikujejo svoj, pogosto fiktivni kreditni potencial, ali iz virov, ki jih družbenopolitične skupnosti oblikujejo z administrativno prisilo. Temu, da je akumulacija iz čistega dohodka organizacij združenega dela v samo manjši meri vir sredstev za financiranje razširjene reprodukcije, bistveno prispeva to, da je na eni strani akumulacijska sposobnost organizacij zmanjšana zaradi obveznosti za financiranje skupne in splošne družbene porabe, ki znatno presega objektivne možnosti gospodarstva, in na drugi strani, ker so tudi razvojne ambicije, to je obseg in celota investicij, o katerih se odloča mimo delavcev, prav tako nad temi možnostmi, a posebej zaradi tega, ker so investicije, financirane iz kreditov, z odplačevanjem teh kreditov in obresti odtuževale znaten del akumulacije iz OZD v banke oziroma v sredstva skrajnih upnikov, iz katerih sredstev je formiran tudi kreditni potencial bank. K temu je vsekar treba dodati tudi dejstvo, da je s številnimi administrativnimi intervencijami na področju emisije denarja, cen, ekonomskih odnosov s tujino in drugih področij ekonomskih odnosov, kot tudi s socializacijo rizika v poslovanju organizacij združenega dela, zmanjševana učinkovitost objektivnih ekonomskih zakonitosti in ravnanje delavcev v njih. S tem slabi njihova motivacija za močnejše aktiviranje dejavnikov večje produktivnosti dela, tako da ostajajo nezadostno izkoriščene objektivne obstoječe možnosti povezovanja dohodka, s tem pa tudi možnosti krepitve

(Nadaljevanje na 8. strani)

PRI POGLABLJANJU DELEGATSKIH ODNOSOV IN SPLOH OBLASTI DELAVSKEGA RAZREDA SE MORAMO SOOČITI TUDI Z ZAVESTNIMI IN PODZAVESTNIMI OVIRAMI IN NASPROTOVANJI

(Nadaljevanje s 7. strani)

tve akumulacijske sposobnosti gospodarstva.

Dokument nadalje navaja, da je »na tej osnovi nastala izredno velika odvisnost razširjene reprodukcije v OZD od tistih, ki odločajo o sredstvih, s katerimi se ta financira, s tem pa tudi možnost njihovega osamosvajanja do delavcev, čeprav so v njihovih organih — skupščinah bank ali interesnih in družbenopolitičnih skupnosti — delegati delavcev. To odločilno vpliva na slabo razvijanje samoupravnih odnosov in z družbenega stališča na neracionalno odločanje v organizacijah združenega dela, na nastajanje teženj po skupnostni in neracionalni dohodki in sredstev reprodukcije, na zapiranje organizacij in podobno.

»Pobudniki takšnih teženj in pojavov v OZD so zelo pogosto poslovodni organi in drugi delavci na odgovornih položajih, ki zahvaljujoč zvezi z vplivnimi dejavniki zunaj organizacij in z možnostjo manipuliranja z informacijami, odločajo resnično sami v imenu organizacije, tudi takrat, ko se o odločitvah formalno izkazuje delavci. Tudi sami delavci, odtujeni od možnosti, da odločajo o pogojih dela in razvoja organizacije, v kateri delajo, se z razlogom ne štejejo za odgovorne ob njenem morebitnem poslovnem neuspehu, tako da, ko odločajo, ne ravnaajo vedno ekonomsko racionalno, gledano z družbenega stališča.

V dokumentu je rečeno, da je osnovni razlog za odločanje o razširjeni reprodukciji mimo delavcev v tem, »ker se s pretežnim financiranjem razširjene reprodukcije iz kreditov in izdavanjem sredstev za financiranje skupnih in splošnih družbenih potreb nad objektivnimi možnostmi gospodarstva zmanjšuje reproduktivna sposobnost OZD in ker so zaradi tega vse bolj odvisne od bančnih kreditov. Zaradi te odvisnosti se banke lahko osamosvojijo, čeprav so v organih upravljanja v bankah delegati OZD, vendar so oni zaradi te odvisnosti objektivno v položaju, da včasih sprejemajo odločitve tudi proti svojemu prepričanju. Ta odnos se stalno obnavlja v vse širših razmerah, saj z vse večjo uporabo kreditov rastejo tudi obresti na te kredite, ki skupaj z nesorazmernimi obveznostmi OZD v financiranju skupnih in splošnih družbenih potreb vse bolj zmanjšujejo njihovo reproduktivno sposobnost in jih postavljajo v vse večjo odvisnost od bank.

In dalje: »V zvezi s tem je treba upoštevati dejstva, da je odvisnost OZD od bančnih kreditov, ker te organizacije nimajo lastnih obratnih sredstev, posebej izražena v financiranju obratnih sredstev, o katerih skoraj vsakodnevno sprejemajo odločitve bančni izvršni in poslovodni organi, zaradi česar o njihovih odločitvah delegati v skupščini banke, čeprav so ji ti organi odgovorni, težko uresničujejo učinkovito kontrolo. Ker je od teh odločitev odvisno normalno tekoče poslovanje večine organizacij združenega dela, jih njihovi delegati sprejemajo brez odpora, da se ne bi zamerili izvršnim in poslovodnim organom banke.

K temu nedvomno prispeva dejstvo, da so delegati v skupščinah mnogih bank neredko vodilni delavci v OZD, ki so glede pridobitve te funkcije in ostajanja na njih, enako kot vodilni delavci v bankah, odvisni od političnih dejavnikov, ki dejansko odločajo tudi o kadrih v gospodarstvu tako, da so k njim obrnjeni eni in drugi, ne pa k delavcem in delavskemu svetu v OZD, ki jih formalno imenujejo na te funkcije. Ta resnična moč političnih dejavnikov v družbenopolitičnih skupnostih nad temi kadri, je temelj nastajanja neformalnih skupin, ki sprejemajo odločitve o razširjeni reprodukciji, te odločitve pa se tako v bankah kot v OZD, posebej, če v njih niso razviti samoupravni odnosi, lahko sprejemajo toliko prej, ker so riziki poslovanja praviloma socializirani, oziroma ker niti materialni položaj delavca niti njegov socialni status nista odločilno odvisna od tega, kako uspešno posluje organizacija, v kateri dela. Oni računajo s tem, da se bo kdo drug, to pa so predvsem organi družbenopolitičnih skupnosti, pobrigal za sanacijo njihove organizacije, če zaide v ekonomske težave ali izgubo.

»Vse to je potencirano z dejstvom, je rečeno v dokumentu, »da se krediti bank za investicije v osno-

vna sredstva kot tudi krediti za trajna obratna sredstva in sanacijo OZD v precejšnji meri dajejo iz fiktivnega kreditnega potenciala bank, ustvarjenega v funkciji poslovnih bank kot akterjev v denarni emisiji.

Da bi se zavedli, kaj to pomeni, se zaustavimo za hip pri vprašanju emisije, to se pravi pri subjektivnem posegu ekonomske politike (Narodne banke) v reproduktivski proces, pri katerem gre za to, da povečana količina plačilnih sredstev, denarja, ne pride v obtok in na trg zaradi objektivnih potreb realizacije družbenega proizvoda v reproduktivskem procesu. Resnični izvori nepokritih plačilnih sredstev ostajajo varno v ozadiju in njihovo delovanje se pokaže šele v obliki tržne posledice (zvišanja cen), v tem, da vsak povpraševalec utrpel del svoje potrošnje, ne da bi vedel, kdo mu je vzel manjkajoči del. V celoti pridobijo le tisti novi povpraševalci, ki so dobili v roke prekomerno emitirana plačilna sredstva. »Zanje jim ni bilo potrebno poprej ničesar proizvesti niti prodati. Tu gre za prihod novih (dodatnih) udeležencev v potrošnjo družbenega proizvoda. Pridejo med tiste dosežane udeležence, ki so do svojih plačilnih sredstev morali priti po ekonomskih kriterijih; se pravi, da so morali najprej proizvesti in realizirati vsaj delček družbenega proizvoda in so si šele s tem pridobili možnost in pravico udeležbe v potrošnji tega proizvoda. Izvedena je bila torej inflacijska prerazdelitev dohodka oziroma družbenega proizvoda. (Cveta Mlakar). Je treba tu še posebej poudariti, da gre za obliko prisvajanja tuje dela, torej za nekaj, kar je v nasprotju z načeli socialistične morale.

Poseben problem je tudi pojav nekontrolirane emisije, ki jo ustvarjajo OZD z medsebojnim zadolževanjem brez kritja. Učinek je seveda isti: prilaščanje, delitev neustvarjenega dohodka.

Novinar Borbe Sl. Vujica je, ob pomisleku, ki ga izraža naslov, »Bankirji niso »prve violine« (25/3-83), za naše težave direktno obtožil naš kreditno monetarni sistem: »Danes je vse manj sporno, da so vse naše ekonomske težave, krize in velika zadolženost v svetu v mnogočem posledica razvejanega in do potankosti izpopolnjenega kreditno-monetarnega bančnega (anti)sistema, ki omogoča, pa tudi spodbuja nadaljnje trošenje neobstoječega dohodka z izpostavljanjem »računa in dolgov bodočim generacijam. Ta naš sistem (kreditni in bančni) je že od nekdaj pokazal svojo čarovniško sposobnost, da iz enega napravi deset dinarjev (ki so, naravno, samo fiktivni), oziroma da se začne z deli na velikih gradbiščih brez prebite pare v žepu. Spomnimo samo na nedavno objavljen podatek: »skoraj 60 % sredstev za investicije je izmišljeni denar. Pri tem »ustvarjanju in delitvi neobstoječega dohodka in bodoče akumulacije seveda ni nikdar manjkalo niti naših znanih preprirov niti pritiskov, ponekod pa, boga mi, tudi ne pogrevanja nacionalnih strasti, da ne bi kdo za sebe prigrabil nekaj več.

O tragičnem škripcu našega gospodarstva navaja zanimive podatke tudi Zvonimir Tanko (Borba, 16/6-83), sklicujoč se na poročilo SDK za leto 1982: »616 milijard dinarjev so znašali vsi davki, prispevki, carine in fond federalne, 716 milijard vsi neto osebni dohodki in 161 milijard vsa akumulacija (poslovni skladi minus izgube). Ti podatki kažejo tudi na to, da je iz naše družbe kategorija »dobička« že skoraj izginila, kar je po trditvah nekaterih učenih »teoretikov« tudi edino prav. Dejansko nam je preostal samo še dohodek, ki pa smo ga s fiktivno (ne samo kategorialno) negacijo »dobička« že »dohodkovno« potrošili. Toliko bolj, če se spomnimo tudi na dolgove v tujini (okoli 20 milijard dolarjev, kar je okoli 1560 milijard dinarjev), to je desetkrat več, kot je prejšnje leto znašala celotna akumulacija našega gospodarstva. Naša podjetja so že sedaj skoraj brez lastnih sredstev, akumulacija gospodarstva pa je za deset let vnaprej porabljena (»zaposjednuta«) z dolgi.

Dodajmo k temu še mnenje Emina Dobardžića, predsednika predsedstva Gospodarske zbornice Jugoslavije, o »delovanju« našega gospodarskega in političnega sistema (Borba, 14-15-4-83): »Dolgoročna stabilizacija ne priznava pridobljenih pravic in koristne malverzacije, dohodka, pisanega s svinčnikom brez resničnega dela. Posamezne direktorje — potujoče ambasadorje — ki večino delovnega časa namesto v delovni organizaciji prebijajo v foru-

mih, boreč se za dohodek z vezami, cenami, prerazpodelitvami, dokazovanjem, da so prav njihovi kolektivi nepravično onemogočeni v sistemu... Klimi, da se rešitve »vedno morajo najti«, je ustrezalo tudi zapiranje gospodarstva in množica posrednikov v »usmerjanju« njene akumulacije preko SIS in raznih skladov. Stanje se, to je res, pod bremenom težav spreminja, toda preveč počasi, tako da imajo še vedno visoko ceno ljudje z vezami, ki znajo izposlovati svojim kolektivom posebne koristi preko cen, investicij, pa tudi preko socializacije izgub. Nov čas potrebuje drugačno obnašanje. Starega ravnanja, čeprav je že prešlo »mejo«, se še drži prepričanje, da bo kljub vsemu preživelo, ne računa pa, da mu je s programom stabilizacije potekel »mandat« iz najpreprostejšega razloga, ker družbena skupnost, od katere se po pravilu pričakuje razumevanje, nima denarja, da zapre vse luknje in napake. Sploh tiste, nastale z negotodnim obnašanjem kolektivov, obrnjenih k forumu namesto k lastnim rezervam.

Tudi podatki o gospodarjenju v lanskem letu bi morali učinkovati, predvsem glede na zahteve mednarodnega monetarnega sklada, da uvedemo realne obrestne mere — kot hladna strežnivena prha za vse tiste, ki načrtujejo najrazličnejše oblike porabe (skupna, splošna, investicijska) in tudi drugače delujejo v organiziranju gospodarstva: Krediti za pokritje dolgov so znašali 395 milijard din. Dinar se je obrnil le 2,3-krat, zadovoljivo pa bi bilo, če bi se vsaj 4-krat. Izgube so se povečale 2-krat bolj kot dohodek. Inflacija je bila 87-odstotna (do dolarja okrog 100-odstotna), konkurenčnost na tujem trgu pa se je povečala le za 19 %, ker vedo, da izvažamo pod parolo »izvoziti ali umreti« in nas izsiljujejo z nizkimi cenami. Kot že rečeno, bodo letos posebne težave povzročale »realne« obrestne mere, kajti le 17 % potreb po obratnih sredstvih pokriva gospodarstvo samo iz lastnih virov (drugo so krediti). Če se ne bi letos nič spremenilo, bi se obremenjenost gospodarstva s krediti letos povečala na 500 pa tudi več milijard din. »Zaradi visokega indeksa cen je bil prihodek lani večji za 45,8 %, dohodek za 40 %, čisti dohodek pa za 41 %, vendar pa je ekonomičnost padla za dve točki zaradi hitrejšega naraščanja stroškov (zato je prišlo tudi do zmanjšane stopnje rasti dohodka. Delež gospodarstva v delitvi dohodka, ki je v letih 1972—1980 zrasel z 62 na 64,2 %, od tedaj le še pada (1981 — 63,3 %, 1982 — 61,2 %, 1983 — 58,1 %), vendar ne toliko zaradi rasti potrošnje kot zaradi obresti. Toda tudi splošna in skupna poraba, ki je bila za 34,4 % večja kot leto poprej, ni spoštovala z resolucijo začrtanih okvirov, temveč jih je preseгла. Izgube so lani znašale 117 milijard din, razporejenih pa je bilo tudi 93,7 % milijard din več, kot je znašal dohodek, 248 milijard pa so znašale neplačane terjatve. Osebni dohodki, ki realno padajo že štiri leta zapored, so bili lani realno znižani za 9,7 %, padec, za kakršnega skupna in splošna poraba ne vesta.

Železarna Jesenice pa seveda ni nek svet zase, ne stoji izven tega banj, izven te družbe — vse to se odraža v njenem položaju in ona vpliva nanje. Zato se pri preverjanju delovanja delegatskega sistema in njegovem razvijanju ter poglobljanju tem vprašanjem ne moremo izogniti.

Božidar Lakota

JOŽE BENEDIČIČ

Zadnjega aprilskega popoldneva, ko so se povsod pripravljali na praznovanje prvega maja, je od Jakopčeve hiše na Prezrenjah nad Podnartom proti pokopališču na Srednji Dobravi krenil dolg pogrebni sprevod. Na zadnji poti so spremljali 57-letnega Jožeta Benedičiča, priljubljenega krajana in marljivega družbenopolitičnega delavca. Krsto je spremljalo devet praporov, gorjanska godba in pevci iz Podnarta. Več kot eno uro so v hladnem in deževnem vremenu pogrebci hodili do pokopališča.

Jože je že kot štirinajstletni kmečki fant sodeloval s partizani, ki so prihajali v to majhno gorsko vasico že od začetka upora. Novembra leta 1943 je odšel k partizanom, bil kurir in hraber borec v brigadi VDV (vojske državne varnosti). Partizani in jeklovleku kot delovodja, dispečer vložka in prevzemalca v skladišču.

Tako kot je bil zvest Železarni, je bil zvest tudi svoji kmetiji, ki jo je podedoval po starših. Z ženo Martino sta bila kooperanta kmetijske zadruge in predvsem znana po pridelavi semenskega krompirja.

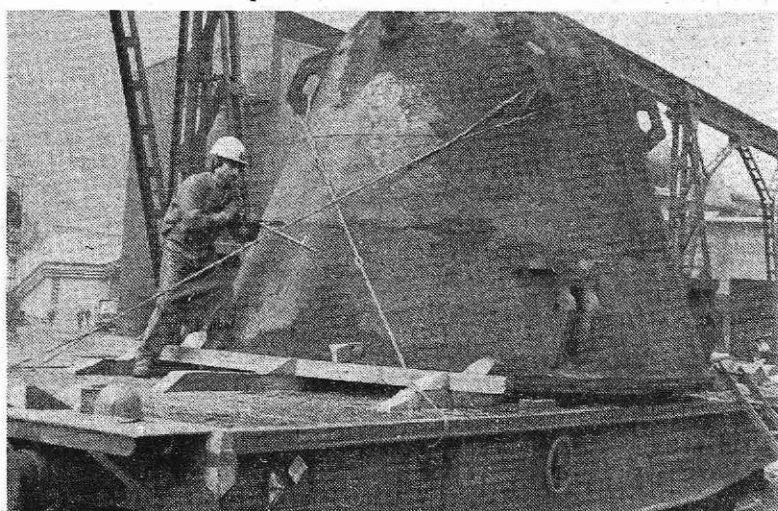
Jože je bil »mož za vse«. S svojimi rokami je sezidal, ali vsaj bistveno pomagal pri gradnji štirih hiš. Po poroki leta 1949 sta si z ženo sezidala novo hišo poleg rojstne. Po smrti staršev je podedoval rojstno hišo in kmetijo, se preselil vanjo, novo pa prepustil sestrin. Po poroki sinov Jožeta in Rajka je obema v bližini po-

magal sezidati hiše. Svojo staro-kmečko hišo je večkrat obnavljal. Pred tremi leti je s pomočjo treh sinov in prijateljev povsem obnovil gospodarsko poslopje. Pred upokojitvijo je začel temeljito preurejati svojo hišo, lani pa je zaključil dela na zunanji ureditvi hiše. Z ženo sta se že pripravljala, da bi začela s kmečkim turizmom. Letos bi lahko sprejela že prve goste.

Kljub tako prizadevnemu delu v Železarni in doma na kmetiji je bil Jože tudi aktiven družbenopolitični delavec. Bil je načelnik narodne zaščite v krajevni skupnosti, član komiteja za splošni ljudski odpor, član skupščine krajevne skupnosti, delegat krajevne konference SZDL, deloval je v komisiji za kmetijstvo pri SZDL, v odborih ZB NOV in AMD. Koliko življenjske moči je bilo v njem, spoznamo, če povem, da so svojci vedeli, da se mu življenje izteka, on pa je ob obiskih pripovedoval, kaj se mora še postoriti doma, ko bo prišel iz bolnice, kam bo šel z družino na izlet. To je pripovedoval celo nekaj ur pred smrtjo.

Poleg predstavnikov družbenopolitičnega življenja krajevne skupnosti Podnart in vaščana Prezrenj se je v imenu delavcev Železarn in sodelavcev od Jožeta Benedičiča poslovil Zdravko Črv.

Jože Vidic

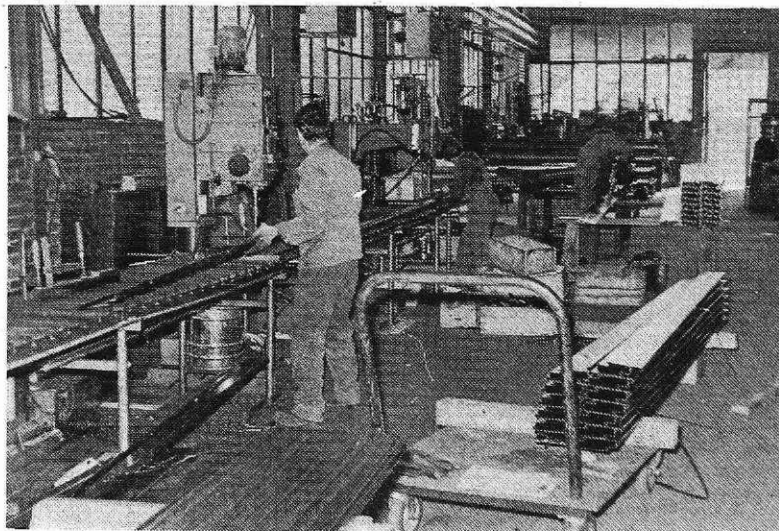
Nalaganje odtika na vagon pred sivo livarno (foto S. Kokalj)

Železarski globus

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Ameriška izvozno uvozna (Exim) banka je pred kratkim odobrila 30 milijonov dolarjev posojila za gradnjo nove integralne železarne v juž-

nokorejskem mestu Kwangyang. To železarno gradi največja železarska družba v Južni Koreji Pohang Iron and Steel Co. (POSCO), ki bo s tem povečala svojo sedanjo že zelo visoko proizvodno zmogljivost osem milijonov ton surovega jekla letno še za tri milijone ton. Ta sklep banke o dodelitvi posojila je naletel na ostro kritiko ameriške železarske industrije in predstavnikov zvezne administracije. Vzrok za takšno reakcijo je bil v tem, da dežele v razvoju še nadalje povečujejo svoje železarske proizvodne zmogljivosti, medtem ko jih v industrijsko razviti deželah zahodnega sveta zaradi manjšega povpraševanja ne izkoriščajo v celoti. Ameriške železarske družbe so mnenja, da se s takšnimi finančnimi posojili samo povečuje konkurenca na svetovnem tržišču železarskih izdelkov in s tem z uvozom tudi v ZDA.

TOZD Vratni podboji — vzorčna delavnica (foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ENERGETIKA

Tretja redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika je bila 20. aprila.

Pregledali so razporeditev prijavljenih sodelavcev za letovanje in za brezplačno letovanje namesto dveh sodelavcev, ki sta ga odklonila, predlagali dva druga sodelavca. Odločili so se tudi, da organizirajo izlet v poznano 19. maja, jeseni pa bodo organizirali še izlet na Brione in v Pulo.

Za sodelovanje na športnih igrah proizvajalcev plina v Šibeniku bodo prispevali 6.000 din iz sklada za posebne namene in iz sklada za šport za posameznega udeleženca po 200 din. Za pomoč bodo zaprosili tudi izvršni odbor konference OO sindikata Železarne.

Brez pripomb so pregledali programske usmeritve občinskega sveta ZSS Jesenice za leto 1984 in okvirni program dela izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne.

Seznani so se tudi s finančnim poslovanjem v prvem tromesečju, z informacijo Marjana Orožna o sporazumu z mednarodnim monetarnim skladom, s proizvodnimi rezultati v prvem tromesečju, kupili pa so tudi knjižno darilo za dva sodelavca, ki sta praznovala 50 let življenja.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Na seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Bela, ki je bila 25. aprila, so se člani seznani z rezultati volitev in udeležbo na volitvah 12. aprila. Na poročilo volilne komisije niso imeli pripomb.

Posebna komisija je pregledala dejansko stanje glede žigosanja kartic in meni, da je 20 minut časa za umivanje pred koncem dneva resnično premalo in da so delavci upravičeno nejevoljni. Zato predlagajo delavskemu svetu, da sprejme sklep, da lahko delavci, ki se ne menjavajo na proizvodnih linijah, žigosajo kartice pol ure pred iztekem dneva, da se bo zmanjšala gneča v umivalnici in da bo delavcem omogočeno, da se po končani dnini pravočasno umijejo in preoblečejo. Vse delavce, predvsem pa delovodje, pa je potrebno opozoriti, da dosledno upoštevajo določeni čas in da proizvodnih linij ne ustavljajo prej kot pol ure pred iztek dneva.

Za brezplačno letovanje so predlagali dva sodelavca in otroka sodelavca, ki se je smrtno ponesrečil na poti iz službe, brezplačno letovanje pa so odobrili tudi tistim sodelavcem, ki sta jih predlagali zdravstvena in socialna služba.

Reševali so še nekatere prošnje in imenovali komisijo za dajanje mnenj o sodelavcih za skupno disciplinsko komisijo.

Železarski globus

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

V eni izmed letošnjih števil ameriške strokovne železarske revije »Iron Age Metals Producer« sta navedeni dve zanimivi, vendar popolnoma nasprotni mnenji o potrebnih ukrepih v ameriški železarski industriji. Predsednik največje železarske družbe v ZDA United States Steel Co. D. M. Roderick zagovarja mnenje, da je za sanacijo težkega položaja v ameriški železarski industriji potrebno združevanje železarskih družb, ker bo s tem olajšan potek nujno potrebne modernizacije in rekonstrukcije zastarelih obratov. Istočasno kritizira ameriški zakon o trustih, ki nasprotuje nastajanju prevlekljih asociacij zaradi zaščite kupcev pred monopoli, ki bi nastali, če bi združitve omogočila kritje več kot 30 % ameriških potreb po železarskih izdelkih. Na drugi strani iste številke revije pa je objavljeno mnenje predsednika manjše železarske družbe Wheeling-Pittsburg Steel Co. D. J. Carneya, ki ostro nasprotuje mnenju Rodericka o potrebi po združevanju v velike koncerne in navaja kot osnovno nalogo za izboljšanje sedanega položaja finančno podporo za potrebno modernizacijo tudi manjšim podjetjem. Istočasno tudi podpira zakon o trustih in je mnenja, da mora ameriška zakonodaja ščititi zdravo konkurenco in podpirati najbolj učinkovita in sposobna podjetja, brez upoštevanja njihove velikosti. Vzrok za slabo situacijo v ameriški železarski industriji je po njegovem mnenju zastarelost njenih naprav in konkurenčnost tujih železarn (Japonska, Južna Koreja, Taiwan), ki so najsodobnejše opremljene in imajo v primerjavi z železarnami v ZDA znatno manjše stroške z delovno silo.

Zaradi neaktivnosti delegacij za SIS bodo sklicali sestanek z vsemi predsedniki delegacij in jih ponovno opozorili na njihove dolžnosti, neaktivnost nekaterih članov izvršnega odbora in delegatov delavskega sveta pa morajo obravnavati tudi posamezne delovne skupine.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Druga redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice je bila 25. aprila. Najprej so pregledali izvrševanje sklepov prejšnje seje in SDS težka obdelava opomnili, da mora do naslednje seje predlagati novega člana izvršnega odbora, ker je predlagani kandidat odklonil delo v izvršnem odboru.

Pregledali so še informacijo predsednika Zveze sindikatov Slovenije o sporazumu z mednarodnim monetarnim skladom, potrdili predlagane sodelavce za brezplačno letovanje, invalidskemu športnemu društvu Olimpija namenili 2.000 din, bolnim sodelavcem pa denarne pomoči.

Člani izvršnega odbora so imeli pripombo še na povečanje tarifnih postavk, ki je bilo linearno in tako je razlika med najnižjimi in najvišjimi osebnimi dohodki vedno večja, življenjski stroški pa se zvišujejo za vse enako. Menijo, da bi to vprašanje moral rešiti tudi sindikat.

TOZD VRATNI PODBOJI

Na četrti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vratni podboji, ki je bila 26. aprila, so najprej pregledali samoupravne aktivnosti za meseca april in maj.

Menijo, da ni pravilno, da je bon za malico vreden 79 din, za nakup delikatesnih izdelkov pa 60 din in da so vsi delikatesni izdelki dražji kot v trgovini.

Pregledali so tudi zasedenost terminov za letovanje in podprli predlog za brezplačno letovanje treh sodelavcev, ki jih je predlagal oddelek za zdravstveno in socialno skrbstvo.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Na šesti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana, ki je bila 4. maja, so sklenili, da od šestnajstih predlaganih sodelavcev za brezplačno letovanje zaradi pomanjkanja denarja tako letovanje omogočijo le šestim sodelavcem. Za eno sodelavko predlagajo, da se jo pošlje raje na zdravljenje v zdravilišče, ker bi ji to bolj koristilo kot letovanje na morju.

Od 21. do 23. septembra bodo organizirali izlet v Crikvenico, ker za druge izlete ni zanimanja.

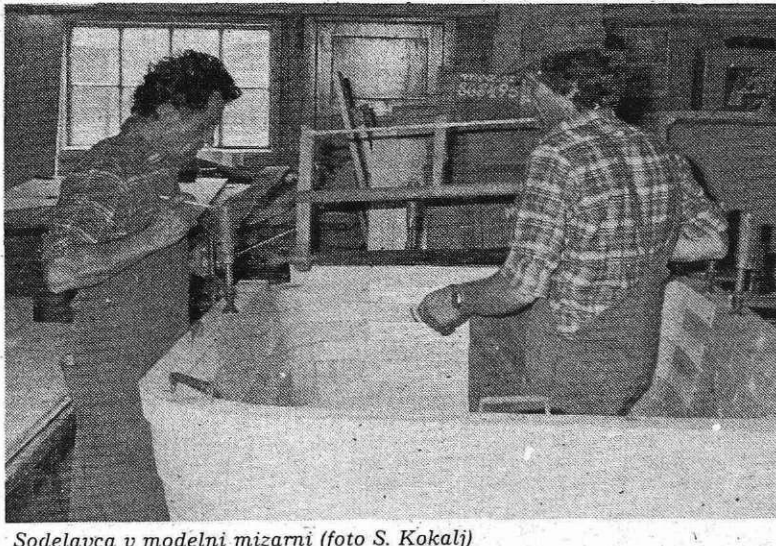
DELOVNA SKUPNOST KSI

Tudi člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje so na tretji redni seji, ki je bila 4. maja, potrdili predlagane kandidate za brezplačno letovanje na morju.

Pregledali so tudi poročilo o poteku referenduma in volitev. Ugotovili so, da je bila udeležba na volitvah v tej delovni skupnosti najslabša v Železarni, zato so vse sindikalne poverjenike zadolžili, da v svojih skupinah preverijo, oziroma poskušajo najti vzroke za tako neudeležbo, saj je precej odsotnosti zaradi neopravičenih razlogov.

Seznani so se tudi s poročilom o poslovanju v prvem tromesečju in s sklepom delavskega sveta o povečanju vrednosti obračunskih postavk.

Pregledali so tudi nekatere tekoče zadeve in odobrili denarno pomoč.

Sodelavca v modelni mizarni (foto S. Kokalj)

SAMO BESEDE RES NE REŠUJEJO PROBLEMOM V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU

V zadnjih letih tudi v jeseniški občini reševanju problemom v stanovanjskem gospodarstvu namenjamo večjo pozornost. To trditev opiram na večjo prisotnost stanovanjskih vprašanj pri obravnavah v krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah in drugih dejavnostih, ki se vključujejo v razprave ob vse aktivnejših organih hišnih samouprav.

Ne nazadnje velja ta trditev tudi za razširjen in bran tednik ŽELEZAR, saj v zadnjih šestih številkah zasledimo kar zapovrstjo prispevkov, ki obravnavajo stanovanjsko problematiko. Nekateri prispevki žal res ne dajejo natančnih in resničnih informacij občanom o stanju in problemih, s katerimi se delavci v stanovanjskem gospodarstvu, pa tudi družba v celoti (zato sta bila nedavno tega organizirana razgovor za okroglo mizo in problemska konferenca) vsakodnevno srečujejo. Neresnice pa povzročajo, da je problemov celo več.

Temelji sistema javnega obveščanja res dajejo pravico vsem delovnim ljudem, da objavljajo in javno izražajo svoja mnenja, vendar pa bi morale biti tudi te informacije resnične, saj le ob resničnih informacijah dobi javno informacijsko sredstvo tudi svojo težo.

ŽELEZAR je glasilo, ki je prav zaradi dobrega informiranja dobilo že mnoga priznanja, pa sem zaradi tega začuden, zakaj se v posameznih primerih spusti na tako nizek »nivo«. Pri tem vseeno upam, da objavljanje sestavkov z neresnicami in neutemeljenimi obtožbami ni niti programska politika uredništva Železarja niti mnenje in stališče kolektiva Železarne kot celote.

V letošnji 14. številki ŽELEZARJA pisec prispevka z naslovom SPET KRITIČNO O STANARINAH V OBČINI navaja celo vrsto neresnic, pa tudi žalitev delavcev delovne organizacije Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje (BUSP) ne manjka. Mogoče se pisec prispevka boji vprašati delegate skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice, zakaj so sklenili objaviti imena dolžnikov stanarine. Delegati v tej skupščini so tudi njegovi sodelavci in lahko bi mu kar oni odgovorili, da je tudi družbene dobrine (vsaj simbolično) potrebno plačevati, če že nimamo ali ne moremo imeti čistih ekonomskih odnosov (stanarin). Bivalni prostor pa je za življenje človeka prav tako potreben kot druge dobrine. Ne vidim razloga, zakaj bi samo nekatere potrebe morali plačati, drugih pa ne. Tako si namreč zamišlja pisec članka, ko navaja, da bodo liste dolžnikov še daljše. Glede žalitev delegatov BIROJA ZA URBANIZEM IN STANOVANJSKO POSLOVANJE pa je treba odločitev prepustiti njim samim, če bodo in kako bodo ukrepali.

Tudi v ŽELEZARJU številka 18 isti občan objavlja prispevek z naslovom O MACEHOVSKEM ODNOSU DO STANOVANJ, v katerem je kopica neresničnih trditev, celo grobih dezinformacij, ki tudi družbeno niso sprejemljive. Naj navedem le nekatere.

Pisec trdi, da v Sloveniji plačujemo najvišje stanarine v Evropi glede na osebni dohodek. Stroški »BIVANJA« resnično niso majhni in že ogrožajo marsikateri žep, toda trditev, da v SR Sloveniji plačujemo najvišje stanarine v Evropi, je več kot neresnica. Po podatkih komiteja za družbeno planiranje in družbeno ekonomski razvoj občine Jesenice je bil povprečni OD za januar in februar 1984 v jeseniški občini 21.314,00 din. Poprečna stanarina pa 1.057,00 din, to pomeni, 4,95 % poprečnega OD. Po podatkih Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije predstavlja poprečno stanovanje 60 kv. metrov in 240 točk, za katerega je pogodbeni stanarina 1.159,00 din. Poprečni OD v SR Sloveniji za 1983. leto je 18.259,00 din, to pomeni, da predstavlja stanarina 6,34 % popre-

čnega OD v SR Sloveniji. Realnejši podatek obremenitve občanov s posameznimi stroški bivanja od osebnega dohodka je družinski dohodek. Obremenitev je v družinskem dohodku bistveno drugačna.

Po podatkih Zavoda SR Slovenije za statistiko, ki spremlja podatke zunaj naših meja, povzeman, da stanarina desetih zahodnoevropskih držav predstavlja 30 % delavčeve plače. V ta stanovanjski sklad so vključena tudi tako imenovana »socialna stanovanja«.

V srednjeročnem planskem obdobju 1981–1985 je bila v Sloveniji načrtovana izgradnja 63.000 stanovanj, seveda ob polnem angažiranju vseh sredstev in dejavnikov, vključenih v stanovanjsko graditev. Plan je bil pozneje popravljen na 58.000 stanovanj, po zadnji analizi Gradbenega centra SRS pa tudi takšen plan ne bo v celoti uresničen.

Pisec med drugim tudi navaja, da je bilo v Sloveniji v letih do danes privarčevanega toliko denarja od »stanovanjskega dinarja«, da bi s tem denarjem lahko zgradili 1.860.270 dvoipolnopravnih stanovanj, torej po eno stanovanje za vsakega prebivalca SR Slovenije, vstevši denarček! Če bi bilo to res, bi bili v naši družbi na področju stanovanjskega gospodarstva brez vsakršnega problema. Denar bi rabili le za vzdrževanje in popravila, pa morda po pisu še za »požrte« osebne dohodke zaposlenih na tem področju, kot nujnega zla.

Pisec med drugim tudi sprašuje, zakaj prav na Jesenicah gradimo tako draga stanovanja. Cene novozgrajenih stanovanj so res visoke, vendar smo na Jesenicah vedno dosegali poprečne cene, kljub temu, da samo dograjujemo posamezna naselja, to je namreč dražja varianta graditve. V 1983. letu smo zgradili 214 stanovanjskih enot, 13.466 kvadratnih metrov v skupni vrednosti 501.341.000,00 din ali 37.230,53 din za kvadratni meter. Do sedaj smo dosegli najvišjo ceno (zadnji trije objekti na Hrušici) 39.940,00 din za kvadratni meter. Pisec članka navaja pet do šest starih milijonov.

ČEMU VSE TO?

Za današnjo številko Železarja sem nameraval napisati poročilo s problemske konference o uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu v občini Jesenice, ki jo je 8. maja organiziral občinski komite ZKS Jesenice, vendar bo to moral storiti kdo drug.

Lahko bi se namreč zgodilo, da bo tovariš Janko Fon zopet s svojimi »argumenti« dokazoval bralcem Železarja, da on več ve in da tisto, kar so govorili predstavniki Skupščine občine Jesenice in družbenopolitičnih organizacij jeseniške občine, Samoupravne stanovanjske skupnosti Jesenice, BUSP Jesenice, Železarne Jesenice in nekaterih drugih delovnih organizacij jeseniške občine, osnovnih organizacij zveze komunistov, krajevnih svetov, hišne samouprave in drugi, kar sem kot novinar slišal, nato pa še zapisal, nima nikakršne osnove. To je sicer problem Janka Fona, najbrž tudi koga drugega, toda bralci Železarja bi vendarle morali vedeti, da mnogi »argumenti«, ki jih navaja Janko Fon v svojih člankih, kažejo njegovo nepoznavanje problematike, o kateri rad tolikokrat piše in ne samo problematike. O tem bi resnično morali spregovoriti strokovnjaki, ki delajo na tem področju, kajti zavajanje javnosti z neresnicami, izmišljotinami in povsem lastnimi »argumenti«, ki so povsem privlačni za lase in nimajo nič skupnega z resničnim stanjem, ni sprejemljivo, je pa zato izredno škodljivo. Še zlasti v časih, v katerih smo. Ne smemo namreč pozabiti, da neresnica, če je ne zavrne, kaj kmalu postane resnica.

Resnično sem upal, čeprav me je Janko Fon omenil v 14. številki Železarja in našel nekaj svojih »argumentov«, ki se jim lahko le smejim, da se mi ne bo potrebno spuščati na tako nizek nivo in odgovarjati na povsem nesprejemljive in neutemeljene optike, ki so plod izmišljevanja ter nepoznavanja osnovnih načel, o katerih piše Janko Fon in področij, v kateri se spušča (radio, stanovanjska problematika, moj standard, poročanje o razgovoru za okroglo mizo). Ker pa gre v njegovem zadnjem »argumentiranem« prispevku (18. štev. Železarja) za podtikanje besed, ki so jih povedali drugi in ne jaz, moram vendarle opozoriti Janka Fona, da je to nesramnost.

Oprostim mu lahko nevednost ali celo namernost, ko operira z mojim

Nimam namena v celoti odgovarjati na omenjena prispevka, zdelo se mi je le potrebno opozoriti na nekatere netočne podatke in njih in pa seznani bralce, da bo očitno potrebno tudi v ŽELEZARJU takšne prispevke brati z dobršno mero pridržkov. Ne bi bilo odveč, če bi neresnice pa celo tendenciozne prispevke izločili iz sredstev obveščanja, če že morajo biti objavljeni pa vsaj objavljeni z istočasnim odgovorom, ki naj bi pokazal resničnost.

Da bi občani, še zlasti stanovalci v družbenih stanovanjih, delegati v hišnih svetih in skupnostih stanovalcev ter drugi zainteresirani delavci, ki se vključujejo v reševanje problemov stanovanjskega gospodarstva, lažje sodelovali, predlagam uredništvu ŽELEZARJA, da uvede stalno rubriko z naslovom STANOVANJSKI KOTIČEK. V rubriki bi delavci, vključeni v samoupravne in strokovne organe stanovanjskega gospodarstva, družbenopolitične organizacije in drugi v določenem času lahko seznani bralce in občane z vsemi podatki, vprašanji in problemi stanovanjskega gospodarstva v občini. Prepričan sem, da bi bili tako naši občani še bolj obveščeni o vseh pomembnih zadevah s stanovanjskega področja.

Štefan Rodi

Sodelavca — vzdrževalca (foto S. Kokalj)

imenom, ali pa z nazivom pisec v članku O MACEHOVSKEM ODNOSU DO STANOVANJ, zaradi česar bi površen ali nepoučen bralec lahko menil, da so trditve, s katerimi Janko Fon polemizira, moje, v resnici pa sem jih slišal od drugih — prenesel torej na papir ugotovitve tistih, ki največ vedo o stanovanjski problematiki v jeseniški občini. Ne morem pa mu oprostiti, da se je toliko spozabil in v 18. številki Železarja napisal tudi tole: »Avtor članka neke v srednji ponovno govori o malomarnem odnosu stanovalcev do družbene lastnine (ne vem, kdo mu je dal to pravico do posploševanja)...« Moram ga opozoriti: Tovariš Fon, kdo je vam dovolil, da mi pripisujete besede, ki so jih povedali drugi in ne JAZ. Če so karkoli posploševali, so to storili razpravljalci ob okrogli mizi, jaz pa sem to le zapisal. To bi vam vendarle moralo biti jasno, če vam že marsikaj drugega ni.

Trdno pa sem prepričan, da bi skoraj vse navedbe Janka Fona o stanovanjski problematiki v jeseniški občini, o katerih tako rad piše, strokovnjaki ovrgli in dokazali, da je popoln nepoznavalec. Ravno zaradi tega predlagam delegatski bazi Železarne Jesenice, v kateri je zaposlen, da bi ga delegirala kot delegata v zbor uporabnikov skupščine Stanovanjske skupnosti Jesenice. S tem bi vsi skupaj ubili tri muhe. Prvič: Janko Fon bi se seznani s pravo problematiko in resničnimi številkami, ki zadevajo stanovanjsko področje v občini, drugič: ko bi se seznani z realnostjo in pridobil potrebno znanje, ne bi več pisal bedarij v Železarju in tretjič: ker ga stanovanjska problematika izredno zanima, bi lahko kot delegat s svojo zagnanostjo in pridobljeno osveščenostjo storil marsikaj dobrega, da bi se stanje v stanovanjskem gospodarstvu v jeseniški občini spremenilo v prid vseh nas stanovalcev.

Dušan Dragojevič

IBIZA — LJUDKI BELI OTOK SREDOZEMLJA

POGLED NAZAJ — KONEC POPOTOVALNIH RAZVAD

Po dobrem letu dni, odkar sem zadnjič preletel meje naše ljube domovine tja daleč na jugozahod Sredozemlja, na sončno Ibizu, se vedno bolj zavedam, kako prav sem naredil, da sem se pustil nagovoriti prijatelju za to lepo potovanje. Mačka sem takorekoč v zadnjem hipu prijel za rep. Če bi odlašal ali mencial, bi se z vsemi drugimi popotovanjimi željnimi somišljeniki lepo obrisal pod nosom, kajti ZIS je le nekaj tednov kasneje dokončno in nepreklicno rekel: Kdor gre čez mejo, mora plačati polov pet tisočakov! ali z drugimi besedami povedano, da je vsem ljubiteljem tujine, ki nimajo kolikor toliko debelih denarnic ali visokih bančnih žiro računov, odklenkalo. Dosti je bilo, potepanja po svetu in zapravljaj! Predsednica Milka Planinc je karseda resno požugala s prstom, Jože Florjančič pa zapretel, da nas je kar zmrazilo pri srcu. Predstavnik potovalnih agencij so sicer nekaj ugovarjali, da ne bo deviz, če tudi naših turistov ne bo zunaj, in pa tisto o cesti, ki je dvosmerna? Toda vse zastoj. Agencije so hočeš, nočeš morale tisti hip črtati vse nadaljne izlete in letovanja v tujini iz svojih programov.

Zdaj v časopisih spet ponujajo španske in grške otoke, Tunizijo in sredozemska letovišča na Siciliji. Toda za koga?

Prijatelj, ki je zaposlen na brniškem letališču se mi je nedolgo tega kar pomilovalno posmehnil, ko sem mu postavil to vprašanje. Vsako letalo v vse smeri je vedno polno zasedeno s potniki, ki potujejo za svoj groš. Torej, plačajo tudi polov! Resda je večidel teh srečnikov iz drugih republik, a vendar so. V primerjavi z letom ali dve nazaj, pa je kljub temu število izletniških skupin na tuje bistveno manjše.

Da, da — časi zanimivih, lepih in navsezadnje tudi koristnih popotovanj so mimo. Zdaj sem še bolj prepričan, da sem storil prav, ko sem izkoristil zadnjo priložnost za obisk Ibizu in vseh drugih otokov in dežel pred tem. Kdo ve kdaj se bo takšna priložnost spet ponovila? Čeprav nisem črnogled, se ne mislim kaj kmalu napovedati s kovčkom nobeni tuji hotelski hiši. Moje bodoče relacije v tujino se bodo bržčas, če bo vse po sreči, raztezale najdalj do Borovlj in morda do skrajne slovenske jezikovne meje na Koroškem. Te seveda ne bodo turističnega značaja, pa tudi ne zgolj »kofetarskega« — pač pa tudi patriotičnega! Z rojaki, ki bijejo boj za svoje pravice, kljub tistem žuganju ZIS pač ne moremo povsem prerezati dolgoletne težko spletene vezi!

Do takšnega spoznanja prihajajo v zadnjem času tudi tisti, ki sprva nič niso hoteli slišati o kakšnem popuščanju, kar se tiče prehajanja meje. Kakšne so bilance deviznega izkupička in vrednosti dinarja, je zadeva naših vrlih strokovnjakov, ki so za to poklicani, zatorej se ne kaže spuščati v takšna razglabljanja.

Dejstvo je, da si zaenkrat lahko privoščim le spomine na že omenjeno zadnje potovanje, ki ga želim tudi opisati. Priznam, kar s precejšnjo nostalgijo.

POLET Z DEŽEVNEGA BRNIKA NA SONČNO IBIZO

Kot bi bilo danes se spomnim tistega deževnega ponedeljka 24. maja 1982, ko smo v največjem naliivu poleteli proti jugu. Letalo DC-9 Iner Adrije je mukoma, hrumeč kot velika žival, rinilo navzgor v sive gmote neskončnih oblakov. Tudi nad Jadranom in nato nad italijanskimi kopnim se ni moglo umiriti. Nevarno ga je premetavalo, da se je marsikomu porodil dvom, če bomo sploh srečno prileteli na cilj. Šele tam nekje na Genovo so se začele redčiti črne gmote, ki so sčasoma postajale sive, bele in nazadnje koprenaste nežne meglice, izpod katerih se je nemirno v srebrnoleketajoči modrini razkošno bohotilo Sredozemsko, oziroma Ligurijsko morje. Toplo sonce, ki je prodiralo skozi okenca letala nas je zradostilo. Vsi smo bili hipoma dobre volje. Po zakuski, ki so nam jo postregle urne stevardese, smo si za korajžo in srečen konec »guncanja« privoščili tudi požirek lahke pijače — viskija ali konjaka, kakor kdo in kar si je kdo pač kupil na prosti carinski prodaji še na Brniku. Kmalu nam je postalo vroče. Spet smo bili nezadovoljni. Še pred slabe pol ure smo tečnariji zaradi mračne sivine in naliiva, zdaj pa smo komaj čakali, da se zbašemo ven na trda tla in nadihamo svežega zraka.

Po dveh urah vožnje smo pod seboj najprej zagledali zamolklo zeleno, skoraj rjavo kopnino. Gospa iz Zagreba, ki je vso pot klepetala s svojim očitno ničkam za govorjenje razpoloženim možem, iz sedeža pred mano sprašuje stevardeso, ali je tisto doli Španija? Brhka stevardesa ji pojasni, da je to res Španija, vendar pa otok Mallorca. Moja pozornost ni pritegnila zgovorna Zagrebčanka, niti to, da ji je odgovorilo lepo dekle, pač pa, kako je bilo ljubezljivo in hkrati nezanimljivo.

Poklic strežnice na letalu ni nič kaj lahek, se spustim v razmišljanje, čeprav je za marsikatero mlado dekle zelo privlačen. Vedno in vsakemu moraš biti na voljo, čeprav ti niti malo ni do tega.

Nedolgo za tem, ko smo preleteli Mallorco, ki se nam je iz zraka zdela neskončno velika, smo se že začeli kar precej naglo spuščati. Srebrnasto lesketajoča gladina brezkraynega morja se hitro bliža. V daljavi se nam odkrije nova kopnina, sprva temno siva, nato rjavkasta in slednjič zelena, posuta s snežno belimi kamenčki — naselji. Še predno smo se povsem umirili, privezani z varovalnimi pasovi, smo že občutili lahčen sunek in varno pristali na razžarjeni pristajalni stezi. Sodobno letališče je le osem kilometrov odda-

ljeno od glavnega mesta Ibizu.

Kljub vročini, nas je pri izhodu iz letala prijetno osvežila sapa, ki je pihala z morja. Z letališkim avtobusom smo se hitro pripeljali v senčno zavetje marmornate letališke stavbe. Španski policaji in cariniki se niti ne zmenijo za našo skupino. Naveličano se sprehajajo ob izhodnih vratih in z rokami dajejo znak, da gremo kar naprej k tekočem traku z našimi kovčki. Ni nam bilo treba dosti čakati nanje. V opoldanskih urah je najbrž promet manjši, zato letališko osebje lahko hitro opravi s potniki enega letala.

Letalski promet na tem razmerno majhnem otoku je izredno živahen. Letališče je precej večje kot večina naših, razen morda v Surčinu. Od tod so vzpostavljene direktne zračne linije z Madridom, Barcelono in Malago v matični Španiji in z večino glavnih zahodnoevropskih mest, poleti pa tudi z Ameriko in Kanado. V prostorni letališki stavbi zbujajo pozornost številni plakati in veliki panoji z živobarvno reklamo za bližnji »mundial« — svetovno prvenstvo v nogometu, ki se je začelo slab mesec pozneje. Tudi zunaj letališča in potem po vsem otoku, takorekoč na vsakem koraku vidiš kako Španija živi za ta veliki nogometni cirkus. Kamor se ozreš, povsod se ponujajo očem pikaste nogometne žoge in lutke nogometaša v dresu španske reprezentance. Znaki »mundiala« so vtisnjeni, našiti ali prilepljeni na sleherni spominek, tekstilne in druge izdelke ter takorekoč na vsako embalažo.

Morda so zaradi mundiala policaji in cariniki tako ljubezni in strpnosti? Obetajoči naval turistov in dober devizni izkupiček? Prehuda službenost in togost bi bila kaj slaba reklama za bližnje nogometno slavo. Špance pač ni treba učiti, saj so dovolj in še preveč iznajdljivi. Mi bi jih lahko samo posnemali, pa še to nam ne uspeva, komentiramo med sabo, ko se z udobnim avtobusom vozimo z letališča po lepi asfaltirani in zelo prometni cesti proti San Antoniu, kamor smo namenjeni.

Še pred desetletjem je bil otok Ibizu v senci veliko bolj znane, pa tudi večje bližnje Mallorce, v Sredozemlju gotovo najbolj razvpitega otoka. Danes pa je Ibizu že pravi baledarski turistični raj, ki gre že tesno v korak s severno tekmo.

Že pred letom 1950 so začeli prihajati prvi osamljeni slikarji in drugi umetniki ter romantiki naklonjeni mladi turisti, ki so bežali proč od bučnih sredozemskih letovišč. Tu se je zatekal v samoto tudi slavni Picasso, njemu pa so sledili kajpak vsi tisti, ki so se imeli za kaj pomembnega v slikarstvu, literaturi in filmu. Največ med njimi pa je bilo čisto navadnih snobov.

Zdaj obiskujejo Ibizu trume turistov iz vseh delov sveta, ki pa si ne želijo odreči vsem sodobnim ugodnostim za popoln oddih, četudi v drugačem okolju, brez značilnega turističnega kliseja. Že takoj naj opozorim na pravilno izgovorjavo geografskega imena tega otoka in njegovega glavnega mesta Ibizu. Naša vodička Brankica, simpatična študentka iz Zagreba, nas je poučila, da je pravilno tako kot izgovarjajo domačini, torej Ibizu, s poudarkom na drugi samoglasnik i. Anglosaksonci pišejo in izgovarjajo to ime Ivica.

Nadaljevanje

Ljubljana se je kot operna melodija naselila za vselej v dijakovi duši...

Prišla je predavati višja hajot-živina iz Berlina, da je orisala krvavo resno zadevo letošnjega 20. julija. Poveljevala je tistega SS majorja Romerja, komandanta berlinskega stražnega polka, ki je po lastni iniciativi izpraznil »gnezdo« v Bendlerstrasse okoli zarotniških generalov in izdajalčevskega atentatorja polkovnika von Stauffenberga.

Mlajši dijaki so morda z večjim zanimanjem, a brez razumevanja, poslušali rjavega fanatika. Tretjeletniki pa so želeli vsak po svoje. Nemo so odhajali iz jedilnice kakor so bili prišli. Vsak je imel zadnje čase vedno več opraviti s samim seboj. Berlin naj bo, kjer hoče! Če je še kaj ostalo od njega od angloameriških bomb!

»Prostovoljci« so si vedno več dovoljevali. Zahajali so v kino, kakor se jim je ljubilo. Sodijski šarfirer ni zapisoval odsotnosti svojih kolegov. Unterfirer jih je moral spregledati. Uživali so svojevrsten ugled v domu in šoli.

Zdravka niti filmi niso več pomirjevali. Edino branje je še bilo. V zadnjem pismu je omenjala Charlotta, da bi moral že davno po zvezah dobiti roman o Prešernu. Ni mu pa mogla svetovati, kje naj sam povprašuje.

Charlotta! Kako se je izoblikoval njen lik v nekaj nedosegljivega! Mladi človek pa je ob misli na njo tudi vsak dan bolj zorel v resnega, preudarnega upornika, ki je vedno sproti koval nove načrte, da se izmakne vpoklicu, jih spet zavračal in spleta nove možnosti. Čutil je, da si tudi Karli v tej zadevi lomi glavo.

In klavir je še ostal! Ljubljancan profesor se je trudil. Zaigral mu je tudi kako skladbo po želji. Seznanil ga je tudi z delom iz slovenske glasbene ustvarjalnosti.

Teden pred odhodom na zadnje božične počitnice si je marsikdo od »prostovoljcev« glasno želel vzeti dolge zimske uniform-hlače s sabo. Bile so modne in tople dolge smučarske hlače, kakršnih v civilnem življenju nisi dobil.

— Ne oddam jih, pa bo. Če me dobijo, naj me zaprejo, mi vsaj dalj časa ne bo treba k arbajcinstu! je zapeljeval Martin.

VALENTIN POLANŠEK

119

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

16.

SENCA KLJUKASTEGA KRIŽA se je peklenko grozeče bližala dijaku, ko se je ob gestapovski kontroli v Asslingu premalo pokorno, ubogljivo in disciplinirano vedel. Vso prtljago sta mu rjava lakaja prebrskala. Grabežljivo je segla kruta roka po knjigi med rabljenim perilom.

— Kaj je to?
Dijak je še vedno samozavesten: »Sterne über England«. Ein Roman um Shakespeare.

— Sterne über England? se je grdo zarežal — V1 über England! To je nemška parola!

Dijak je sumil, da vraga niti vesta ne, kdo je William Shakespeare.

Dva vzhodnotirolska sodijaka sta mučno situacijo rešila. Ko so bili onstran karavanskega predora in videli, da zabasana deda izstopita, je izdaval Josef:

— Na fronto naj gredo taki rejenci, da jim Stalinove orgle zagodejo!

— Ali na zapadno fronto, da jih bodo ameriški oklopniki Sherman naučili teči proti domovini! se je jezil Engelbert.

Zdravko se je še počasi ujemal. Zavedal se je, da je imel veliko srečo, kajti v aktovki, katere gestapovca nista gledala, je bilo skrito nekaj najnovejših knjig, ki jih je prejel po Charlottinem posredniku. Iz Celovca proti domu je bila še dvakrat kontrola v vlaku. Vselej je najprvo pokazal vpoklic za RAD in potem šele izkaznico učiteljskega iz Kranja. Povsod predirljive oči. Nobena pametna, na videz mirna beseda ne zaleže. Ali povsod pričakujejo partizane? Da se vozijo z »dojčej rajšpan« tu okoli? Ali so med njimi le navidezni gestapovci? Morda skriti sodelavci OF? Kdo se naj spozna? Se še odrasli ne, kako pa naj se tak mlad človek, ki ima klavir, ljubico in knjige v glavi?

Tako je tudi to sredo, 20. decembra 1944, po zračnem alarmu in čakanju vendarle na večer prispel v trg. Povsod mraz. Ob ljudeh, ki raje molčijo. Zunaj okrog, kjer je zimsko samevanje brez zvezd ali luči iz človeških bivališč... in v zraku brneča izvidniška letala, ki naznanjajo, da se kmalu spet približajo novi valovi letelih trdnjav.

Tak božič! Kolikokrat že žebrajo, da bi bil zadnji vojni božič...!?

Leta 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944... Nove tegobe. Žalostne vesti. V Prisoju izve, da je pred tremi tedni na tragičen način izgubil življenje Zoranov sin, ki je najstarejši partizan daleč naokoli. Ranjen se je skozi sneg privlekel na dom staršev in se skril v steljo. Nemci so ga usledili po krvi v snegu, našli in ga za domačo hišo ustrelili.

Starši so sedaj izgubili tekom treh mesecev dva sina, partizana. V dijaku je bilo toliko zmede in bolečin, da ga pomaloma ničesar več ni pretreslo.

(Dalje prihodnjič)

PETER PAVLOVEC

17

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

»Pazite, ovinek! Vsaj do konca poti bodite pazljivejši!«

»Vi pa znosnejši, gospod Gaber?«

Toda komaj sem izrekel željo do konca, je prav v ovinku že škrtnilo. Odkrito ti povem, oče, da sem se ustrašil...

To ste storili namenoma, »je zakričal.

Nisem storil namenoma, oče. Zgradba je bila stara, stopnišče ozko, miza težka, jaz pa na koncu potrpljenja.

Spominjam se, kako smo nalagali gnoj na voz in ga nato trosili po travnikih in njivah. Saj je smrdečo, nič ne rečem, toda tale stvar zadaj za menoj mnogo bolj smrdi. Da, oče, ta za menoj mnogo bolj smrdi. Zdi se mi, da gnije znotraj in gnitje znotraj strašno smrdi.

V tretjem nadstropju sem postavil mizo na tla in pogledal valpta Gabra.

Tudi on me je pogledal. Pa sva se gledala: on mene, jaz njega. Potem je on povesil glavo, jaz pa tudi. Potem sem spet jaz dvignil glavo, on pa tudi in sva se spet gledala: jaz njega, on pa mene. Potem sem se zarežal, on pa ne, on je sklonil glavo, jaz pa ne.

»Se izživljate, kajne?« sem ga vprašal.

Pa je spet dvignil glavo in videl sem trpeč izraz na njegovem obrazu.

»Molčite,« je kratko rekel.

Da, da, da oče, v molku je modrost. Molčati bi se moral naučiti, kot stara bukev gori v Malem vrhu. Kadar ves gozd mol-

či, tudi ona molči in kadar ves gozd šumi, tudi ona šumi. Torej molči, kadar vsi molčijo in govori, kadar vsi govorijo. To pomeni varnost, kajne oče.

Gabru se nisem več režal. Tudi on je človek s slabimi in dobrimi lastnostmi. Skoraj sem bil že pripravljen, da bi se mu opravičil in tudi umiril sem se nekoliko, ko so me zaklale njegove besede: »Prisegam, da bo šel nekdo iz podjetja: vi ali pa jaz in gotovo boste to vi!«

»O gospod Gaber, o tem pa ni nobenega dvoma. Samo če bi šli vi, bi vam bilo strašno težko, meni pa ne bo.«

Ja, no ja, saj meni je to že domače, oče, da hodim od hiše do hiše. Da me naganjajo, ali se pa sam.

»Ali boste že nesli mizo naprej ali ne!« se je spet oglasil Gaber.

»Nameravam dolgo, dolgo počivati. Lahko greste na kavico.«

Ni šel, niti ni odgovoril. Ta človek me je gotovo strašno sovražil, ali pa neizmerljivo zaničeval.

Oče, se spominjam, kako sva včasih obstala in prisluhnili nenaadnemu kriku živali iz gozda. So bili to kriki, porajajoči se iz trpljenja živali ali velika stiska. Nato si me vedno potrepljal po rami in rekel, da je to življenje in da poleg krikov veselja obstajajo tudi kriki trpljenja. Tedaj se nisem poznal teh dvojnih krikov, sedaj jih pa že.

»Dolgo, dolgo bom počival,« sem zamrmral bolj zase, vendar me je valpet Gaber slišal in rekel. »Dolgo, dolgo se bom veselil.«

»Torej jaz bom počival, vi gospod Gaber se boste pa veselili. Ha, se boste zato veselili, ker bom jaz počival?«

»Veselil se bom šele potem, ko vas ne bom več videl v tej hiši.«

Ne, ne, s temi besedami me ni ganil. Že v prvem nadstropju sem sklenil, da bom odšel od te hiše. Gabru si ne bo treba prizadevati. To prekleto mizo bom še zanesel v četrto nadstropje, potem pa grem. Stole naj pa kar sami znosijo. Upam, da bodo zmogli. Če ne bo šlo drugače, naj pa štirje nesejo en stol. Saj je dovolj teh lenuhov v tej hiši.

Natovoril sem si mizo na ramena in šli smo proti četrtemu nadstropju: miza, gospod Gaber in jaz, Gašper Ravnik.

Že na tretji stopnici sem zaslišal glas gospoda Gabra: »Zapomnite si še enkrat, da je zid sveže prepleksan.«

Ta hudič pa zna trpinčiti človeka, sem si mislil in neka čudna nervoza se me je polotila. Hitreje sem se začel vzpenjati po stopnicah.

»Pazite ovinek! Do sedaj ste še vedno v ovinku odrgnili zid?«

O ta prekleti valpet, prav v četrtem nadstropju me bo do konca razjezil, ko sem že upal, da se bo še kolikor toliko srečno končalo.

Napetost v mojem telesu je še naraščala. Tedaj pa je tudi miza udarila v zid. Slišal sem celo omet, ki je padel na tla.

»Kaj vam nisem rekel, da pazite v ovinku, kmet zarukani.«

Kmet zarukani, je dejal in on je imel to za žaljivko. Kmeta psuje, kmeta, ki mu prideluje hrano, da ima kaj jesti. Ti prekleti slinec uradniški. Vidiš, oče, kmeta je psoval, kmeta! Veš kakšen bes me je popadel. Kakšno strahotno moč sem občutil v sebi. Tudi tisto staro bukev gori v Malem vrhu bi izruval, če bi mi lepotica storila kaj zalega.

Po stopnicah navzgor sem šel kot tank. Omet se je krušil. Miza je hreščala. Nič več nisem pazil in ko sem prišel na vrh, sem treščil mizo ob tla. Počilo je, pravzaprav zabreščalo.

Konec je tega prekletega poniževalnega vzpona v četrto nadstropje. Zgoraj sem se obrnil in zarjul proti valptu Gabru, ki se je približeval: »Molči, valpet!«

Ampak ta hudič je še kar naprej rinil v nesrečo.

»Razbili ste mizo!« je zakričal.

Šel je mimo mene z drobnimi koraki in se ustavil pri mizi in si jo začel ogledovati.

Oče, miza mu je bila pomembnejša od človeka. Če bi te v tistem trenutku zagledal, bi padel predte in ti poljubil po znojno smrdeče noge ter te prosil, da me vzameš domov. Ampak noge so ti pa res vedno smrdele, najbrž zaradi gumijastih škornjev, od katerih se nisi mogel nikdar ločiti. Nezdružba obutev, je to, veš. Da, miza mu je bila pomembnejša od človeka. Ti prekleta baraba, kaj res ne ve, kako občutljivo bitje je človek.

»Razbil bom tudi tvoj omedleni gobec!« sem spet zarjovel.

Kakšne grobe besede sem izrekel, oče, nevredne človeka.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 84. seji 8. maja obravnaval predlog združitve maloprodajne dejavnosti v delovni organizaciji Živila Kranj. Ocenil je analizo stanja na področju oskrbe z vodo v občini Radovljica ter potrdil programsko zasnovano turističnega kompleksa Mlino na Bledu. Sprejel je predlog za manjši odmak od urbanističnih dokumentov v središču Radovljice pri Grajskem dvoru ter pretresal več premoženjsko pravnih zadev in imenoval inšpektorja parnih kotlov.

V hotelu Jelovica na Bledu je bila 15. maja volilno programska skupščina ZZZB NOV občine Radovljica. Ob polnoštevilni udeležbi delegatov in gostov so tekle razprave o delu občinske organizacije in delovnih teles ZZZB NOV v zadnjih dveh letih. Gradivo je predsedstvo občinskega odbora že predčasno potrdilo in predlagalo tudi sklepe, ki so jih delegati z dopolnitvami tudi sprejeli na skupščini. Na skupščini so potrdili nadaljnji dveletni mandat predsedniku Slavku Staroverskem, podpredsedniku Leopoldu Pernušu in tajniku Francu Arhu. Sprejeli so tudi akcijski program občinske organizacije ZZZB NOV in njenih teles za leto 1984.

V sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici je bila konec aprila programska volilna seja medobčinskega sveta zveze sindikatov za Gorenjsko. V razpravi je bilo največ poudarkov na pomanjkljivosti sistema delitve dohodkov in OD, pri zaposlovanju pripravnikov ter na težavah v zdravstvu, izobraževanju, tekstilni industriji, gradbeništvu in turizmu. Za novega predsednika medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko so izvolili Ivana Torkarja iz Kranja.

Predsedstvo OK ZKS Radovljica je na drugi seji 8. maja podrobno razpravljalo o nalogah ZK, pri prizadevanjih za uresničevanje dolgoročnega programa stabilizacije. Člani predsedstva so nato sprejeli osnutek dopolnil programskih usmeritev občinske organizacije ZK in razčlenili kadrovska in vsebinska vprašanja dela komisij predsedstva, sprejeli zadolžitve članov predsedstva in se dogovorili za sklic posveta sekretarjev osnovnih organizacij ZK ter o vključevanju v delo ZK absolventov enoletne politične šole CK ZKS.

Od 4. do 8. maja je bilo na Bledu že 17. tradicionalno mednarodno srečanje pisateljev. Ta srečanja organizira slovenski PEN klub ob finančni podpori Kulturne skupnosti Slovenije. Letošnje srečanje je bilo namenjeno temi Orvelovega leta.

Na 20. seji predsedstva občinskega sveta ZSS Radovljica 9. maja so obravnavali poročilo o delu pravne posvetovalnice in poročilo družbenega pravobranilca samoupravljanja v občini Radovljica. Razpravljali so tudi o skupščinskem gradivu za DPZ občinske skupščine, ki bi zasedal 30. maja. V zvezi s tem so sprejeli stališča, ki jih bo zastopala delegacija v tem zboru.

Sto avstrijskih žensk je v začetku maja v okviru materinskega dne obiskalo Slovenijo in si v štirih dneh ogledalo večja mesta in turistične kraje. Bile so tudi na Bledu, kjer so jih pozdravili krajevni predstavniki.

Januarja 1984 je bilo v občini Radovljica zaposlenih v združenem delu 12.295 delavcev, kar je poldrugi odstotek več kot v istem obdobju lani. V gospodarstvu je bilo 10.951 ali 1,7 % več delavcev, v negospodarstvu pa 1.344 ali 0,4 % manj delavcev kot lani.

Skupščina in DPO radovljiške občine so v aprilu z javnim pozivom obvestile vse OZD, TOZD, KS in občane k zbiranju denarnih prispevkov za prizadete kraje pobratene občine Brus v Srbiji. Po zadnjih podatkih je v tej občini zaradi potresa škoda ocenjena na 930 milijonov din. Denarne prispevke lahko vsakdo, tudi iz krajev izven občine, nakaže na žiro račun SDK Kranj — podružnica Radovljica št. 51540-789-53690.

Na 9. seji skupščine Kulturne skupnosti Radovljica 8. maja so delegati sprejeli pobudo zbora KS in zbora ZD OS Radovljica za odkup Linhartove rojstne hiše v Radovljici in potrdili kandidature nosilnih funkcij skupščine in obeh zborov skupnosti za naslednji dve leti. Obravnavali in potrdili so poročilo o uresničevanju programa za leto 1983 in zaključni račun skupnosti za leto 1983. Sprejeli so program dela skupščine za leto 1983, začasni finančni plan Kulturne skupnosti ter periodični pregled prihodkov in odhodkov za prvo tromesečje 1984. Presojali so dejavnost LRP Triglav Jesenice in se seznanili s potekom ustanavljanja delovne skupnosti skupnih služb SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica.

Na aprilski seji skupščine krajevnih skupnosti Radovljica so ob 70-odstotni udeležbi delegati sprejeli zaključni račun in delovno poročilo sveta in delovnih teles za 1983 ter finančni načrt in program dela sveta in vseh delovnih teles krajevnih skupnosti za leto 1984. Namesto umrlega Milana Cizeja so za člana sveta izvolili Janeza Pristavca. Sprejeli so tudi dopolnila statuta KS, ki ga bodo dali v javno razpravo.

Čeprav v Elanovi TOZD Plastika v Begunjah januarja niso imeli kar pet delovnih dni potrebne surovinske smole in četudi je v februarju to TOZD močno prizadelo vetrovno neurje, kar je povzročilo obakrat precejšen izpad proizvodnje, je bil proizvodni plan do 30. aprila v celoti dosežen. To je bilo mogoče zaradi izredne požrtvovalnosti vseh delavcev, ki so prišli na delo tudi v prostih sobotah.

Po statističnih podatkih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo OS Radovljica, ki so objavljeni na začetku maja, so OZD v občini januarja in februarja letos izvozile na tuje za 600.940 tisoč din blaga in storitev, kar je 5,3 % več kot lani. Konvertibilni izvoz se je v prvih dveh mesecih 1984 povečal glede na lani v tem času za 28,5 %. Plan skupnega izvoza pa je bil ustvarjen 11,6 % ali 2,5 % nad lanskoletnim.

Vrednost uvoženega blaga v OZD radovljiške občine v obdobju januar—februar je znašala 278.981 tisoč din, oz. 7,3 % manj kot v enakem obdobju lani. Od vsega uvoza je bilo 84,5 % s konvertibilnega področja. Letni plan uvoza je bil v OZD izpolnjen v dveh mesecih 9,6 %.

Bruto OD delavcev v OZD radovljiške občine so januarja 1984 v primerjavi z januarjem 1983 narasli za 40,8 %, čisti OD pa za 45,9 %. V negospodarstvu so bruto OD zaostajali za 4,8 indeksske točke. Mesečni čisti OD delavcev v OZD je bil v gospodarstvu 21.639, v negospodarstvu 22.175 din. Dejanski oz. realni OD so bili januarja v gospodarstvu nižji od lanskoletnih za 9,4, v negospodarstvu pa 12,2 %.

Na prvomajskem taboru na Šobcu je na dopoldanski svečanosti predsednik skupščine občinske raziskovalne skupnosti Radovljica ing. Jurij Hočevnar podelil letošnja priznanja skupnosti najuspešnejšim inovatorjem v združenem delu radovljiške občine. Prejeli so jih: Franc Dežman, Franc Frelih, Jože Miklič, Franc Murn, Peter Vogelcnik, Cveto Štular, Jože Harinski in Franc Lužnik iz Verige Lesce ter Nevenka Krmpotič, Andrej Robič, Jože Berce, Miha Finžgar in Vinko Jerala iz Elana Begunje.

membrnih muzejskih hišah in umetnostno-zgodovinskih spomenikih je seniške občine.

Zapisnik s sklepi bodo poslali vsem turističnim društvom, Gorenjski turistični zvezi in Turistični zvezi Slovenije ter izvršnemu svetu Skupščine občine. Slednjemu s pripombo, da iz zbranih sredstev turistične takse nakažejo akontacije za delovanje turističnih društev po predvidenih programih.

B. B.

OBRAMBNI DAN V OŠ ŽIROVNICA

Pred prvomajskimi prazniki smo imeli obrambni dan. Razdeljeni smo bili v petčlanske skupine. Bila sem v skupini s prijateljico, ki je bila vodja, jaz pa zapisnikar. Skupine so odhajale vsakih pet minut. Dali so nam zemljevid, da si ogledamo, kje bo potekala naša pot. Na kontrolnih točkah smo reševali naloge iz zgodovine NOB, iz orientacije, različne opazovalne naloge, metali smo kamenje v cilj. Mnogo nalog smo rešili na pamet kar med potjo. Sošolec se je sklonil, jaz pa sem napisala odgovor na njegovem hrbutu.

Nekaj metrov pred ciljem smo v nosila položili »ranjenca«. Nosila smo izdelali iz vej srobota — le iz stvri, ki smo jih našli v naravi. Na cilj smo oddali dnevnik orientacijskega pohoda.

Tekmovali smo prav vsi, zato je bilo po vseh pobočjih Rebra in po stezah v okolici šole polno naših ekip. Tekmovanje smo končali opoldne. Učenci 7. in 8. razredov so se nam kar smilili, tako so bili utrujeni. Najboljše tri ekipe bodo zastopale našo šolo na občinskem tekmovanju.

Po kosilu je bila proslava v počastitev dneva OF in 1. maja s kulturnim programom in razglasitvijo rezultatov. Bila sem zadovoljna, saj smo bili prvi.

Mojca Dolžan, 5. b
COS Gorenjski odred
Žirovnica

V prvih dveh mesecih letos je turistične kraje radovljiške občine obiskalo 32.059 gostov, kar je 8,5 % manj kot lani. Tujcev je bilo 3.479, od teh nad 66 % v hotelih, za 43,2 % več kot lani.

Nočitev v občini Radovljica je bilo v prvih devetih mesecih 1984 kar 8 % manj kot lani v tem času. Našteli so jih 180.216, od teh tujih 16.533. Tuji gost je bival pri nas povprečno 5,5 dni, domač pa 5 dni.

Konec aprila je bila na Bledu 11. konferenca rejcev rjavega goveda. Na njej je sodelovalo nad 150 udeležencev iz Avstrije, Italije, ZR Nemčije, Švice, Francije, Turčije, Jugoslavije ter iz Avstralije in Nove Zelandije. V Sloveniji je že dobra tretjina vse govedi rjave pasme, temu primerna pa je tudi mlečnost.

V dogovoru s poslovno turistično skupnostjo Bled je Delavska univerza v marcu in aprilu na Bledu organizirala štiri seminarje za turistično usposabljanje gostinskih delavcev in en seminar za turistične delavce iz poslovalnic in recepcij. Poprečna udeležba na seminarjih je bila nad 30 slušateljev. V Stari Fužini pa je v sodelovanju s TD Bohinj — Jezero pripravila seminar za zasebne lastnike turističnih sob, ki ga je obiskalo nad 50 ljudi.

Delavska univerza je v svoji predavalnici organizirala 19. in 20. aprila dva seminarja za usposabljanje članov samoupravne delavske kontrole iz delovnih organizacij v občini. 18. aprila je bil poseben seminar za odbore samoupravne delavske kontrole Hotelskega turističnega podjetja Bled, 26. aprila pa za odbore Elana v Begunjah. Udeležba je bila na vseh seminarjih zelo dobra.

Letošnja tretja številka Obzornika — Indok centra Radovljica, ki je izšla zadnji dan aprila v 1500 izvodih, je v celoti posvečena 23. sejam zborov občinske skupščine Radovljica. Poleg delegatskega gradiva za seje je objavljena v Obzorniku problematika cestnega gospodarstva in povzetek srednjeročnega programa razvoja Triglavskega narodnega parka. Objavljen je tudi poziv skupščine in DPO občine Radovljica vsem OZD, KS in občanom za sodelovanje pri zbiranju denarja za prizadete prebivalce pobratene občine Brus.

Za prvomajske praznike je spet izšlo Glasilo KS Podnart, desetič do sedaj. Tudi tokratna številka prinaša zelo pestro izbir prispevkov in fotografij iz življenja in dela občanov ter organizacij v tej krajevni skupnosti. Poročanje je namenjeno poročilom o delu in finančnem poslovanju v letu 1983 ter programu KS v letu 1984.

Na 33. letni skupščini Zveze čebelarских društev Slovenije, ki je bila konec aprila v Ljubljani, je prejel najvišje priznanje — odlikovanje Antona Janše I. stopnje Čebelarstvo društvo Radovljica. Enakega priznanja pa je bil deležen tudi predsednik društva Severin Golmajer iz Radovljice.

Štafeto mladosti so od škofjeloških nosilcev sprejeli na Jamniku 11. maja mladinci iz Kroke. Štafeto so nato preko Kamne gorice, kjer se je pridružila tudi lokalna jelovska štafeta, prenesli v Radovljico, kjer so ji na Linhartovem trgu pridrili prisrčen sprejem s kulturnim programom. Od tu je štafeta krenila na Bled in v Gorje, na Poljanah pa so jo prevzeli mladi iz jeseniške občine. Pozno popoldne je prispela v Rodine, od koder so jo begunjski mladinci nosili do Srednje vasi pod gorami. Tam so jo prevzeli mladinci iz Trzica. Povsod so nosilec pridrili lepe sprejeme, v Radovljici pa je bil na Linhartovem trgu celodnevni program mladih kulturnih skupin.

VESELO NA DELO ...

Že precej časa je minilo, odkar je veter z orkansko močjo rušil po Gorenjski. Tudi naši šoli ni bilo prizanešeno. Pogled nanjo je bil tistega februarkega jutra precej klavrn. Krog in krog so ležali razmetani kosi opeke, deli žlebov, črepij ... Od časa do časa je s strehe priletela na tla opeka, saj veter še ni popustil. Čeprav učenci izkoristimo vsako priložnost, da nam odpadke kakšna ura pouka, takrat nismo z veseljem odhajali domov. Kar nismo mogli odtrgati pogleda od razkrite šole.

Veter se je polegel, a posledice so ostale. Škoda na šoli je bila velika, streha skoraj uničena, žlebovi na več mestih potrgani, okolica šole pa vseprej kot urejena. Že takrat smo v grobem počistili okolico. Prišli so delavci in šolski prostor se je spremenil v gradbišče. Delavci so v celoti zamenjali kritino na šoli, popravili žlebove in kjer so v strehi prej zijale luknje, so jih zakrpali.

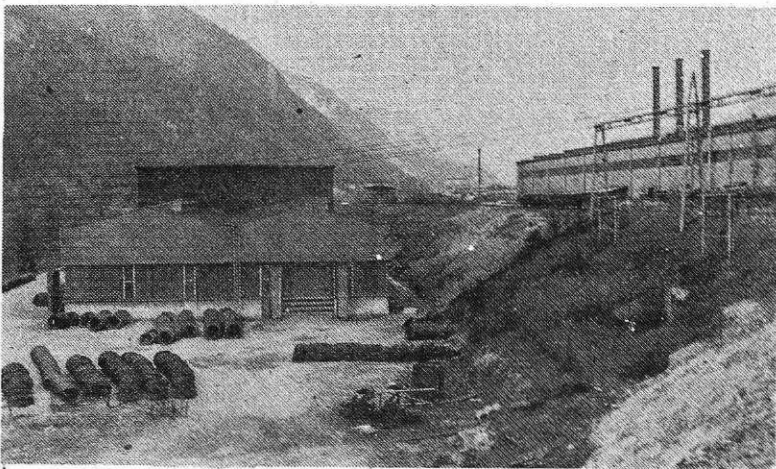
A okolica naše šole je bila še vedno podobna gradbišču. Odločili smo se za delovno akcijo. Še preden smo akcijo začeli učenci, so ogromne kope opeke odpeljali s kamijoni. Končno je prišel petek, 4. maja. Učenci sedmih in osmih razredov smo po kosilu počistili našo okolico. Razdelili smo orodje in se zvrstili po skupinah. Treba je bilo odpeljati večje od-

padke, pomesti, pograbit in še in še. Fantje so se lotili težjih del. Ena skupina je urejala šolski vrt, druga zlagala opeko, tretja nalagala na traktor odpadke, četrta zažigala velike kope smeti. Dekleta smo pograbile vse travnate površine in pometle okolico šole. Po dveh urah trdega dela so se pokazali rezultati. Šola je zopet dobila pravo podobo.

Tudi kuharice med tem časom niso počivale, saj nas je po končanem delu v jedilnici čakala malica.

Danes zjutraj smo prihajali v šolo tako kot vedno. Nikjer več ni videti posledice vetra. Le nova streha se lepo vidi s ceste.

Marjana Drolc, 8. a
COS Gorenjskega odreda
Žirovnica

Jeklovlek (foto I. Kučina)

PESTER DNEVNI RED NA SEJI IO OBČINSKE TURISTIČNE ZVEZE

Na drugi seji izvršnega odbora občinske turistične zveze Jesenice so govorili in sklepali o ovrednotenih programih dela in finančnih načrtih turističnih društev v letošnjem letu, o ceniku za tujske sobe pri zasebnikih in o tekočih zadevah, o katerih je bil potreben ustrezen dogovor.

Po pregledu načrtov dejavnosti turističnih društev niso imeli pripomb na finančni načrt Turističnega društva Rateče. Za Kranjsko goro so menili, da v finančni načrt ne more biti vključeno urejanje prostora novega pokopališča in televizijskega pretvornika, ker se sredstva, zbrana od turistične takse, ne morejo uporabljati za takšne namene. Sklenili so, da je treba načrt popraviti in sredstva predvideti za tekmovalanje za pokal Vitanc, Mojstrani je bilo priporočeno, da dodatno upošteva urejanje »Triglavskega gaja«. Za Jesenice so ugotovili, da v načrtu ni predvidenih sredstev za nov prospekt, ki naj bi se pripravil skupno s Planino pod Golico in Žirovnico. Dogovorili so se, naj se to financira iz tako imenovane solidarnostnega sklada, ki naj bi se v okviru sredstev formiral pri občinski turistični zvezi. Razveseljivo obsežen program dela so sprejeli pri TD Žirovnica, v katerem so predvideli, da bodo 920 tisoč din za njegovo realizacijo ustvarili sami, 200 tisoč pa naj bi dobili iz skupnih sredstev turistične takse.

Pri obravnavi cenika za zasebne turistične sobe so se dogovorili, naj bo enoten, razen za območje Jesenic, kjer naj bi bile cene za približno 50 din nižje. Osnovna cenika je višina, ki so jo predlagali za Kranjsko goro. Ta je nekoliko nižja, kot jo je predvidel Bled. Cene se gibljejo od 210 din v tri in več posteljni sobi IV. kategorije, do 400 din v enoposteljni sobi I. kategorije. Te cene veljajo za prenočevanje najmanj tri dni. V primeru krajšega bivanja se cene povečajo za 70 din, za 30 din pa znižajo v predsezoni, to je v času od 1. aprila do 30. junija in od 1. septembra do 20. decembra. Cena za zajtrk naj bi znašala 120 din.

V zvezi s pripravo prospekta Jesenic, Planine pod Golico in Žirovnice so ugotovili, da je besedilo v glavnem zbrano, potrebno pa je še ustrezno slikovno gradivo. Pridobiti je treba tudi najboljšega ponudnika za izdelavo. Zaradi ureditve pregleda nad porabo sredstev turistične takse v lanskem letu morata ustrezne podatke zvezi poslati še TD Mojstrana in Rateče.

Dopis Turistične zveze Slovenije, v katerem poziva na tekmovalanje za najbolj urejene turistične kraje, so izročili komisiji za varstvo okolja, ki bo skrbela za izvedbo tekmovalja in ocenila posamezne kraje. Prebivalci so bili o tem obveščeni v Železaru in prek radia Triglav Jesenice. Ker komisija za turistično vzgojo in izobraževanje pri gorenjski turistični zvezi ne deluje, kot je treba, so zamenjali nekatere člane. Med drugim tudi člana, ki zastopa jeseniško občino.

Izvršni odbor je soglašal, da recepcije in turistični informativni biroji prejemajo tedensko turistične informacije Slovenije, katere naj bi v bodoče prejemala tudi vsa turistična društva. Kulturna skupnost je zvezi in izvršnemu svetu Skupščine občine priporočila, naj se ob vstopih na Jesenice in v turistična naselja postavi vljudnostne napise, kot so »dobrodošli«, »nasvidenje« in podobno. Zaželeni so tudi vidnejši kazipoti za Pristavo, Plavški rovt, Planino pod Golico, v doline pod Triglavom, Planico in podobno. Imenovali so predstavnika zveze, ki bo sodeloval v razgovorih in sprejemu stališč, ko bo o tem razpravljal izvršni svet Skupščine občine.

Kompasu v Kranjski gori in na Bledu bodo priporočili, naj pri oblikovanju programa poldnevni izletov upoštevata tudi Vodnik po po-

OB 15-LETNEM JUBILEJU DRUŠTVA INVALIDOV

Sobota, 12. maja, je za člane Društva invalidov Jesenice minila v delovnem in prazničnem vzdušju, kajti društvo praznuje letos 15-letnico delovanja. Samostojno društvo je bilo ustanovljeno 24. junija leta 1974, pred tem pa so bili invalidi jeseniške občine organizirani v podružnici medobčinskega društva telesnih invalidov Gorenjske. To društvo je bilo ustanovljeno 18. oktobra leta 1969 v Kranju, kasneje pa se je preselilo na Jesenice. Danes Društvo invalidov Jesenice združuje 1409 članov in je po pestrosti in vsebini dela ter stalni skrbi za reševanje problemov invalidov eno najbolj aktivnih v Sloveniji.

V soboto dopoldne so se delegati najprej zbrali na letni skupščini, kjer so ocenili delo v preteklem obdobju in si začrtali smernice aktivnosti za naprej. Poleg delegatov društva iz posameznih krajevnih skupnosti ter aktivov zaposlenih invalidov Železarn ter Gradisa so bili navzoči tudi predstavniki sosednjih gorenjskih društev, Zveze društev invalidov Slovenije, pobratenega društva Ravne na Koroškem, družbenopolitičnih organizacij, Skupščine občine Jesenice in drugih organizacij. Ker je bila skupščina bolj slavnostna, ni manjkalo pozdravov in čestitk ob jubileju, precej pozornosti pa so namenili tudi aktualnim vprašanjem invalidov, ki se jih bodo morali lotiti še z večjo vneto in odgovornostjo. Tako je bilo slišati več zanimivih mnenj, kritičnih misli in tudi pobud. Razpravljalci so menili, da je za delovne invalide treba skrbeti, da bodo na svojih oziroma podobnim, in primernih mestih ostali kar največ časa. Le tako bodo ostali še naprej enakovredni člani družbe, ne bodo odmaknjeni od svoje delovne in prijetne sredine. Takrat, ko se išče primerna nova zaposlitev za invalide, je treba pokazati vse razumevanje in odprti srce za človeka, ki je še vedno enakovreden član naše samoupravne socialistične družbe. Skupna prizadevanja morajo stremeti k temu, da bo invalidov čimmanj. Železarsko mesto, težka industrija, premajhna varnost pri delu, to so glavni vzroki, da število invalidov v jeseniški občini narašča. V razpravi so tudi opozorili na stanovanjske probleme, predvsem zato, ker še vedno ni ustrezno zgrajenih stavb, da bi težji invalidi imeli nemočen in olajšan vstop in gibanje. Ta problem ni rešen tudi za ogled kulturnih prireditev, prav tako ni rešen status paraplegikov. Rešeno tudi ni vprašanje participacije za invalide prve kategorije, v posameznih občinah so neskladja glede različnega vrednotenja invalidnosti po operaciji oziroma po zdravljenju in še bi lahko naštevali.

S temi problemi, pobudami in z že začeti akcijami bodo še obogatili program dela, ki so ga sprejeli na sobotni skupščini. Kot vsako leto je program tudi tokrat bogat in obsežen, glavni poudarek pa je dan socialni, rehabilitacijski in zdravstveni dejavnosti, rekreaciji in športu ter kulturni in izletniški dejavnosti.

Na skupščini so sprejeli nov statut društva ter izvolili nov izvršni odbor, člane komisij ter imenovali poverjenike v vseh krajevnih skupnostih v jeseniški občini. Za predsednika društva so ponovno izvolili Marico Potočnik.

V soboto popoldne je bila še proslava z bogatim kulturnim programom v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku, ki so jo pripravili v počastitev mednarodnega dneva invalidov. Slavnostni govornik je bil podpredsednik občin-

skega sveta zveze sindikatov Jesenice Berti Brun, v kulturnem programu pa so nastopili: moški pevski zbor Vintgar z Blejske Dobrave, pionirska folklorna skupina DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela, recitatorji osnovne šole Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela in folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Tako na proslavi kot tudi na skupščini društva so podelili več priznanj najbolj aktivnim članom ter nekaterim drugim društvom in organizacijam za pomoč in sodelovanje v teh letih. Plaketo društva so prejeli: Zveza društev invalidov Slovenije, občinski svet zveze sindikatov Jesenice, Društvo invalidov Ravne na Koroškem, Društvo invalidov Murska Subota, Društvo invalidov Radovljica, Društvo invalidov Kranj, aktiv zaposlenih invalidov Železarn, Rudi Makra, Alojz Rebolj, Izidor Zupan, Marija Klinar, Jože Bulovec, Silvo Hostnikar (posmrtno), Marica

Potočnik in DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela.

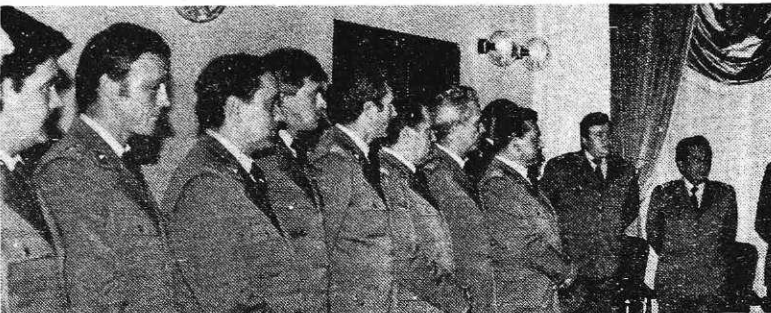
Jubilejna pisna priznanja so prejeli: folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, radio Triglav Jesenice, uredništvo Železarn, Gasilsko društvo Jesenice-mesto, Skupnost socialnega varstva Jesenice in Janko Rabič.

Za organizacijska prizadevanja pri spodbujanju in uresničevanju pravic invalidov so priznanja prejeli: Zveza za rekreacijo in šport invalidov Slovenije ter društva invalidov Tržič, Škofja Loka, Kamnik, Domžale in Laško.

Za prizadevanja, aktivno in požrtvovalno delo pri razvoju in uresničevanju programa dela društva so jubilejna priznanja prejeli: Viktor Eleršič, Franc Iskra, Danica Hostnikar, Mira Orel, Joža Vucela, Marica Zupančič, Janez Iskra, Jože Mrovljec, Anica Fon, Vinko Oman, Janez Čerin, Angelca Jagodic, Srečko Zima in Darko Krakar. Priznanja so prejeli še Francka Kelih, Marija Heberle in Mirko Šebat.

Naj še omenimo, da je pri organizaciji lepega jubileja Društva invalidov Jesenice pokazal razumevanje in nudil pomoč občinski svet zveze sindikatov Jesenice, ki je tudi prevzel pokroviteljstvo nad jubilejno proslavo.

J. R.

Ob 13. maju — dnevu varnosti, je predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih pripravil sprejem za predstavnike organov za notranje zadeve. Udeležili so se ga predstavniki uprave za notranje zadeve Kranj, postaje milice Jesenice in oddelka v Kranjski gori, postaj mejne milice Jesenice, Rateče in Korensko sedlo ter predstavniki Skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij jeseniške občine. Vsem, ki skrbijo za varnost, se je zahvalil za trud in odgovorno delo, ki ga opravljajo na številnih področjih ter jim čestital ob letošnjem prazniku in 40-letnici varnostne službe nove Jugoslavije. Franc Brelih je izročil tudi knjižne nagrade posameznikom za dolgoletno uspešno delo v organih za notranje zadeve. Prejeli so jih: Milič Martinović, Ivan Škantar, Radomir Cvetanović, Jože Ajdišek. (Tekst in foto: J. Rabič)

UPOKOJENCI Z NIZKIMI POKOJNINAMI IN SAMOPRISPEVEK

Na Jesenicah oziroma v občini Jesenice je po podatkih 31. decembra 1983 živelo 5.019 upokojencev, od tega je 2.471 starostnih s povprečno pokojnino v višini 12.751 din. Upokojenci jeseniške občine so med 65 slovenskimi občinami po povprečni višini pokojnine na 27. mestu, ali za 393,00 dinarjev pod slovenskim povprečjem. Seveda pa se ta številka z vsakim povišanjem pokojnin veča.

Od zadnjega povišanja pokojnin, ki je bilo izplačano 1. aprila 1984, prejema manj kot 10.300 dinarjev pokojnine 320 starostnih upokojencev ali 13,3 %. Ker je med njimi precej takih, ki morajo s to pokojnino živeti še ženo, je njihova socialna varnost ogrožena, čeprav so morali za tako nizko pokojnino delati več kot 35 let. S prvim aprilom je bila določena tudi nova višina pokojnine 10.080 din, ki upravičuje varstveni dodatek. Do 31. decembra 1983 je prejelo varstveni dodatek 66 starostnih upokojencev, ki so oproščeni tudi plačevanja krajevnega samopriskpeva. Število prejemnikov varstvenega dodatka po 1. aprilu 1984 ni znano.

Po občinskem odloku pa so oproščeni samopriskpeva vsi upokojenci, ki prejema manjšo pokojnino kot 8.420 din, če pa morajo s pokojnino vzdrževati še kakšnega člana družine, so oproščeni krajevnega samopriskpeva, če njihova pokojnina ne presega na vzdrževanega člana 5.474,00 dinarjev. Ta odlok je bil sprejet leta 1983 na osnovi dohodka za leto 1982. Od leta 1982 pa do 1984 so se življenjski stroški dvignili prav gotovo precej več, kot so se v tem času povečale pokojnine, zato je življenjski standard tem upokojencem občutno padel. Zato je prav gotovo krivično, da te upokojence bremenimo še s krajevnimi samopriskpevi. Potrebno bi bilo, da se z odlokom spremeni višina dohodka na družinskega člana upokojenske družine, ki naj bi bila vsaj 7.500 dinarjev na člana družine.

Tudi druga skupina upokojencev, invalidi, niso v mnogo boljšem položaju kot starostni upokojenci. Invalidskih upokojencev je 1.118 s povprečno pokojnino 10.751 dinarjev. S tem povprečjem so na 20. mestu med 65 slovenskimi občinami, vendar so v poprečju za 337,00 dinarjev nad povprečno invalidsko pokojnino v Sloveniji, ker imajo daljšo delovno dobo

kot v poprečju ostali delovni invalidi v Sloveniji. Manj kot 10.300 dinarjev prejema kar 306 invalidskih upokojencev ali 27,3 %. V letu 1983 je prejelo 99 invalidskih upokojencev varstveni dodatek.

Tretja skupina upokojencev pa so družinski upokojenci. Teh je bilo koncem leta 1983 — 1.430 s povprečno pokojnino 8.981 dinarjev. V poprečju so bili na 16. mestu v Sloveniji. Tudi njihova pokojnina je za 311,00 din nad povprečjem v Sloveniji. Manj kot 10.300 din pa od 1. aprila 1984 prejema 482 upokojencev ali 19,7 %.

Zanimiv bi bil podatek, koliko upokojencev vseh treh skupin s to minimalno pokojnino mora vzdrževati še zakonskega tovariša.

Če primerjamo jeseniške pokojnine s povprečnimi pokojninami vseh petih občin v Ljubljani, imajo v jeseniški občini starostni upokojenci za 3.010, invalidski za 654, družinski pa za 1.276 din nižjo povprečno pokojnino.

Pri vsem tem pa moramo upoštevati, da so delavci v Železarni na Jesenicah, ki so danes upokojenci, kot tudi ostali delavci, imeli šestdnevni delovni teden, da so delali veliko nadur in od tega plačevali tudi prispevek za pokojninsko-invalidsko zavarovanje, sedaj pa so s svojimi pokojninami pod povprečno pokojnino v Sloveniji. Mnogi so delali več kot štirideset let. Vse to jih postavlja v enak položaj z rudarji, katerim bo skupščina Pokojninsko-invalidskega zavarovanja Slovenije ob koncu maja povečala pokojnine za določen odstotek. Ponovno poudarjam, da so ti isti železarji, ki so šli v pokoj v času, ko se jim je pri izračunu desetletnega poprečja osebnega dohodka štel čas, ko smo morali del svojega osebnega dohodka nameniti za gradnjo valjarn bluming-štel in za pokrivanje izgub v letih 1967, 1968 in 1969, še posebej prikrajšani pri pokojninah ter bodo vseskozi prejemali nižje pokojnine. Stane 10rkar

ZBIRALNA AKCIJA OBLAČIL, POSTELJNINE IN ŠOTOROV 24. MAJA OD 17. DO 19. URE

Tudi letos bo zbiralna akcija oblačil, obutve in posteljnine ter šotorov potekala v Sloveniji v istem času, to je 24. maja od 17. do 19. ure. V občini Jesenice bo akcija potekala enako kot prejšnja leta. Oblačila, obutev, posteljnine in šotore bodo občani lahko oddali na zbirna mesta kot v letu 1983, to je na zbirnih mestih, ki jih določijo organizacije Rdečega križa po naseljih.

Občane predvsem prosimo, da pregledajo otroško garderobo in podarjene oblačila in obutev, katere ne potrebujejo več, Rdečemu križu, saj je v zadnjem času za ta oblačila vedno več prošelj.

Podarjene predmete, prosimo, povežite in zavijte ali zložite v kartone, da se pri prenašanju in prevozu ne zamažejo ali celo poškodujejo.

Za solidarnost in pomoč se organizator vsem darovalcem iskreno zahvaljuje.

Občinski odbor RK Jesenice

MESEC NARCIS V PLANINI POD GOLICO

Prireditve v okviru meseca narcis v Planini pod Golico so se začele. V nedeljo je bil izredno lep program, ki ga je vodil Marjan Stare. Prikazali so kmečka opravila, pripravili kulturni program in zabavo s plesom ob zvokih ansambla »Caravelle«.

V soboto ob 20. uri bo v domu v Planini pod Golico predavanje o letopisih Slovenije, nato pa bo zabava s plesom, kjer bo igral ansambel Sekardi.

Osrednja prireditve pa bo v nedeljo, 20. maja, z začetkom ob 14. uri. Najprej bo skozi vas povorka kmečkih voz, nato pa bo na prireditvenem prostoru ob gasilskem domu kulturni program. Na sporedu bo recitacija ob spremljavi citer, nastop folklorne, nato pa volitev lepotic narcis. Sledila bo zabava s plesom, igral pa bo ansambel »Caravelle«.

Če bo vreme lepo, pričakujejo veliko izletnikov iz raznih krajev Slovenije. Turističnemu društvu Jesenice so najavili prihod izletnikov iz Tito-vega Velenja, Maribora, Celja in Koroške. Udeleženci bi namreč radi videli bele poljane dehtečih narcis. To pa je tudi glavni namen, da se ta izjemna naravna lepota predstavi čim širšemu krogu ljudi, kar bo najboljša propaganda za nadaljnji razvoj turizma na tem področju. Za prevoz udeležencev je preskrbljeno.

V soboto, 26. maja, ob 20. uri bo v domu v Planini pod Golico prikaz Karavank in rudarjenja pod Golico, nato pa bo razgovor o vodenju izletnikov na Golico in bližnje vrhove. Večer bodo sklenili s plesom. Spet bo igral ansambel Sekardi z Jesenic.

V nedeljo bo tradicionalni izlet na Golico. Udeleženci bodo ob sedmi uri odšli po skupinah na to čudovito razgledno goro. Predvidoma ob 14. uri bo povratek, ko bo v Planini pod Golico zaključek meseca narcis, nato pa zabava s plesom. Igral bo ansambel Sekardi.

Če bi bilo 20. maja slabo vreme, bo prišlo do spremembe programa in bo volitev lepotic narcis v nedeljo, 26. maja. O tem bodo obiskovalci pravočasno obveščeni.

B. B.

USPELA OČIŠČEVALNA AKCIJA UČENCEV OŠ KOROŠKA BELA

Pred prvim majem so vse osnovne šole na Jesenicah zelo uspešno organizirale in izvedle očiščevalne akcije. Učenci osnovne šole Karavanških kurirjev NOV s Koroške Bele so jo imeli 24. aprila, in sicer v času prve in druge šolske ure. Sodelovali so vsi učenci od 1. do 8. razreda. Temeljito so očistili vse ulice na področju Koroške Bele, Javornika, Podkočne, Blejske Dobrave in glavno cesto od bencinske črpalke na Koroški Beli do bencinske črpalke na Senožetih.

Učenci so pod vodstvom svojih učiteljev in mentorjev skrbno opravili sprejete naloge. Ugotovili so tudi, da je čistoča boljša, da je »divjih« odlagališč iz leta v leto manj in da se odnes prebivalcev do okolja izboljšuje.

Očiščevalne akcije pa imajo predvsem velik vzgojni pomen, saj so si tisti, ki so smeti pobirali, zapomnili, da jih ne smejo odlagati kjerkoli, razen tega pa bodo tudi na druge vplivali, da bodo povsod skrbeli za red in lepo okolje.

B. B.

RAZSTAVA ROČNIH DEL V DOMU DR. FRANCA BERGLJA NA JESENICAH

Za letošnje prvomajске praznike so v domu dr. Franca Berglja na Jesenicah pripravili že peto razstavo ročnih del. Ob otvoritvi so v prijetnem kulturnem programu nastopili člani mešanega pevskega zbora Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar z Jesenic in recitatorji amaterskega gledališča Tone Čufar. Letošnja razstava je bila brez dvoma najbolj kvalitetna. Čudoviti izdelki, predvsem tapiserije, so bili resnično odraz velike prizadevnosti oskrbovank doma in tudi nekaterih oskrbovancev, ki so priskočili na pomoč. V delo so vložili veliko truda. Poprečna starost oskrbovank, ki so pripravile izdelke, je 80 let, kar je najzgovornejši dokaz volje in prizadevnosti vseh. Za izdelavo ročnih del med oskrbovankami in za razstavo neutrudno skrbijo delovna terapevta Karmen Piriš. Letošnjo razstavo so si z zanimanjem ogledali številni obiskovalci, v knjigo vtisov pa napisali veliko lepih in pohvalnih besed. Z ročnimi deli, s čimer si tudi krajšajo čas v domu, bodo nadaljevali, razmišljajo pa tudi, da bi uredili stalno razstavo ter tako prikazali še več izdelkov. (Na-stiki: det oskrbovank doma ob svojih izdelkih. Tekst in foto: J. Rabič)

Z LOVCEM NA IZLETU

V sredo, 9. maja, smo se ob 8. uri zbrali pred šolo. Tovarišica nam je razdelila malico. Nato se nam je priključil lovec Jaka Praprotnik. Skupaj smo odšli po cesti proti Javorniskemu rovtu in na odcepu zavili proti Čopovemu rovtu.

Čez nekaj časa smo se ustavili in lovec nam je pokazal kraj, kjer je bilo pozimi trideset srn in srnjakov. Med potjo smo videli kar tri močera-de. Dospeli smo do velike jase, kjer smo malicali. Po malici nam je lovec povedal nekaj zanimivosti o srnah, kozorogih, divjem petelinu...

Pokazal nam je daljnogled, piščali, puško in naboj. Klemen je s puško tudi ustrelil v kol.

Ko smo se vračali, smo se ustavili na mestu, kjer je včasih stalo krmišče. Ker ga ni bilo več, nam je lovec pokazal, kako se naredi solnica. Najprej je mladi suhi smreki odsekal vrh, odstranil veje, nato je zasekal vanjo. V razpoko je dal so. Smreko je obelil, sol pa prekril z mahom. Domov smo odšli obogateni z novim znanjem. Bilo je res čudovito!

Peter Novak, 2. a
OŠ Karavanških kurirjev
NOB
Koroška Bela

PODROČNO SREČANJE ŠOLSKIH ZBOROV NA JESENICAH

Odrasli pevski zbori imajo pod okriljem gorenjske pevske zveze in občinskih Zvez kulturnih organizacij že vrsto let vsakoletno srečanje s koncertom. Sprva so se zbirali le najboljši, pozneje je prevladala zahteva, naj dobijo pravico do nastopa tudi slabši. Vsi so se namreč želeli predstaviti občinstvu tudi izven domačega kraja. Ta področna srečanja so postala najboljši pregled tega, kar premorejo gorenjske občine na področju zborovskega peja. Vsekakor je to privlačno za poslušalce, hkrati pa je strokovnjakom in organizatorjem dajalo nove pobude.

Šolski zbori, žal samo osnovnošolski, so šele na začetku teh prizadevanj. V občinskih okvirih so njihova srečanja skoraj brez izjem redna in brez posebnih organizacijskih težav, čeprav je res, da se jih lotevajo na različne načine. O pomembnosti revij ne kaže izgubljeni besed. Če se že pojavijo kje težave, bi jih v priznanih skupnih interesih šol, Zvez kulturnih organizacij, izobraževalnih skupnosti, mladinskih organizacij in celo odraslih zborov ne bilo tako težko odpraviti.

Prvo področno srečanje šolskih zborov je bilo pred dvema letoma v Trzinu. Drugo smo dočakali 11. maja 1984 na Jesenicah. Kdaj in kje bo naslednje? Tega ne ve nihče. Najbrž bi bilo prav, da bi se pevska zveza v skrbi za prihodnje pevske rodove povezala z aktivom učiteljev glasbenega pouka v osnovnih šolah in s posveti poiskala pot, po kateri bi tudi pri področnih srečanjih otroških, mladinskih in mladinskih zborov prišli do potrebne načrtnosti. Dokler bomo zanje skrbeli kot do sedaj, toliko časa bomo tarnali, da so odrasli zbori »komorni« samo po majhnem številu pevcev, saj se jih marsikje — čeprav brez vsake selekcije — zbira le toliko, da se komaj se govori o zboru. Prav gotovo bo kdo rekel, da gre za nepomembne zadeve, a ne pozabimo, da je ljubiteljska kultura zanesljiva slika narodove kulture.

Čas šolanja oblikuje človeka za vse življenje. Zato mu vse družbe od nekdaj posvečajo posebno skrb. Nikoli ni šlo brez estetske vzgoje in v njenem okviru ne brez šolskega peja. Žal šolniki vseprek ugotavljajo, da ga je vse manj. Vzroki so seveda različni. Po drugi strani pa ostroji merila, po katerih vsak posameznik ocenjuje dosežke s trudom pridobljenega znanja slehernega zboru. V uvodu v jeseniško področno srečanje šolskih zborov sta o teh zadevah, predvsem o pomembnosti smotrov šolskega zborovskega prizadevanja govorila domačin Joža Varl (v imenu ZKO Jesenice) in predstojnik Zavoda za šolstvo iz Kranja Lojze Malovrh.

Nastopilo je devet zborov (zaradi bolezni zborovodkinje ni nastopil otroški zbor OŠ Prežihov Voranc z Jesenic) z blizu 600 pevci. Bolje rečeno — toliko je bilo pevčev, saj se dečki vse bolj »uspešno« oddaljujejo od zborov, kar je vsekakor škoda zanje in za zore. Že na občinskih revijah je komisija ugotavljala, da se zborovodje dovolj pogumno lotevajo zahtevnejše literature. Prevladujejo slovenski ustvarjalci starejših in mlajših generacij, vmes pa najdemo še nekaj imen iz drugih republik in tujine. Izvedbe so dokazovale, da so zbori prizadevno delali. Že za tako petje, za kakršno rečemo, da je vsaj intonirano zanesljivo in zadovoljivo, je treba dosti truda. Kaj šele za muzikalno bolj doživljeno interpretacijo, ki jih tudi ni manjkalo. Na kratko rečeno je bila splošna slika po končanem koncertu pohvalna. Če bi kdo iskal napake, bi res ne bil brez dela. Drugače ne gre. Kljub temu lahko rečemo, da na naših šolah vodijo zore sposobni učitelji, nekateri med njimi pa so poskrbeli, da je bil celotni vtis še ugodnejši.

TISKOVNA KONFERENCA V GLEDALIŠČU TONE ČUFAR

Gledališče Tone Čufar Jesenice in igralska skupina pri gledališču Tone Čufar Jesenice ob začetku študija treh del, ki jih bodo uprizorili v prvem jesenskem delu sezone 1984/85, organizirata tiskovno konferenco. Za prvi del sezone predlagajo naslednja dela: — Friedrich Dürrenmatt: FIZIKI, režija A. Hieng, — Suhadolčan: FIGOLE-FAGOLE, režija V. Smukavec — Branko Hofman: MOŽ BREZ OBRAZA — monodrama, režija Janez Drog. Na tiskovni konferenci bo razgrnjen celoten repertoar za prihodnjo sezono in predložen način dela. Konferenca bo jutri, v petek, 18. maja, ob 19. uri v gledališču Tone Čufar Jesenice.

Jeseničani so kot domačini nastopili s tremi zbori, po dva so poslali iz radovljiske in škofjeloške občine, po enega iz domžalske in kranjske. Zborovodje so bili: M. Reichman (Tone Čufar Jesenice), S. Zagoršek (Peter Kavčič Škofja Loka), M. Mesarič (T. Čufar Jesenice), R. Ravnič (Prežihov Voranc Jesenice), C. Novoselec (Bohinjska Bistrica), D. Vlašič (Simon Jenko Kranj), P. Grahek (Peter Kavčič Škofja Loka), A. Špenko (Bled), M. Pichler (Domžale). Imena so zagotavljala dobro petje, saj so se nekateri uveljavljali že tudi v širšem slovenskem prostoru. Pri vseh smo ponovno zaznali nova spoznanja, ki jih rojevajo nove zborovske izkušnje. Posledica tega je zrelejša interpretacija in tudi napredek zborovskega zvoka, čeprav rast le-tega prekinjajo nenehne menjave v vrstah pevcev. Ni bilo zboru, ki bi zgolj mehanično prepeval, čeprav poskusi z doživeto muzikalnostjo niso bili povsod enako uspešni. Čutiti jo je bilo

tako v enoglasnih melodijah otroških zborov, kot v dvo- in troglasju mlajšega mladinskega in mladinskih zborov.

Za večino bi se dalo reči, da jim niso vse pesmi enako uspele. Tudi izbiira ni bila povsod opravljena z najbolj srečno roko: tu prelahka, tam prezahtevna. Če so bili občutki pravi, potem so bili po izbiri in interpretaciji kot celota najbolj izdelani nastopi zadnjih zborov, zlasti blejskega in domžalskega. Značilna razlika med njima je v nagnjenju do glasbene snovi: blejski goji živahen in hitro gibajoč se stavek, domžalski se izkazuje v tople oblikovanem zvoku. Če je trditev o izstopanju zadnjih zborov prava, pa to še ne pomeni, da ni dovolj pohval tudi za muzikalno prizadevne jeseniške zore, mladostno svežino bohinjskih pevcev, pester izbor pesmi kranjskih in prepričljiv nastop škofjeloških pevcev.

Jeseniško srečanje je teklo gladko, poslušalci pa bi bili še zadovoljnejši, če bi bilo — posebno na balkonu — več miru. Kako naj ga dosežemo na prireditvah, na katerih je dosti mladine? Kako naj bosta zbrana pevec in poslušalec, če se nekateri otroci neprizadeto pogovarjajo, sprehajajo, pokajo z žvečilci itd.?

EG

V RADOVLJICI RAZSTAVLJA AKADEMSKI KIPAR BOŠTJAN PUTRIH

V galeriji Šivčeve hiše v Radovljici je do 3. junija vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 12. in od 16. do 18. ure odprta razstava male plastike, patiniranih cementnih reliefov in koloriranih risb BOŠTJANA PUTRIHA.

Akademski kipar Boštjan Putrih se predstavlja s skupino malih plastik iz leta 1978, s patiniranimi cementnimi reliefi iz leta 1982 in 1983, ki jih je nekaj razstavil leta 1983 v Parizu, in z najnovejšimi, prvič predstavljenimi koloriranimi risbami. Troje materialov, troje slogov, troje »vsebin«. Na prvi pogled se zdi kot bi imeli pred seboj dela treh različnih ustvarjalcev. In vendar gre za njihovo notranjo povezanost.

V formalnem in tehnološkem pogledu so najbolj samosvoje in likovno inventivne plastike, ki v tektorskem principu koreninijo v antropometričnosti, oblike pa črpa avtor iz organskega sveta in tehnične civilizacije. Lahkotnost konstrukcij je pogojena s kiparjem združevanjem organskih in tehničnih form na istem objektu. Tako se aluminijaste konstrukcije v gledalčevih očeh lahko spremenijo v ptice, v ptice-rakete, v nenavadna »vesoljska« bitja itd.

V primeri s plastikami, ki so v svojem izrazu lapidarne in so rezultat Putrihovega dolgoletnega likovnega raziskovanja, nas kiparjevi reliefi presenečajo s svojo razvejano, v surrealizmu in simbolizmu zasidrano govorico. Elementi iz sveta tehnike in vesolja nastopajo v njih le kot majhen del sanjskega sveta, v katerem se razstrelili naboji spreminjajo v plodove in plodovi v dojke. Ženska glava postane nepogrešljiv sestavni del kompozicije in stopnjuje emocionalno in erotično napetost v reliefu. Svet umetnikovih sanjskih predstav je razburljiv, nevaren in protisloven, vendar bogat in lep, ker je predstavljen s privlačnimi oblikami, z lepimi oblikami in ne nazadnje z zlato patino. Površina reliefa je v celoti zapolnjena, vendar se kipar preveliki zasičenosti ogne s prečiščenim menjavanjem vzbočin z nizkim reliefom in s skoraj polno plastičnostjo oblik. Plastične oblike postanejo združevalni element kompozicije.

V ciklusu koloriranih risb spoznamo Boštjana Putriha kot odličnega risarja, ki v mehkih tekočih potezih riše golo žensko tel renesančno polnih in skladnih oblik v najrazličnejših pozah. Obraz žene, ki jo obkrožajo ptice, konji, ribe, petelini, psi itd. je skrivnosten, kakor uročen. Erotičnost slik je izjemna, kakor je izjemna njihova svežina, ki jo poleg mehkih obrisnih potez ustvarja nežen kolorit akvarela. Simbolna govorica živali je povsem neposredna, umetnik pa uporablja še druge, manj očitne simbole, ki jih predstavljajo modroobarvani liki ter drugi znaki.

Kakor so aluminijaste plastike poleg domiselne spontanosti sad analitičnega študija, tako so slike rezultat trenutnega navdiha, ki zahteva spontano in polnokrvno likovno govorico. Čeprav so si vsi trije oblikovalni mediji različni tudi po vsebini, jih vendarle veže skupni imenovalec: reliefi so vezni člen med

plastikami in slikami, saj vsebujejo elemente tako tehničnih kot »vesoljskih« objektov in zraven erotične simbole, ki v celoti prevladajo v slikah. Simbole, ki so v Putrihovi risbah teže spoznavni, lažje razumemo, če jih soočimo s tistimi v plastikah in reliefih. Se je avtor slučajno obrnil od kiparstva k slikarstvu? Se je le začasno odvrnil od abstraktnih likov in se usmeril v realizmu bližji likovni izraz? Je to trenutni poskus ali globlja umetnikova potreba? Četudi na zastavljena vprašanja težko odgovorimo, lahko trdimo, da je sedanjost umetnikov ekskurz v svet sklikarstva sicer nepričakovan, vendar za njegov bodoči razvoj zagotovo spodbuden.

Maruša Avguštin

Železarski globus

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

V letošnjem februarju sta objavili največja ameriška železarska družba United Steel Co. in nekoliko manjša National Steel Co. namero, da se bosta združili. Vendar je ministrstvo za pravosodje ugotovilo, da bosta s takšno združitvijo kršene smernice, ki preprečujejo ustanavljanje trustov, saj bi s to združitvijo nova družba dosegla s svojo proizvodnjo kritje 30 % celotnega ameriškega tržišča za železarske izdelke. Zato je ministrstvo v pogovoru s predstavniki obeh družb zahtevalo, da mora za doseganje pogojev, ki bi omogočili združitvi, United Steel Co. prodati svojo železarno Fairless, National Steel Co. pa železarno Granite City. Zato sta obe družbi prekinili nadaljnje razgovore o združitvi, istočasno pa sta v svojih komentarjih močno kritizirali odločitev ministrstva za pravosodje.

MEDNARODNA RAZSTAVA MINERALOV IN FOSILOV V TRŽIČU

Društvo prijateljev mineralov in fosilov Tržič je že dvanaestič priredilo mednarodno razstavo mineralov in fosilov, ki je potekala 12. in 13. maja v osnovni šoli heroja Bratca v Tržiču.

Na razstavi, ki je edinstvena v Jugoslaviji in spada med najboljše prireditve te vrste v Evropi, so sodelovali številni razstavljalci iz Jugoslavije in Evrope. Pokrovitelj razstave je bila letos Skupščina občine Tuzla z rudniki premoga in soli Tuzla.

Za pedagoge so priredili tudi seminar o razvoju občine Tuzla in rudnem bogastvu Bosne in Hercegovine. V soboto pa so v Dolžanovi soteski odprli prvo slovensko geološko transverzalo s številnimi zanimivostmi.

FOLKLORISTI SLOVENSKE ŽELEZARNE SE BODO V SOBOTO SEDMIČ SREČALI NA JESENICAH

V soboto, 19. maja, se bodo že sedmič srečali folkloristi delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. Organizator letošnjega srečanja je komisija za kulturo sindikata Železarne Jesenice.

Iz Železarne Ravne bo prišla folklorna skupina KUD »ŠENTANEL« iz Šentanela nad Prevaljami. Predstavili se nam bodo s plesi koroške krajine.

Poleg plesalcev se nam bo predstavil tudi harmonikarski orkester KUD Prežihov Voranc iz Raven na Koroškem, ki ga poznamo iz televizijske oddaje ob prvem maju na Trefaltovem srečanju. Orkester sestavlja 16 harmonikarjev.

Železarno Štore bodo predstavljali folkloristi skupine KOMPOLE-STORE iz Kompol pri Štoreh. Zaplesali bodo splet kozjansko-štarskih plesov.

VERIGA iz Lesc pošilja na srečanje dve skupini, in sicer starejšo folklorno skupino in pionirsko folklorno skupino kulturno prosvetnega društva SZ Veriga Lesce. Predstavili nam bodo prekmurske in gorenjske pleske.

Železarno Jesenice bodo zastopali folkloristi DU Javornik-Koroška Bela z gorenjsko-bohinjskimi plesi in njihova pionirska skupina z gorenjskimi plesi.

Folkloristi delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne se nam bodo predstavili v soboto, 19. maja, ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar.

LIKOVNA USTVARJALNOST UČENCEV OSNOVNIH ŠOL

V razstavnem salonu DOLIK bodo jutri, 18. maja ob 18. uri, odprli že letošnjo deseto razstavo, in sicer tokrat pregledno razstavo likovne ustvarjalnosti učencev osnovnih šol jeseniške občine. S krajšim recitalom bosta otvoritev popestrila čelist Janez Mesec in pianistka Marta Mesec. Razstava bo na ogled do vključno 30. maja.

Razstava likovne dejavnosti in ustvarjalnosti učencev osnovnih šol jeseniške občine je le ena od zunanjih manifestacij likovnega pouka oziroma likovne vzgoje v osnovnih šolah, ki mora učencem nuditi osnovne likovne kulture in s tem prispevati k vsestranskemu oblikovanju osebnosti mladega človeka.

Likovni pouk v osnovnih šolah učencem razvija sposobnosti izražanja zamisli ali beleženja spoznanj z risarskimi načini in razvija njihovo ustvarjalnost z različnimi slikarskimi, risarskimi in plastično-izraznimi tehnikami ob prebujanju sposobnosti za dojemanje in presojanje likovnih vrednot in razvijanju zanimanja za njihovo nadaljnje likovno izražanje. Navajati pa jih tudi mora za obiskovanje razstav, galerij, muzejev in podobno. Med naloge likovnega pouka sodi tudi usposabljanje učencev za uživanje likovnih umetnin s pravilnim vrednotenjem klasi-

čnih in sodobnih domačih in tujih likovnih prizadevanj izraženih v umetniških delih slikarjev, kiparjev, arhitektov in v predmetih za vsakdanjo uporabo.

Ob tako širokem spektru nalog likovnega pouka v osnovnih šolah, ob skromnem številu ur, ostaja bore malo časa za razvijanje likovne ustvarjalnosti učencev. Kljub temu pa v osnovnih šolah jeseniške občine likovni pedagogi dosegajo lepe uspehe. Z razstavo oziroma prikazom likovne ustvarjalnosti učencev osnovnih šol, ki naj bi postal tradicionalen, želijo organizatorji prispevati k spodbujanju likovne ustvarjalnosti med učenci osnovnih šol in njihovega zanimanja za nadaljnje likovno izražanje.

Pri organizaciji in izvedbi razstave so sodelovali tudi Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice in likovni pedagogi osnovnih šol.

SREBRNE GAŠPERJEVE BRALNE ZNAČKE MLADIM ZGODOVINARJEM OŠ TONE ČUFAR

V letošnjem šolskem letu smo se člani krožka za ohranjanje tradicij NOB odločili, da se bomo vključili v posebno tekmovanje, namenjeno mladim zgodovinarjem po vsej Sloveniji. Pobuda zanj je prišla z avstrijske Koroške in tudi tekmovanje samo je dobilo ime po koroškem borcu in pisatelju Karlu Prusniku-Gašperju. Zgodovinarji imamo za sabo že uspešno pridobljeno bronasto bralno značko. Te dni pa smo zaključili tudi drugo stopnjo tekmovanja za srebrno odličje.

Tako smo ob prebiranju Prežihove Požganice spoznali življenje Korošcev tik po prvi svetovni vojni in čas težkih odločitev, katerih posledice so nam tako dobro znane. Knjiga opisuje težavno borbo slovenskih domoljubov proti avstrijski propagandi, ki je s svojimi neuresničljivimi obljubami pridobivala ljudstvo na svojo stran; ljubezen Jazbinčev do svoje zemlje in njihovo nepotešeno željo, da bi Požganico, ki jim jo je zvito odvzela gospoda, spet dobili.

Ta misel, borba za svoje, je glavni motiv povesti, prepletajoče se z različnimi dogodivščinami upovedenih oseb, ki so deležne mnogih krivic in ponižanj. Sledimo zgodbi bogatega nadgledarja Dudaša, ki si po revoluciji izgubljen ugled zvito spet pridobi; podobno je tudi z drugimi osvra-

ženimi nemčurji.

Knjiga, ki jo je napisal Lovro Kuhar-Prežihov Voranc je zanimiva, predelovali pa smo jo podobno kot Prusnikove Gamse na plazu, po poglavjih. Vsak teden smo se zgodovinarji pod vodstvom tov. Hribernikove zbirali še pred poukom in skupno obdelali eno ali dve poglavji. Gradi vo za pridobitev srebrne Gašperjeve bralne značke pa je bil tudi Zbornik »Koroški Slovenci v Avstriji včeraj in danes«. To je zajetna zgodovinska knjiga, naša naloga pa je bila predelati tri poglavja, in sicer dve poglavji dr. Janka Pleterškega: Pomen koroške preteklosti od srednjega veka do prve svetovne vojne in koroški Slovenci in plebiscit in še Slovenska sodobna književnost na avstrijskem Koroškem dr. Matjaža Kmecla.

Zbornik je potreben koroškim Slovincem v vsakodnevnih naporih za uveljavljanje mednarodnopravno in ustavno zajamčenih pravic, katerih uresničitev se kljub temu stalno zavlačuje in izigrava. Tako je knjiga kot celota viden prispevek k našemu vedenju o koroški problematiki. Dolžnost vsakega Slovenca in Jugoslavana je pomagati v boju koroških Slovincem za njihove narodnostne in socialne pravice.

Nagrada za naše letoletno delo bo poudarjen izlet na Koroško po krajih, katere v svoji knjigi Gamsi na plazu opisuje Karel Prusnik-Gašper. Tako bomo spoznali košček domovine, katere vsaka ped ima svojo zgodbo o izgubljenem delu naše zemlje in njenih ljudeh.

Karla in Simon Bertalančič OŠ Tone Čufar Jesenice, krožek za ohranjanje tradicij NOB

Aleš Mlinarič, 5. c
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

BLEJSKI VESLAČI PRED PRVIMI PREIZKUŠNJIAMI V TUJINI

Blejski veslači že nekaj let dosegajo imenitne rezultate doma, mladi pa so se uspeli s trdim in vztrajnim delom prebiti tudi v svetovni vrh. To nam potrjujejo dva rezultata: enkrat tretje mesto v četvercu in enkrat drugo v dvojici brez krmarja na svetovnih prvenstvih v Bolgariji in Franciji. Tako se ponavljajo veliki uspehi blejskih veslačev iz let 1964 in 1972, ko so zastopali naše barve na olimpijskih igrah.

Sedaj pa je dozorel tudi čas, da po višjih naslovih posežejo še člani. Doma so že lani, še posebej pa letos na prvi prvomajski preizkušnji, dosegli najvišje uspehe, za katerimi močno zaostajajo njihovi konkurenti iz domačih klubov. Težje pa bo seveda sedaj, ko bodo na vrsti mednarodne preizkušnje, ki jih čakajo v maju in juniju letos.

To velja seveda za blejske mlade četverce brez krmarja v postavi: Krašovec—Jansa—Prešeren—Frčej. Kot rečeno, doma že dve leti nimajo prave konkurence pred njimi pa so olimpijske igre. Ali jim bo uspelo na mednarodnih srečanjih doseči olimpijske rezultate, ki jim bodo omogočili potovanje na olimpijske igre. Za olimpijske igre sta sedaj določeni dve ekipi, in sicer dvojica s krmarjem iz Splita in kombinacija v dvojnem dvojcu iz Novega Sada.

Da bi se tudi našim odprla pot na olimpijske igre, bo potrebno doseči velike rezultate na regatah v Trebonu (ČSSR), Vichyju (Francija), Bledu in končno v Luzernu (Švica). In prav v Luzernu bo najtežje, saj se bo tam zbral ves evropski vrh in se boril za olimpijske vize v medsebojni preizkušnji. To je za to regato že običajno. Če se Blejci uspejo uvrstiti v finale, jim bo odprta pot na olimpijske

igre. To pa med svetovnim vrhom ne bo lahko. In kakšne so realne možnosti za uvrstitve v finale v Luzernu?

Naša blejska ekipa je še mlada in res nima velikih mednarodnih izkušenj, vendar je prav gotovo edina obetajoča ekipa pri nas, ki lahko kaj pokaže in doseže — seveda razen že omenjenih starih preizkušenih ekip, ki imajo že olimpijske medalje iz Moskve.

Če bodo Blejci uspeli, jih mora podpreti še Veslaška zveza Jugoslavije in še posebno Jugoslovanski olimpijski komite, ki ima odločilno besedo. Upajmo, da

se tam ne bo zataknilo, da ne bo kakšne »kuhinje«, kot je to že bilo v prejšnjih letih, da se ne bodo pojavile denarne težave, težave s prevozi čolna in podobno. Vemo, da vsega tega ni enostavno premistiti, vendar če gre za našo vrhunsko ekipo, upajmo, da posebnih ovir ne bo.

Veliko pa bo pomenilo, če bodo mladi dobili vso podporo tudi pri nas doma na Bledu, zato jih na veliki mednarodni regati, ki bo 9. in 10. junija na Bledu pridite vzpodbujati v čim večjem številu. To naši mladi najbolj potrebujejo!

Božo Benedik

NAJMLAJŠE JESENIŠKE TELOVADKE TRETJE

V Trbovljah je bilo enajsto tekmovanje za Trugarjev memorial, katerega so se udeležile tudi jeseniške telovadke. Tekmovanje je bilo hkrati tudi selekcijsko za republiško prvenstvo. Tokrat se je tekmovanja udeležilo kar 12 telovadnih vrst. Jeseničanke so nastopile z dvema vrstama. Najštevilnejše so bile ljubljanske, saj ima Ljubljana tri zelo močna društva.

Jeseniska prva vrsta je tekmovala zelo dobro in se zasluženo uvrstila na tretje mesto. Na prvo mesto se je uvrstila vrsta ljubljanske gimnastične zveze, na drugo pa vrsta Zelene jame. Obe vrsti močno prekašata jeseniško, kar je razvidno tudi iz velike razlike v seštevku točk. Tekmovanje druge jeseniške vrste pa niso tekmovale dovolj zbrano in borbeno ter so napravile več grobih napak. Tako se niso mogle uvrstiti na vidnejše mesto. Bile so osme.

V prvi vrsti so nastopile: Karmen Oblak, Barbara Pavlinek, Petra Rebolj, Irena Bertoncelj in Sandra Možina. Najbolje je tekmovala Sandra Možina, ki je napravila najmanj napak. Na dvojniški bradli je za dobro izvedeno vajo prejela sedmo najvišjo oceno 9,30 točke. Zelo lepo je tekmovala tudi Irena Bertoncelj, vendar je na gredi imela kar tri padce in

je izgubila točko in pol. Tudi ostale tekmovke prve vrste so tekmovale zbrano in mirno.

Tekmovanje druge vrste pa so močno razočarale. Predvsem je zelo razočarala Sandra Dabižljavič, ki je na parterju izpustila vse akrobatske elemente, čeprav jih je na treningu in tudi pri ogrevanju izvajala. Sodnice so vajo ocenile z oceno 7,20 točke, kar pa je mnogo manj, kot bi lahko dobila, če bi izvajala vse elemente.

Rezultati:
Ekipno: 1. Ljubljanska gimnastična zveza 154,10 točke, 2. Zelena jama 145,55, 3. Jesenice 138,90, 8. Jesenice 132,75 točk.

Posamezno: 1. Katarina Bogataj 38,90; 2. Slavica Ostarijaš 38,45; 3. Tanja Martinič 38,35; (vse LGZ) 13. Sandra Možina 35,10, (preskok 8,50, bradlja 9,30, gred 8,40, parter 8,90); 15. Irena Bertoncelj 34,70 (9,00, 9,10, 7,55, 9,05); 18. Karmen Oblak 34,45 (8,50, 8,80, 8,35, 8,80); 21. Petra Rebolj 34,05 (8,00, 8,60, 8,45, 9,00); 24. Nika Avpič 33,55, 27. Sandra Dabižljavič 33,35, 29. Barbara Pavlinek 33,05, 32. Senka Osmančević 33,00, 35. Saša Obid 32,80, 38. Smiljana Dolgan 32,70, 61. Tanja Bertoncelj 21,90.

Nastopilo je 61 tekmovalk.

T. M.

DRUŠTVENO PRVENSTVO V GIMNASTIKI TVD PARTIZAN JESENICE

V četrtek, 10. maja, za dekleta in v petek, 11. maja, za fante, je v telovadnici TVD Partizan Jesenice potekalo društveno prvenstvo v gimnastiki po programu za šolska športna društva.

Oba dneva so bili tekmovalci razdeljeni v tri starostne skupine: mlajše pionirke-pionirji, starejše pionirke-pionirji in mladinke-mladinci. Pri dekletih je bila udeležba res dobra. Vseh je nastopilo skoraj šestdeset, pri fantih pa petindvajset. Dekleta so nastopila na dvojniški

bradli, gredi, na preskoku in v parterju. Fantje pa na bradli, krogih, na preskoku in v parterju. Vsi so dokaj dobro obvladali zahtevane elemente, predvsem pa so se srčno borili za čimboljše uvrstitve.

REZULTATI:
MLAJŠE PIONIRKE: 1. Duša Živanovič, 2. Azra Muratović, 3. Mirjana Čirovič; ST. PIONIRKE: 1. Nina Hriberšek, 2. Maruša Bolte, 3. Nataša Bratun; MLADINKE: 1. Elida Seničak, 2. Irma Pirc, 3. Petra Rakovec.

MLAJŠI PIONIRJI: 1. Midhad Midžan, 2.—3. Denis Bakonič in Andrej Lužnik; ST. PIONIRJI: 1.—2. Mitja Jukič in Igor Nemeček, 3.—4. Zoran Bogdanovski in Gaber Kanc; MLADINCI: 1. Matija Ferjan, 2. Uroš Pogačnik, 3. Tom Jug.

Prvenstvo so pripravili vodniki in vodnice društva, ki so tekmovalce že dva meseca pripravljali na ta nastop. Višek vseh prizadevanj in priprav bo 24. maja na občinskem prvenstvu.

-tok

RADOVLJIČANI NA MEDNARODNEM PLAVALNEM MITINGU ILIRIJE V LJUBLJANI

Na prireditvi, ki je sodila v okvir praznovanja dneva zmage in mesta heroja, smo nastopili tudi tekmovalci plavalnega kluba Radovljica.

Vodstvo kluba je ocenilo, da bo šest tekmovalcev izpolnilo postavljene razpisne pogoje in plavalo bolje od norm, pod katerimi je treba plačati prispevek zaradi zaostanka za pričakovano kvaliteto nastopajočih.

Tekmovalci so upravičili zaupanje, čeprav je bil to njihov prvi nastop v odprtem 50 m plavalnem bazenu, za razliko

od dosedanjih nastopov v 25 m pokritih bazenih in treningov v še krajšem 16,3 m dolgem bazenu hotela Park na Bledu.

Miting se je pričel v soboto, 12. maja, ob 15. uri s slovesno otvoritvijo in se zaradi množice nastopajočih in disciplin zavlekel do 21. ure ter nadaljeval naslednje jutro.

Radovljičani smo dosegli dobre čase, izstopali pa sta Urška Praprotnik v disciplini 100 m kravl in Polona Rob v disciplini 100 m delfin z zelo dobrima rezultata.

Naši dosežki in uvrstitve prvega dne, brez rezultatov drugega dne, za katerega prireditelji še ni uspelo objaviti kompletnih rezultatov:

LETNIK 69 IN STAREJŠI: Zdenka Maček — 4. mesto 100 m hrbtno 1.19,2; LETNIKA 70/71: Matjaž Vovk — 10. mesto 200 m hrbtno 2.52,3; Anita Praprotnik — 11. mesto 400 m hrbtno 5.18,0; LETNIK 72 IN MLAJŠI: Polona Rob — 5. mesto 100 m delfin 1.22,6; Urška Praprotnik — 9. mesto 200 m kravl 2.39,4; Staša Melink — 10. mesto 200 m kravl 2.40,1.

M. R.

NOVICE IZ ALPINISTIČNEGA ODSEKA JESENICE

Alpinistični odsek Jesenice se je v dneh od 23. do 29. aprila udeležil tradicionalnega tabora jugoslovanskih alpinistov v Paklenici. Kljub slabemu vremenu (burji), ki je bilo tudi vzrok predčasni vrnitvi domov, je 26 članov AO opravilo 243 vzponov. Udeleženci alpinistične šole, ki so uspešno opravili izpit za pripravnika, so opravili prve plezalne vzpone.

Pregled vzponov po težavnostni lestvici:

	I	II	III	IV	V	VI
alpinisti	—	14	27	26	5	10
prilavnik	—	24	41	20	8	9
ml. priprav.	—	21	23	10	5	—
Skupaj:	—	59	91	56	18	243

VEČER Z ALPSKIM KVINTETOM IN JESENIŠKIMI ŠPORTNIKI

Jutri, v petek, 18. maja, se v športni dvorani v Podmežakli obeta zanimiv in prijeten večer. Športno društvo Jesenice organizira koncert Alpskega kvinteta s predstavitev najboljših tekmovalcev iz posameznih klubov, ki so člani športnega društva in občinske Zveze smučarskih organizacij Jesenice. Za tekmovalne dosežke v pretekli sezoni jim bodo izročili skromna priznanja, v razgovoru pa bodo tudi povedali nekaj o svojih tekmovalnih uspehih, načrtih in tudi problemih, s katerimi se srečujejo.

Osrednji del sporeda pa bo seveda nastop Alpskega kvinteta. Ta narodnozabavni ansambel je sicer bolj znan v tujih evropskih deželah, kjer je »pripravljen« več zlatih plošč, tokrat pa se v okviru slovenske turneje predstavlja tudi Jeseničanom. Ansambel se bo predstavil v nekoliko spremenjeni pevski zasedbi, stalno pevko Ivanko Krašovec in novincem Edvinom Fliserjem, ne bo pa seveda manjkal tudi njihov član Vinko Šimek, bolj poznan kot Jaka Štraufciger. Tako ne bo manjkalo veselih domačih viž in smeha. Zato ne zamudite jutrišnjega koncerta, ki se bo začel ob 20. uri. Vstopnice so v predprodaji pri Športnem društvu Jesenice ter pred koncertom.

J. R.

GORENJSKA PIONIRSKA RAZSTAVA ČRNO-BELE FOTOGRAFIJE

Foto kino klub Janez Puhar iz Kranja organizira gorenjsko pionirsko razstavo črno-bele fotografije od 8. do 15. junija letos v Kranju. Pravičeno sodelovanja na razstavi imajo vsi učenci gorenjskih osnovnih šol in pionirji, ki so člani gorenjskih foto klubov in ki so mlajši od 15 let.

Vsak udeleženec lahko pošlje šest fotografij predpisanega formata 18 x 24 cm. Na razstavo bodo sprejete dela, ki še niso bila razstavljena na gorenjski pionirski razstavi črno-bele fotografije. Na hrbtni strani fotografije morajo biti naslednji podatki: naslov fotografije, ime in priimek avtorja, starost avtorja in na-

ziv šole oziroma foto kluba. Pet najboljših avtorjev prejme priznanja, najboljša šola pa prejme prehodno plaketo.

Fotografije naj mladi avtorji pošljejo na naslov: Foto kino klub Janez Puhar, 64001 Kranj, p. p. 147, najkasneje do 28. maja letos. Poslanim fotografijam pa je treba priložiti spisek avtorjev in fotografij. S fotografijami bo organizator ravnal pazljivo, ne odgovarja pa za morebitne poškodbe med transportom. Žirija: Tone Marčan, Marjan Kuček in Marko Aljančič bo 29. maja pregledala in ocenila vsa prispela dela.

A. Kerštan

DVOBOJ V METANJU VARPE

Ob kampu hotela Spik v Gozd Martuljku so se v soboto, 12. maja, spet pomerili v metanju varpe. V dvoboju Gorenjske in Ljubljane je zmagala Gorenjska z rezultatom 97:70. Posamezne ekipe v tem dvoboju so se uvrstile tako: prvo mesto je osvojila ekipa Ljubljana I, drugo Gorenjska I, tretja pa je bila ekipa Blejske Dobrave I.

V drugem dvoboju med Štanjelom in Gozdom Martuljkom je zmagal Gozd Martuljek z rezultatom 12:7. Posamezniki pa so se odrezali takole: prvi je bil Janez Robič—Gozd Martuljek pred Jankom Sitarjem—Štanjel, tretje mesto pa je zasedel Vali Robič.

Ceprav je bilo vreme slabo, so organizatorji kluba Spik iz Gozda Martuljka zelo dobro pripravili in izvedli tekmovanje.

Ljubitelji varpe naj opozorimo na slovensko ekipno prvenstvo, ki bo v soboto, 19. maja, ob 9.30 na Blejski Dobravi. Pomerile se bodo ekipe iz vseh že ustanovljenih klubov varpe v Sloveniji.

S. A.

V SOBOTO 4. CICIBANOVA OLIMPIADA

V vrtih jeseniške občine izredno veliko pozornost namenja telesni kulturi otrok. Zato ni čudno, da se aktivnost otrok odraža tudi na javnih nastopih. Tudi letos bo tako. Več kot 200 malih šolarjev bo v počastitev meseca mladosti tekmovalo v soboto, 19. maja, na letos že IV. cicibanovi olimpiadi, ki jo organizirajo ZTKO Jesenice in delavke jeseniških vrtcev, finančno pa organizacijo vsako leto podpre občinski svet zveze sindikatov.

Letošnja olimpiada bo v celodnevni osnovni šoli na Plavžu. Če bo vreme slabo, bo prireditev v telovadnici, sicer pa bo na zunanjem igrišču. Mali športniki morajo opraviti različne vaje kar na dvanajstih postajah. Vaje so sestavljene tako, da morajo tekmovalci pokazati vse svoje znanje in spretnost. Posebnost tega tekmovanja je, da so zmagovalci vsi, ki sodelujejo.

Naj še enkrat opozorimo starše, da je zbor otrok ob 9.30 pred osnovno šolo na Plavžu. Otroci naj bodo primerno oblečeni.

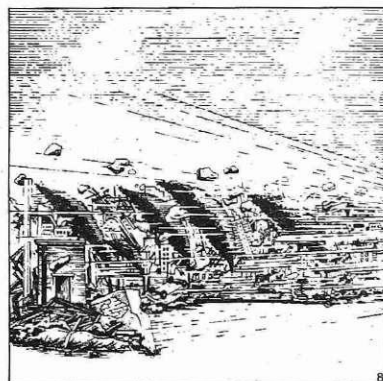
V SOBOTO BO NA JESENICAH TURNIR PARAPLEGIKOV SLOVENIJE V KOŠARKI

Telovadnica Centra srednjega usmerjenega izobraževanja (ZIC) na Jesenicah bo v soboto, 19. maja, prizorišče tretjega, že tradicionalnega košarskega turnirja paraplegikov Slovenije v košarki v počastitev dneva mladosti. Prvi turnir so priredili v maju leta 1982 v skupni organizaciji in izvedbi aktivna invalidov ter konference osnovnih organizacij sindikata in koordinacijskega sveta ZSMS Želazarne Jesenice. Že takrat so se dogovorili, da bo turnir tradicionalen, pokroviteljstvo nad turnirjem pa si bodo izmenjevale omenjene organizacije iz Želazarne.

Letos bo pokrovitelj turnirja spet aktivni zaposleni invalidov Želazarne. Že na prvih dveh turnirjih so se športniki-paraplegiki izredno prijetno počutili na Jesenicah in prepričani smo, da bo tudi tokrat tako, kajti za svojo trdno voljo in vztrajnost to tudi zaslužijo. Čeprav so priklonjeni na invalidske vozičke, v okviru svojih možnosti skrbijo za športno rekreacijo, kar jim omogoča boljše počutje in zdravje. Ta športna srečanja pa jih tudi zbližujejo in v sproščnem klepetu pozabijo na vsakdanje težave.

Turnir torej ne bo zgolj tekmovanje, temveč predvsem srečanje prijateljev. Turnir se bo začel ob 8.30, nastopile pa bodo ekipe mariborske, celjske, novomeške, ljubljanske in gorenjske regije.

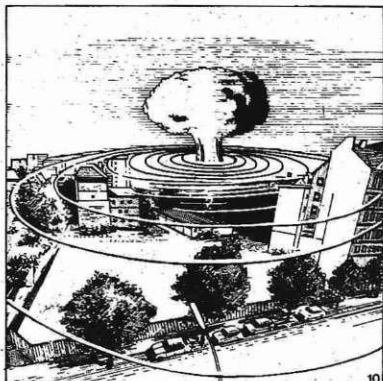
J. R.

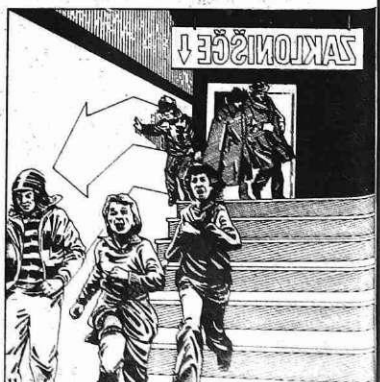
8. UDARNI VAL, na katerega odpade 40 do 60 % sproščene energije, bi z nadzvočno hitrostjo poglaval zgoščene zračne mase iz središča eksplozije. Zaradi velikega nadpritiska se bi širil do trenutka in točke, ko se bi izenačil s pritiskom v atmosferi in se začel vračati proti središču. Na svoji poti bi rušil objekte in širil požare in na koncu iz materiala, ki bi ga nosil s seboj, oblikoval bet značilne atomske gobe.

10. RADIOAKTIVNO DELOVANJE obsega samo 15 % celotne energije, ki se sprosti ob eksploziji, vendar je prav ta način delovanja najbolj ZNAČILN za atomsko orojstvo. ZACETNO RADIOAKTIVNO SEVANJE traja samo prvih nekaj sekund, RADIOAKTIVNA KONTAMINACIJA, ki se pojavi v neposredni okolici eksplozije in na mestu radioaktivnih padavin pa traja dalj časa, vendar je jakost sevanja manjša in hitro slabi.

11. RADIOAKTIVNA BOLEZEN je posledica radioaktivnega sevanja, njena stopnja pa je odvisna od sprejete količine sevanja in odpornosti posameznega organizma. Zdravljenje praviloma zahteva intenzivno in dolgotrajno terapijo. V času zdravljenja je močno zmanjšana odpornost organizma proti raznim infekcijskim boleznim. Pravočasen umik v zaklonišča nas povsem zavaruje pred vsemi učinki eksplozije.

ZAHVALA ZA POMOČ PRI IZVEDBI ŠTAFETE MLADOSTI

Koordinacijski odbor za sprejem štafete mladosti pri OK ZSMS Jesenice se zahvaljuje vsem mladinkam in mladincem in ostalim, ki so sodelovali pri sprejemu štafete mladosti v naši občini in s svojo aktivnostjo pripomogli k normalnemu poteku štafete.

Posebej se zahvaljujemo vsem cicibanom, pionirjem in mladincem, ki so štafeto mladosti nosili in spremljali v tako velikem številu.

Prav tako se zahvaljujemo vsem organizacijam združenega dela, društvom in posameznikom, ki so pripomogli k dobri organizaciji, in sicer: OS 16. decembra Mojstrana, OS Tone Čufar, OS Prežihov Voranc, OS Karavanskih kurirjev NOB, OS Gorenjskega odreda Zirovnica, OS Blejska Dobrava, vsem VVO v občini Jesenice, OO ZSMS v krajevnih skupnostih, šolah in DO, KS ZSMS Železarna Jesenice, DO Železarna Jesenice, postaja milice, Avto moto društvo Jesenice, TOZD Gradis, TOZD Gorenjska oblačila, Sportno društvo Jesenice — delovna skupnost, nastopajočim v kulturnem programu, alpinistom in gorskim reševalcem in vsem posameznikom.

OSEBJE ZA KOČO NA GOLICI

Planinsko društvo Jesenice nujno išče kuharico za kuhanje enostavnih jedi za KOČO NA GOLICI — nastop dela takoj — trajanje dela do konca septembra 1984.

Išče tudi pomožno moč za pomoč v kuhinji ob sobotah in nedeljah.

Prijavite se osebno ali pisno Planinskemu društvu Jesenice, 64270 Jesenice, C. železarjev 1. OD po dogovoru.

Delovna organizacija Kovinska oprema Mojstrana objavlja prosta dela in naloge:

- dela na revolverjski in univerzalni stružnici**
Pogoj: popolna osnovna šola; poskusno delo traja en mesec.
- dela urejanja in priprave strojev**
Pogoj: poklicna šola kovinske stroke; dve leti delovnih izkušenj v stroki; poskusno delo traja dva meseca.
- transportna opravila v skladišču**
Pogoj: popolna osnovna šola; poskusno delo traja en mesec.
- strugarska dela**
Pogoj: poklicna šola za poklic kovinostrugar; poskusno delo traja en mesec.
- ročna dela proizvodnje**
Pogoj: popolna osnovna šola; poskusno delo traja en mesec.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo vloge v petnajstih dneh na naslov: DO Kovinska oprema Mojstrana, Alojza Rabiča 58, 64281 Mojstrana. O izbiri bomo kandidate obvestili v sedmih dneh po sprejemu sklepa.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage mame

PELAGEJE STOJAN

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za darovano cvetje, izrečena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvalo izrekamo tudi govornikom, ki sta se od pokojne poslovila v imenu krajevnega odbora VVI in ZB NOV Sava, pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev in pevskemu zboru DU Jesenice za žalostinke.

Vsi njeni

Ob smrti našega ljubega sina in brata

VII KA LAPAJNE delavca Železarne

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje ali nam denarno pomagali in nam izrekli sožalje.

Posebno se zahvaljujemo izvršnemu odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne in pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za zaigrane žalostinke.

Vsem še enkrat najlepša hvala!

Žalujeta: mama, brata in sestra

Ob boleči in nenadni smrti našega dragega moža, očeta in starega očeta

FRANCA RAVNIKA

se zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, nam pomagali, mu darovali cvetje, z nami sočustvovali in izrekli sožalje.

Vsem najlepša hvala.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega

DOLFETA KRAMŽARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za darovano cvetje in vence ter spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki so izrekli ustna in pisna sožalja.

Najlepše se zahvaljujemo zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka Bolnice Jesenice za vso zdravniško nego in pomoč v zadnjih dneh njegovega življenja. Hvala tudi sestri za nego na domu.

Iskrena hvala govornikom za občutene besede slovesa, godbi na pihala, pevsem, družbenopolitičnim organizacijam, planinskima društvoma Jesenice in Dovje-Mojstrana in GRS Jesenice za vso izkazano čast na zadnji poti.

Vsi njegovi

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 19. maja, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

ROŽCA — sam. trgovina na Plavžu, Titova 79, in
DELIKATESA — Kašta 3 na Kor. Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V maju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice poziva vse člane, ki so se prijavili za oddih v počitniških domovih Železarne v Crikvenici in Biogradu na moru, da pridejo vplačat akontacijo 22. in 25. maja od 16. do 18. ure. Akontacija je 500,00 dinarjev na osebo.

REŠITEV

Bor, Sadi, šleva, oman, Sveti Vavilav, Narodni muzej, peron, Imeno, otip, Sparta, alkar, nebesa, vstaja, vrč, Ratko, Lar, rvar, Gavin, gavial, Ork, Tiva, ale, Asa, oč, KV, Ann, SS, tris, ograja, Ljig, klek, adut, Gradec, nacionalist, element, Iča, Marinko, Malacko, KA, opankar, Osor, ON.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

Vsem sodelavcem, še posebno iz modelarne mizarne in vodstvu TOZD Livarna, se ob odhodu v pokoj za dragocena darila, prisrčne poslovilne besede in želje, ki so mi jih ob slovesu izrekli, najtopleje zahvaljujem.

Zahvaljujem se livarjem v grapi za posebno darilo, ki mi bo dragocen spomin na prelepo Gorenjsko in na sodelavce. Še enkrat prisrčna hvala vsem za vse.

Karel Florjančič

Podpisani delavci se iskreno zahvaljujemo izvršnemu odboru sindikata TOZD Valjarna bluming štekel in našemu sodelavcu Huseinu Ključniču, ker nas je 9. aprila obiskal in nam razdelil sindikalne socialne podpore. Zahvaljujemo se tudi vsem delavcem TOZD Valjarna bluming štekel, posebno še delavkam in delavcem adjustaže bluming.

Hvaležni sodelavci: Kata Žunič, Drago Bošnjakovič, Sejfo Kalkat, Sabid Horozović in Zivorad Pajič.

Za denarno pomoč se zahvaljujeta tudi sodelavca Taib Alagić in Jovan Andonov.

Konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne in osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport, še posebno pa sodelavcem v TOZD Transport in tretji izmeni, se zahvaljujem za denarno pomoč ob nesreči.

Ramiz Pajič

Izvršnemu odboru Društva invalidov se za čestitke ob mojem jubileju iskreno zahvaljujem.

Jožica Triller

Organizaciji ZB NOV krajevnih skupnosti Staneta Bokala se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Danica Bovhan

Vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom iz Tomšičeve in Kejžarjeve ulice se najiskrenejše zahvaljujem za vse pisne in ustne čestitke, telegrame in vsa darila in cvetje, ki sem jih prejela ob moji 90-letnici.

Hvaležna
Angela Janša

Prav lepo se zahvaljujem izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice za denarno pomoč moji ženi in hčerki v času, ko sem na odsluženju vojaškega roka.

Svojim sodelavcem želim veliko delovnih uspehov!

Jasmin Midžan

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

18. maja, hongkonški barv. akcij. film DVOBOJ MOČNIH, ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera franc. barv. komedije NE PUSTIŠ LJUDEM SPATI.

19. maja, amer.-libij. barv. zgod. vojni film PUŠČAVSKI LEV ob 17. in 20. uri. Cene vstopnic zvišane (70,00 din).

20. maja, ital. barv. pust. film LJUDOŽERCI Z AMAZONKE ob 17. in 19. uri.

21. maja, jug. barv. film DRUGA GENERACIJA ob 17. in 19. uri.

22. maja, nem. barv. erot. komedija RESNIČNE ZGODBE 8. del. ob 17. in 19. uri. Film ni primeren za otroke!

23. maja, nem. barv. erot. komedija RESNIČNE ZGODBE 8. del. ob 17. in 19. uri. Film ni primeren za otroke!

24. maja, zaprto!

KINO PLAVŽ

18. maja, nem. barv. erot. komedija VANESA ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

19. maja, hongkonški barv. akcij. film DVOBOJ MOČNIH ob 18. in 20. uri.

20. maja, hongkonški barv. akcij. film DVOBOJ MOČNIH ob 18. in 18. uri, ob 20. uri amer.-libij. barv. zgod. vojni film PUŠČAVSKI LEV. Cene vstopnic zvišane (70,00 din).

Zaradi velikega zanimanja je v program kina Plavž 21. in 22. maja ponovno uvrščen ameriški barvni film ČASTNIK IN GENTLEMAN, in sicer oba dneva ob 15.45, 18. uri in 20.15.

23. maja, zaprto!

24. maja, jug. barv. srhljivka TRE-TJI KLJUČ ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

20. maja, franc. barv. komedija RAZKROPITE SE, KAJ ZIJATE ob 20. uri.

21. maja, amer. barv. film ČASTNIK IN GENTLEMAN ob 20. uri.

24. maja, franc. barv. krim. film PROFESIONALEC ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

18. maja, jap. barv. pust. film MA-SKIRANI VOZNIK ob 17. uri.

19. maja, amer. barv. karate film GOLA PEST ob 19. uri.

22. maja, amer. barv. film ČASTNIK IN GENTLEMAN ob 19. uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah je od 18. do vključno 30. maja odprta razstava LIKOVNA USTVARJALNOST UČENCEV OSNOVNIH ŠOL JESENISKE OBČINE.

Razstavo si lahko ogledate vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan, od 9. do 11. ure in od 16. ure do 19.30.

Na podlagi sklepa sveta Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice

RAZPIŠUJEMO PROSTA DELA IN NALOGE:

- Vodja enote družboslovno zdravstvene usmeritve;
- Učitelja strokovnih strojniških predmetov (dipl. inž. strojništva) za nedoločen čas;
- Učitelja računalništva — programiranje in uporabna matematika — za nedoločen delovni čas;
- Dveh učiteljev metalurških predmetov (dipl. inž. metalurgije) — za določen delovni čas, en učitelj za nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta;
- Učitelja kemije-biologije — smer kemija-biologija — za nedoločen delovni čas;
- Učitelja kemije — smer kemija — za določen delovni čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu);
- Učitelja praktičnega pouka z osnovnim poklicem orodni ključavničar. Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom o združenem delu in zakonom o usmerjenem izobraževanju, izpolnjevati še naslednje pogoje:
 - pod 1. visoka izobrazba ene izmed smeri vzgojnoizobraževalnega programa v Centru; pedagoško—andragoška izobrazba in strokovni izpit in najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju. Mandat traja štiri leta;
 - od 2. do 6. visoka strokovna izobrazba ustrezne smeri, pedagoško-andragoška izobrazba, strokovni izpit in najmanj dve leti delovnih izkušenj;
 - pod 7. višja strokovna izobrazba z osnovnim poklicem orodni ključavničar, pedagoško-andragoška izobrazba, strokovni izpit in najmanj tri leta delovnih izkušenj.

Delovno razmerje se sklene s 1. septembrom 1984.

Prijave pošljite na naslov: Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, C. bratov Rupar 2, v 15 dneh od objave razpisa.

Kandidati bodo pisno obveščeni 15 dni po sprejemu sklepa samoupravnega organa.

Komisija za delovna razmerja TOZD Osnovna šola Tone Čufar Jesenice objavlja prosta dela in naloge za:

- pet učiteljev razrednega pouka za nedoločen čas s polnim delovnim časom; pogoj: učitelj ali učitelj razrednega pouka;
- enega učitelja razrednega pouka za poučevanje vzgojnih predmetov za nedoločen čas s polnim delovnim časom; pogoj: učitelj ali učitelj razrednega pouka;
- enega učitelja razrednega pouka za določen čas s polnim delovnim časom, od 1. 9. do vrnitve delavke s porodniškega dopusta; pogoj: učitelj ali učitelj razrednega pouka;
- enega učitelja zgodovine in zemljepisa za določen čas s polnim delovnim časom, od 1. 9. 1984 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta; pogoj: predmetni učitelj ali profesor;
- enega učitelja zgodovine in likovne vzgoje s polnim delovnim časom za določen čas, od 1. 9. 1984 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta; pogoj: predmetni učitelj ali profesor;
- enega učitelja tehnične in likovne vzgoje za nedoločen čas s polnim delovnim časom; pogoj: predmetni učitelj;
- enega učitelja tehnične vzgoje s polnim delovnim časom za določen čas, od 1. 9. 1984 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta;
- enega učitelja telesne vzgoje za nedoločen čas s polnim delovnim časom; pogoj: predmetni učitelj ali profesor TV;
- enega administratorja-telefonista za določen čas s polnim delovnim časom, od 1. 10. 1984 do vrnitve delavke s porodniškega dopusta; pogoj: dvestletna ali štiriletna administrativna šola, obvladanje strojepisja;

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh od objave na naslov: Komisija za delovna razmerja, TOZD Osnovna šola Tone Čufar Jesenice, Tavčarjeva 21. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh od objave.

JAVNA LICITACIJA

Savske elektrarne Ljubljana — TOZD Elektrarna Moste bo prodajala na javni ustni licitaciji 25. maja v prostorih TOZD Elektrarna Moste, Moste pri Zirovnici, rabljena osnovna sredstva:

- 1. Osebeni avto ZASTAVA 850, letnik 1983 — karamboliran, v nevoznom stanju, izključna cena 90.000 din.
- 2. Transformator 160 kVA, 50 Hz, 35/0,4 kV, Energoinvest, izključna cena 6.000 din.
- 3. Transformator 160 kVA, 50 Hz, 35/0,4 kV, JAMBOR Črnuče, izključna cena 6.000 din.

Ogled in informacije vsak delavec, razen sobote, od 6. do 14. ure. Javna licitacija bo 25. maja od 8. do 10. ure za družbeni sektor in od 10. do 12. ure za zasebni sektor.

Interesenti pred licitacijo položijo 10 % polog izključne cene.

IVO ŠIMENC EVROPSKI PRVAK

Nedeljsko dopoldne je bilo pravo nasprotje preteklih deževnih dni. Bilo je sončno in toplo, nebo pa prekrito z belimi kumulusi. Vse to je dalo pripravi na letališču v Lescah za svečan zaključek tretjega evropskega prvenstva v jadralnem letenju za klubski razred še večji čar in vznemirjenje. Natančno ob deseti uri se je v mimohodu zvrstilo sedem državnih reprezentanc: ČSSR, Finske, Italije, Švedske, Švice, Zvezne republike Nemčije in Jugoslavije, ki so jih številni gledalci toplo pozdravili. Med gosti je bil tudi predsednik predsedstva SR Slovenije France Popit, ki je bil tudi častni član organizacijskega komiteja evropskega prvenstva.

Razglasitev končnih rezultatov po petih tekmovalnih dnevih, kolikor so jih organizatorji uspeli izvesti v izredno težkih vremenskih pogojih, je bila za domačine prijetno doživetje. Član jugoslovanske reprezentance in Alpeškega letalskega centra Lesce, tridesetletni dipl. inženir elektrotehnike Ivo Šimenc, je postal evropski prvak pred odličnim češkoslovaškim tekmovalcem Jiřim Stepanekom in tretje uvrščenim Janezom Starihom, članom ljubljanskega aerokluba. Še pred prvenstvom je bila velika želja, da bi na domačem terenu osvojili vsaj eno kolajno, vendar o zlati ni nihče razmišljal. Švedi, Fini in predvsem Zahodni Nemci so poznali kot odlični jadralni letalci, ki so v preteklih letih osvajali tudi svetovna prvenstva, v Lescah pa so se tudi zbrali državni prvaki teh dežel v klubskem razredu. Čehoslovaki so poslali svojega najboljšega moža. Stepanek je državni prvak v standardnem razredu in prvak mednarodnega prvenstva socialističnih vzhodnih držav v lanskem letu.

Jugoslovani pa so po plahem začetku v prvi disciplini odigrali svoje adute domačega terena v tretji, četrti in peti disciplini, ko so pobrali prve zmage in še več dobrih mest med prv desetetero.

Po zmagi v tretji disciplini in prevzemu vodstva s prednostjo samo 20 točk pred Stepanekom si je Šimenc ustvaril dobro izhodišče za taktično borbo za eno od kolajn. Zahodni Nemci so se zvrstili takoj za Stepanekom, zato je bilo pričakovati njihov napad na vrh že v naslednji disciplini.

Začetek na startu je to tudi obetal. Naloga je bila hitrostni prelet v lomljeni liniji Lesce — Celje — Maribor — Celje — Lesce v skupni dolžini 259,2 kilometra. Vsi so dobro napredovali in Nemci so bili zelo hitri. Tudi hitrosti do Maribora so bile solidne. Pri vstopu iz Maribora proti Celju pa so se pričele težave za vse tekmovalce. Baza oblačkov se je pričela hitro spuščati in pričel je pihati močan jugozahodni veter. Ta je zaradi zasavskih hribov povzročil močno turbulenco nad celotno Savinjsko dolino. Zato so drug za drugim pristajali na njivah med Vranskim in Celjem. Štirin pa je le uspešno najti pot prek Trojan in planine Menina ter prileteči do cilja v Lescah. To so bili trije domačini: Janez Stariha kot najhitrejši, za njim se je uvrstil Šimenc, ki mu je tesno sledil Stepanek in zaostal za Šimencem samo za tri točke. Ko je bilo le malo upanja, da je še kak tekmovalc v zraku, je ciljno linijo preletel ob devetnajsti uri in sedem minut še Celjan Vojko Starovič. Vsi tekmovalci so priznali, da je bila to izredno težka disciplina, ki jih je do kraja izčrpala.

Kazalo je na oster razplet v prihodnjih planiranih še štirih ali celo petih tekmovalnih dnevih, ker se je na tretje mesto po štirih disciplinah povzpela Stariha, ki je med Jugoslovani poznat kot eden najvztrajnejših in slabih vremenskih pogojih. In zadnjih pet dni se je vreme prav zarotilo proti organizatorjem, še bolj pa so to čutili tekmovalci. Vremenoslovci so napovedovali slabo vreme, vendar je bilo še slabše, kot so bile napovedi. Za izbiro kake bleščeče discipline ni bilo več upanja. Samo en dan je še omogočil, da so tekmovalci polleteli s starta, a je bilo na dlani, da je prelet po lomljeni liniji Lesce — Škofja Loka — Novo mesto in nazaj do Lesce v dolžini samo 170,4 kilometrov za vreme tega dne huda naloga. Nihče od tekmovalcev ni uspel prileteči do cilja. Še največ je uspelo Šimencu, ki je po povratku iz Novega mesta pristal pri Grosupljem in preletel skupno 107,2 kilometra. Drugi je bil Miha Thaler z osem kilometrov krajšim letom in tretji Stepanek, deset kilometrov za Šimencem.

Vreme se ni več izboljšalo. Rezultati po petem tekmovalnem dnevu so ostali tudi končni. Nobenega tekmovalnega dneva ni bilo več mogoče izvesti zaradi dežja. Tekmovalci so v teh dneh obiskali Postojno, tovarno Elan, kjer jih je prevzela proizvodnja letal; bili so v kropskem muzeju, obiskali so jadransko obalo in tudi dvoboji na kegljišču niso izostali.

Sijajni uspeh Jugoslovani so kolajnama so dopolnili še Miha Thaler, lanski državni prvak s šestim mestom, Celjan Črtomir Rojnik z osmim in Igor Kolarič z

enajstim. Prednost domačega terena je bila to pot dobro izrabljena. Na potezi je zdaj Letalska zveza Jugoslavije, da bo omogočila našim reprezentantom nastope tudi v tujini na težkih tekmovalnih, kot so državna prvenstva v Zahodni Nemčiji in drugod. Prihodnje leto bo svetovno prvenstvo v Italiji, na pragu naše domovine, zato se ne bi smelo zgoditi, da bi naša reprezentanca spremljala svetovno prvenstvo samo po vesteh iz časopisa, kot se je to v preteklih letih kar redno dogajalo.

Elanova letala spadajo v najkvalitetnejši svetovni razred standardnih letal. Upati je, da bo z njimi opremljena tudi jugoslovanska reprezentanca. Ob zaključku tretjega evropskega prvenstva, ki ga je zaključil France Popit, smo lahko prvič videli na našem nebu lepo letalo DG — 300 — ELAN, ker je Elan dobil za to dovoljenje šele pred nekaj dnevi, čeprav jih je izdelal že nad trideset in letijo že leto dni po vseh evropskih državah in v Ameriki, naročil pa je toliko, da je čakalna doba že dve leti. Kovačeva kobilja je pač vedno bosa, naši predpisi pa tudi.

REZULTATI:
Prvi tekmovalni dan — hitrostni prelet v trikotniku Lesce — Kranjska gora — Novo mesto — Lesce (256,2 km): 1. Mats Olsson — Švedska (Cirrus St.), 217,6 km, 650 točk; 2. Mikko Bertling — Finska (St. Libela) 194,0 km, 622 točk; 3. Jiři Stepanek — ČSSR (ASW — 15 B) 183,4 km, 588; 8.—9. Ivo Šimenc in Miha Thaler 174,2 km, 548; 15. Igor Kolarič 160,8 km, 506; 20. Janez Stariha 154,8 km, 487; 21. Vojko Starovič (vsi D6-100-Elan) 160,8 km, 465 (— 41 kopenskih točk)...

Drugi tekmovalni dan — hitrostni prelet na lomljeni liniji Lesce — Kravace — Podkoren — Kravace — Lesce (175,2 km): 1. Claus Triebel ZRN (Mistral) 84,24 km/h, 552 točk; 2. J. Stariha 84,35 km/h, 542; 3. I. Šimenc 78,57 km/h, 4. J. Stepanek 68,89 km/h, 500; 5. M. Gatolin 67,77 km/h, 489; 6. V. Starovič (oba Jug.) 468.

Tretji tekmovalni dan — hitrostni prelet v trikotniku Lesce — Maribor — Novo mesto — Lesce (307 km): 1. Šimenc 83,17 km/h, 901; 2. Stepanek 79,80 km/h, 864; 3. A. Breitenfeld — ZRN (ASW-19) 80,17 km/h, 853; 4. Č. Rojnik (Cirrus 75) 80,15 km/h, 852; 7. V. Pfeifer (D6-100-Elan) 77,43 km/h, 809; 8. Z. Franc (D6-100-Elan) 76,91 km/h, 800; 10. J. Stariha (vsi Jug.) (D6-100-Elan) 76,36 km/h, 792.

Četrti tekmovalni dan — hitrostni prelet na lomljeni liniji Lesce — Celje — Maribor — Celje — Lesce (259 km): 1. J. Stariha 64,39 km/h, 774; 2. I. Šimenc 62,96 km/h, 769; 3. J. Stepanek 56,65 km/h, 765; 4. V. Starovič 50,90 km/h, 732; 6. M. Thaler 202,0 km, 551; 18. Z. Franc 191,8 km, 524.

Peti tekmovalni dan — hitrostni prelet na lomljeni liniji Lesce — Škofja Loka — Trebnje — Škofja Loka — Lesce (170,4 km): 1. Šimenc 107,2 km, 261; 2. M. Thaler 99,4 km, 242; 3. Stepanek 97,0 km, 240; 4. F. Matonšek (ČSSR) 95,6 km, 237; 5. Starovič 97,0 km, 236; 9.—11. Gatolin, Pfeifer, Rojnik 86,2 km, 218.

Končna razvrstitev po petih tekmovalnih dnevih: 1. Ivo Šimenc 3002 točki, 2. Jiři Stepanek 2.957, 3. Janez Stariha 2800, 4. Claus Triebel 2643, 5. Helmut Kiffmeyer (oba ZRN) 2537, 6. Miha Thaler 2511, 7. František Matoušek 2481, 8. Črtomir Rojnik 2481, 9. Werner Mueller (ZRN) 2428, 10. Roberto Guazzoni (Ital.) 2363, 11. Igor Kolarič 2319, 15. Vlado Pfeifer 2253, 18. Vojko Starovič 2143, 19. Miodrag Gatolin 2141, 22. Ziva Franc 2018, 27. Ivan Filko (vsi Jugoslavija) 1332.

ml.

Janez Stariha — bronasta kolajna (foto L. Mesarič)

REPUBLIŠKO PRVENSTVO ZA MLAJŠE MLADINCE

V soboto, 12. maja, je bilo v telovadnici TVD Partizan Jesenice republiško prvenstvo v judu za mlajše mladince. Prvenstva, ki ga je organizirala domača judo sekcija, se je udeležilo štirideset judoistov iz trinajstih slovenskih klubov.

Prvenstvo je pokazalo, da slovenski judo nima veliko kvalitetnih borcev, ki bi lahko posegali po višjih mestih v državnih konkurencah. To je še bolj zaskrbljujoče, ker najboljša slovenska kluba: Ivo Reya iz Celja in Impol iz Slovenske Bistrice, nimata v mladinski konkurenci tekmovalcev, ki bi vsaj v Sloveniji kaj pomenili.

Jesenjski judoisti so na prvenstvu nastopili s petimi tekmovalci. Največ je v kategoriji do 83 kg dosegel David Dvoršak, ki je zasedel drugo mesto, po porazu v finalu z Recekom iz Maribora. Elvir Hadžić je v kategoriji do 53 kg izgubil v polfinalu in si razdelil dobro tretje mesto

s Topliškom iz Ljubljane. Ostali trije tekmovalci niso dosegli zastavljenih ciljev. Aleš Krevsel je v kategoriji do 53 kg izpadel v prvem kolu. V isti kategoriji je Florjan Vidic izgubil v drugem kolu, kar je doletelo tudi Roberta Stražišarja v kategoriji do 57 kg.

Največ uspeha na prvenstvu so imeli ljubljanski in mariborski judoisti, medtem ko so jesenjski judoisti nekoliko razočarali. Predvsem so dajali upanje na boljše uvrstitve njihovi dobri nastopi na tekmovalnih v sosednji Italiji, pa tudi na tekmovalnih doma.

Jesenjske judoiste čaka v letošnjem jubilejnem letu še veliko nastopov, pa tudi možnosti, da popravijo slabši vtis iz zadnjih dveh tekmovalnih, ki pa ne morejo biti merilo, ko ocenjujemo njihove dosedanje letošnje nastope, ki so bili nadvse uspešni.

- tok

Ivo Šimenc — evropski prvak

Jiři Stepanek — srebrna kolajna

OBVESTILO ŠAHISTOM

Šahovsko društvo Jesenice obvešča svoje člane, da bo hitropotezni turnir za mesec maj jutri, v petek, 18. maja, ob 18. uri.

ŠPORTNO TEKMOVANJE OB DNEVU VARNOSTI

Postaja milice Jesenice je v počastitev 13. maja — dneva varnosti, organizirala športno tekmovanje v streljanju z zračno puško in kegljanju na asfaltu. Nastopile so ekipe milice, carine, varnostne službe Železarne, ZRVS, strelskih in lovskih društev, JLA, ljubljanske banke, komiteja za LO in družbeno samozastito iz krajevnih skupnosti in drugih organizacij. Tekmovanje je bilo ekipno, le miličniki iz rezervnega sestava postaje milice Jesenice so se pomerili tudi posamezno.

REZULTATI:
Streljanje: 1. Komite za SLO in DS KS Dovje-Mojstrana 125 krogov, 2. Industrijsko gasilsko društvo Železarne 96, 3. Lovska družina Stol Zirovnica 91, 4. Postaja milice Jesenice — rezervisti 89, 5. Postaja milice Jesenice I ekipa 85;

Rezervisti posamezno: 1. Mirko Koblar 41, 2. Boris Pervanja 35, 3. Andrej Janša 35;

Kegljanje na asfaltu: 1. Carinarnica Jesenice 565, 2. Ljubljanska banka — enota Jesenice 550, 3. Postaja mejne milice Jesenice 530, 4. Varnostna služba Železarne in postaja milice Jesenice — rezervisti I. ekipa 492, 5. Postaja milice Jesenice III. ekipa 487;

Rezervisti posamezno: 1. Valentin Jekler 29, 2. Sašo Jekler 25, 3. Ingo Dolinar 24.

J. R.

JESENICE : MEDVODE 3:1 (2:0)

Jesenjski nogometaši so v nadaljevanju slovenske območne lige-zahod v nedeljo, 13. maja, na igrišču v Podmežakli premagali moštvo Medvod z rezultatom 3:1, polčas 2:0. Dobro so začeli in bili v prvem polčasu boljši nasprotnik. Že v 7. minuti je Mlakar povedel 1:0, dosegel pa je brez dvoma najlepši gol v letošnji sezoni na igrišču v Podmežakli. V nadaljevanju so igralci Medvod le uspeli, čeprav so Jesenčani še naprej imeli terensko premoč, ki pa je niso preveč uspešno izkoristili, znižati rezultat na 2:1, zapravili pa so še nekaj priložnosti pri izvajanju prostih strelcev v bližini jesenjskih vrat. Zadnje minute so spet v celoti pripadle Jesenčanom, ki so rezultat povišali na 3:1, zmagali pa bi lahko s še višjim rezultatom.

Kljub visoki zmagi smo z njihovo igro lahko le delno zadovoljni. Še preveč je nerazvite in ne sme izogniti občutki, da posamezniki ne igrajo tako, kot so se v moštvo dogovorili pred tekmo; tudi medsebojni odnosi v moštvo niso ravno na zavirljivi ravni.

Gole na nedeljski tekmi sta dosegla Mlakar dva in Matijević enega. Za Jesenice so nastopili: Ilič, Blagojevič, Grgič, Ignjatović, Zubanović, Džamastagić, Pihler (Radič), Troha, Omanović (Anastaso), Matijević (Lamberger), Mlakar.

Na lestvici vodi Ilirija z 32 točkami, Jesenčani pa so s 23 točkami na četrtem mestu. V naslednjem kolu jesenjski nogometaši gostujejo pri moštvi Usnjarja na Vrhniki.

V nedeljski predtekmi so mladinci Jesenice izgubili proti sovratnikom iz Medvoda z rezultatom 1:2, polčas 0:1. Gol za Jesenice je dosegel Bešić.

Z nastopi nadaljujeta tudi obe pionirski moštvi. A moštvo je v sredo v gosteh premagalo moštvo Bohinja z rezultatom 2:1, zadetka sta dosegla Hirsčelder in Jocič. V soboto pa so igralci A moštva visoko premagali sovratnike iz Tržica z rezultatom 7:0, polčas 3:0. Gole so dosegli Mitrovič 3, Hirsčelder, Sučuk, Jocič in Stankovič po enega.

J. R.

NA PETEROBOJU NAJBOLJŠI JESENJSKI ŽELEZARJI

V soboto, 12. maja, je bilo na Jesenicah sedemnajsto športno srečanje delavcev iz delovnih organizacij Ferralit Žalec, Donit Medvode, Sava Kranj, Steklarna Sijaj Hrastnik in Železarna Jesenice. Prireditelj letošnjega peterboja je bil koordinacijski svet ZSMS Železarne Jesenice, pri organizaciji pa so mu pomagali še komisija za šport pri koordinacijskem svetu ZSMS, Nogometni klub Jesenice, Odbojarski klub Jesenice, Šahovsko društvo Jesenice, Namiznoteniški klub Jesenice, Kegljarski klub Jesenice, Strelska družina »Triglav« Javornik-Koroška Bela, SSD OŠ Tone Čufar Jesenice in Ribiška družina Bled.

Kljub slabemu vremenu so bili športniki dobro razpoloženi, zato so bile tudi igre zanimive. Organizacijsko je peterboj uspel, med ekipami pa se je najbolj izkazala ekipa Železarne Jesenice. Športniki in športnice so se pomerili v malem nogometu, rokometu, šahu, streljanju z zračno puško, športnem ribolovu, kegljanju, odbojki, namiznem tenisu in pikadu.

REZULTATI — MOŠKI:
MALI NOGOMET: 1. Železarna Jesenice, 2. Sava Kranj, 3. Steklarna Sijaj Hrastnik, 4. Donit Medvode, 5. Ferralit Žalec.

ROKOMET: 1. Sava Kranj, 2. Železarna Jesenice, 3. Steklarna Sijaj Hrastnik, 4. Donit Medvode, 5. Ferralit Žalec.

SAH: 1. Železarna Jesenice, 2. Steklarna Sijaj Hrastnik, 3. Sava Kranj, 4. Donit Medvode, 5. Ferralit Žalec.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO — EKIPNO: 1. Sava Kranj, 2. Ferralit Žalec, 3. Železarna Jesenice, 4. Steklarna Sijaj Hrastnik, 5. Donit Medvode; POSAMEZNIKI: 1. Ivan Delpin Steklarna — 185 krogov, 2. Drago Rotar Sava — 184 krogov, 3. Franc Černe Sava — 182 krogov.

SPORTNI RIBOLOV — EKIPNO: 1. Ferralit Žalec, 2. Železarna Jesenice, 3. Sava Kranj, 4.—5. Donit Medvode, 4.—5. Steklarna Sijaj Hrastnik; POSAMEZNIKI: 1. Peter Ajdič Ferralit, 2. Cveto Javorski Železarna, 3. Marjan Čatar Sava.

KEGLJANJE — EKIPNO: 1. Železarna Jesenice, 2. Donit Medvode, 3. Sava

Kranj, 4. Steklarna Sijaj Hrastnik, 5. Ferralit Žalec; POSAMEZNIKI: 1. Marjan Jamar Železarna — 430 kegljev, 2. Hasan Hasanbegović Železarna — 428 kegljev, 3. Bogdan Langus Železarna — 418 kegljev.

ODBOJKA: 1. Železarna Jesenice, 2. Sava Kranj, 3. Ferralit Žalec, 4. Donit Medvode, 5. Steklarna Sijaj Hrastnik.

NAMIZNI TENIS: 1. Steklarna Sijaj Hrastnik, 2. Železarna Jesenice, 3. Sava Kranj, 4. Donit Medvode, 5. Ferralit Žalec.

REZULTATI — ŽENSKES:
STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO — EKIPNO: 1. Železarna Jesenice, 2. Steklarna Sijaj Hrastnik, 3. Sava Kranj, 4. Ferralit Žalec, 5. Donit Medvode; POSAMEZNIKI: 1. Maja Smolec Železarna — 175 krogov, 2. Bojana Hafner Steklarna — 159 krogov, 3. Francka Meglič Sava — 155 krogov.

PIKADO — EKIPNO: 1. Ferralit Žalec, 2. Steklarna Sijaj Hrastnik, 3. Donit Medvode, 4. Železarna Jesenice, 5. Sava Kranj; POSAMEZNIKI: 1. Sonja Bežjak Donit, 2. Bronja Hafner Steklarna, 3. Olga Zlojč Ferralit.

KEGLJANJE — EKIPNO: 1. Steklarna Sijaj Hrastnik, 2. Železarna Jesenice, 3. Sava Kranj, 4. Donit Medvode, 5. Ferralit Žalec; POSAMEZNIKI: 1. Ana Čerin Železarna — 440 kegljev, 2. Mija Bertoncelj Sava — 389 kegljev, 3. Stanka Virant Sava — 375 kegljev.

NAMIZNI TENIS: 1. Železarna Jesenice, 2. Ferralit Žalec, 3. Steklarna Hrastnik, 4. Sava Kranj, 5. Donit Medvode.

KONČNI VRSTNI RED: MOŠKI: 1. Železarna Jesenice, 2. Sava Kranj, 3. Steklarna Sijaj Hrastnik, 4. Ferralit Žalec, 5. Donit Medvode.

ŽENSKES: 1. Železarna Jesenice, 2. Steklarna Sijaj Hrastnik, 3. Ferralit Žalec, 4. Sava Kranj, 5. Donit Medvode.

Po ugotovitvah sodnikov in vodij tekmovalj je pokal za fair play za športno vedenje na igrišču prejela ekipa Ferralit Žalec.

Lilijana Kos

BARBARA MARKEŽ ZMAGOVALKA NA PIONIRSKEM SELEKCIJSKEM TURNIRJU SRS V NAMIZNEM TENISU

Zadnja republiška selekcijska turnirja v tej sezoni za pionirje in pionirke sta bila preteklo soboto. V Novi Gorici se je pomerilo 40 pionirjev v štirih jakostnih skupinah po deset. V prvi skupini je nastopil tudi Jesenčan Goran Džukić in osvojil peto mesto. Njegov klubski tovariš Robert Ferbežar je v drugi jakostni skupini osvojil četrto mesto. V tretji skupini je nekoliko presenetil Zmago Pem z dobrim četrtem mestom, Blaž Demšar pa je bil v isti skupini osmi. V četrti skupini je Zeljko Šmitnar osvojil tretje mesto.

V Ljubljani je bilo enako tekmovalje za pionirke SRS. V treh jakostnih skupi-

nah po deset igralk je nastopilo tudi pet igralk z Jesenic, ki jih je določil republiški kapetan. V prvi jakostni skupini je presenetila Barbara Markež, ki je z osmimi zmagami in enim porazom brez težav osvojila prvo mesto. V isti skupini je njena klubska tovarišica Lenčka Savor osvojila osmo mesto. V drugi skupini je bila Mojca Smolec deseta. V tretji skupini sta dosegli jesenjski igralki Tina Zupančič in Urška Samar četrto in peto mesto, kar je glede na to, da sta nastopili tretkrat na republiškem tekmovalju kot novinki, vsekakor uspeh.

(Š)

PRVI MEMORIAL STANETA KOBLARJA

SK Jesenice, PD Jesenice, postaja GRS in ZZB NOV Jesenice so v soboto, 28. aprila, organizirali veselilom v spomin na lansko leto preminulega smučarja, planinca, alpinista in reševalca ter udeleženca NOV Staneta Kobljarja. Tekmovalje je bilo organizirano na Rožci, ki predstavlja simbol začetkov jeseniškega smučanja, saj je prav tam zrasel najslavnejši rod jeseniških smučarjev, kateremu je pripadal tudi Stane Kobljar.

Tekmovalje ni imelo samo tekmovalnega pomena, postalo naj bi tradicionalno srečanje jeseniških smučarjev, planincev, gorskih reševalcev in drugih ljubiteljev narave.

Tekmovalje je bilo izpeljano v petih starostnih skupinah za moške in ženske in ekipno.

REZULTATI:

PIONIRKE: 1. Mojca Robič, GOL, 33,77, 2. Alenka Eniko, JES, 34,23, 3. Petra Pirc, JES, 34,73.

PIONIRJI: 1. Gregor Čop, GOL, 31,57, 2. Sergej Poljšak, JES, 31,71, 3. Robert Klinar, JES, 33,48.

MLADINCI: 1. Tomaž Kobljar, JES, 31,45, 2. Jani Pirc, JES, 31,67, 3. Peter Klinar, GOL, 35,47.

ČLANI OD 18—35 LET: 1. Jure Hafner, JES, 31,56, 2. Miro Črv, GOL, 34,91, 3. Boštjan Stetelin, KS Planina, 35,68.

ČLANI OD 35—45 LET: 1. Mirko Klinar, GOL, 31,45, 2. Janko Pirc, JES, 34,18, 3. Drago Ravnikar, Španov vrh, 35,53.

ČLANICE OD 25—35 LET: 1. Martina Klinar, GOL, 42,82.

ČLANI NAD 45 LET: 1. Stanko Klinar, KS Planina, 34,63, 2. Jože Klinar, JES, 36,70, 3. Franci Kobljar, GRS, 37,38.

ČLANICE NAD 45 LET: 1. Vladimira Sodja, JES, 51,86, 2. Kristina Razinger 3,05,39.

EKIPNO: 1. SK JESENICE 142,44 (J. Hafner, J. Pirc, J. Klinar), 2. SK GOLICA 149,18 (M. Klinar, M. Črv, M. Klinar), 3. GRS JESENICE 200,88 (F. Kobljar, O. Višter, B. Klinar).

SK JESENICE

V MOJSTRANI UREJAVO AVTOMATSKO KEGLJIŠČE

Člani strelske družine Janž Mrak Dovje-Mojstrana se že več let srečujejo z velikim problemom, ker nimajo ustreznega prostora za izvedbo tekmovalj v streljanju z zračno puško. Tekmovalja morajo sedaj prirejati v telovadnici osnovne šole 16. december v Mojstrani ali v dvorani kulturnega doma na Dovjem, kar pa seveda ne ustreza zahtevam. Končno so le dobili priložnost, da si uredijo prostor na podstrešju stavbe krajevnih skupnosti za avtomatsko streljanje z zračno puško.

Obnove so se lotili v lanskem letu povsem udarniško, za pomoč pa so zaprosili tudi delovne in druge organizacije v krajevni skupnosti in jesenjski občini.

Z udarniški akcijami bodo nadaljevali tudi v naslednjih mesecih. Vse člane družine in druge ljubitelje športa iz krajevnih skupnosti vabijo, da pridejo na delo vsako soboto od 9. do 12. ure. Opravitvi morajo še več gradbenih del ter pripraviti vse potrebno za postavitev avtomatov za streljanje. Dela je torej še veliko. Vsakdo naj s seboj prinese le veliko dobre volje in želje po sodelovanju in skupni pomoči.

Kot predvidevajo, bodo strelišče uredili že v letošnjem letu. Ta pomembna pridobitev strelske družine bo brez dvoma še popestrila dejavnost, predvsem tekmovalno, in omogočila večji razvoj strelskega športa v tej krajevni skupnosti. Ker

ima družina skromna finančna sredstva, le lastno delo in pomoč zagotavljata, da bodo to zahtevno nalogo tudi uresničili.

J. R.

POHOD DELAVCEV SOZD ŠZ NA SNEŽNIK

Komisija za šport in rekreacijo pri sindikatu TOVILA Ljubljana, v izvedbi Planinskega društva Ilirska Bistrica, v soboto, 26. maja, organizira pohod v smeri Sviščaki—Snežnik—Sviščaki.

Zbor udeležencev, ki morajo biti opremljeni s primerno uhojenimi čevlji s profiliranimi gumijastimi podplati, gorsko obleko, vetrovko in pokrivalom, bo ob 9. uri v Sviščakih.

Prijave sprejema sindikat Železarne Jesenice — telefon 3266 do 18. maja.

Odhod avtobusa za udeležence iz Železane bo v soboto, 26. maja, ob 6. uri izpred Čufarja.

Pohod bo ob vsakem vremenu.